

»Fersenska mordet».

Skildradt af Drottning *Hedvig Elisabeth Charlotta* i hennes dagboks-
anteckningar för år 1810

Meddeladt af **Carl C:son Bonde**.

Juni månad.

(Forts. från föreg. häfte och slut.)

Vid sextiden minskades ändtligen i någon mån Drottningens ångest och oro genom de underrättelser, som hon erhöll från Grefvinnan Engeström, ehuru dessa visserligen voro föga lugnande. Grefvinnan Engeström, som varit ute på Haga samma morgon, men ej velat stanna till middagen, skickade nämligen sin betjent med ett bref till Drottningen deruti hon omtalade att hon hade erbjudit Grefvinnan Piper en fristad uti sitt hus, som ligger midt emot Grefve Fersens, emedan hon ansåg att en säkrare tillflykt borde kunna beredas henne derstädes, då detsamma som inrymmer Utrikes Departementet, tillhörde Konungen samt hade en portvakt uti kungligt livré; Grefvinnan Piper hade likväl ej velat antaga det gjorda anbudet för att ej derigenom äfven utsätta andra för den öfverhängande faran; Grefvinnan Engeström omtalade äfven att pöbeln fortfarande omringade Grefve Fersens lik, och skymfade detsamma under skrik på hämnd samt hot mot hans syster. Genast efter Konungens ankomst till staden, hade emellertid en bataljon af gardet blifvit beordrad att bevaka Grefve Fersens hus och sörja för Grefvinnan Pipers säkerhet samt förekomma den befarade plundringen. Statsrådet hade genast sammanträtt, och Konungen hade under förevändning utaf Grefve Klingspors klena hälsa, som hindrade honom att stiga till häst, fräntagit honom befälet och utnämnt Herr Sköldebrand till öfverståthållare ad interim. När Konungen kom till staden voro gatorna ganska folktomma, emedan massorna samlat sig kring Riddarhustorget för att beskåda och håna

den olycklige grefvens nakna och sargade kropp. Herrar Adlercreutz och Silfversparre hade låtit omgifva slottet med trupper för att hindra den deromkring samlade folkmassan att tränga sig in der. Vid fyratiden sammankallade General Sköldebrand borgerskapet för att med dem rådgöra om hvad som borde göras för att undvika ytterligare olyckor; ammunition utdelades åt soldaterna, somingo order att möta våld med våld. Trupperna höllos alltjemnt under vapen och folkmassan skränade fortfarande samt gaf tillkänna sin afsigt att begifva sig till Grefve Fersens hus, och äfven uppsöka hans broder, som med sin maka dolt sig uti de rum, som han bebodde på slottet. Mellan kl. 4 och 5 började folkhopen att kasta sten emot den sida utaf slottet som ligger emot den nya bron samt utefter den gata som löper förbi Storkyrkan mot slottet. Förgäfves sökte General Adlercreutz och Generaladjutanten att skingra pöbeln; stenar liksom regnade ned på alla håll; en stor hög med stenar låg kvar i närheten af kungliga stallet ifrån den tid då bron och stallet byggdes, utaf dessa togo pojkar och gummor och stoppade i sina fickor för att sedan kasta dem på förbigående; Under passerandet af Storkyrkobrinken öfverföll folkmassan med sten- och smutskastning till och med den deputation utaf borgerskapet, som med den nye öfverståthållaren i spetsen var på väg till slottet, för att der betyga Konungen sin tillgifvenhet och föreslå honom att borgerskapet skulle ställa sig under vapen och tillsammans med trupperna besörja vaktgöringen. Packet ryckte till och med plymen ur Herr Sköldebrands hatt; General Adlercreutz blef utaf en karl öfverfallen med en käpp, men denne blef genast arresterad. Den tygellösa hopen hade ej längre någon hänsyn för hvarken civil eller militär myndighet, den tycktes vilja söka Grefvinnan Piper uti Grefve Ugglas hus eller i hennes våning på slottet, men då den märkte sitt misstag och fick veta, att hon ej fanns der, vände sig folkmassan emot Grefve Fersens hus, som dock befanns vara för starkt bevakadt. Under antagande att grefvinnan befann sig ute hos Drottningen stälde äfven folkhopen sina steg ut mot Haga samt gaf tillkänna sin afsigt att under vägen företaga plundring i flera hus, hvilket verkligen tyckes hafva ingått uti den för upploppet på morgonen uppgjorda planen; lyckligtvis kunde dock massan ej vinna förstärkning från de södra kvarteren, emedan man låtit draga upp slussarna åt söder för att hindra passagen derifrån, likaledes hade man satt ut en stark vakt vid den nya bron; från den

norra sidan tillstötte dock mycket folk och alla gator omkring slottet voro uppfyllda af menniskor. Nu insåg General Adlercreutz att folkmassan ej med godo skulle kunna skingras, och då flere militärpersoner lika väl som han sjelf hade blifvit skymfade, hotade han folkhopen med att han ämnade att gifva eld. Han lät också soldaterna ladda sina gevär och gaf en kavalleritrupp befallning att rida till anfall; härigenom lyckades han rensopa en gata och folkmassan minskades för ett ögonblick, men då den likväl ej ville skingra sig, beslöt sig generalen för att låta skjuta skarpt på densamma, hvarvid flera personer föllo för kulorna på den gata som leder till slottet; man har visserligen icke bestämd uppgift på huru många som dödades eller sårades, men det torde nog hafva varit minst ett hundratal, som på detta sätt fingo ett rättvist straff för sina ogärningar; flera muskötsalvor blefvo aflossade och slutligen användes äfven kanonerna; artilleriet var placeradt rundt omkring slottet hufvudsakligen vid bron, som dessutom bevakades af poster som hade befallning att ej låta någon passera. Hästgardet, som utaf massan blifvit öfverfallet med stenkastning, hvarvid flere man sårades, gjorde slutligen i karriert ett anlopp och rensade därigenom bron från folk, hvarvid många kullkastades, sårades och möjligen äfven dödades. Man lyckades dock ej afhålla hopen från Grefve Ugglas hus, där inom ett ögonblick alla fönsterrutor blefvo sönderslagna. Ett bud, som Konungen skickat till Haga för att öfverbringa lugnande underrättelser till Drottningen, öfverfölls i trots af det kungliga livréet. Förr än emot tiotiden på qvällen kunde upploppet ej anses stilladt, och det hade törhända fortgått hela natten om icke ett ymnigt regn på qvällen börjat falla, hvilket sedan fortfor äfven hela följande dag. Trupperna fingo dock fortfarande stå under vapen och afdelningar af hästgardet patrullerade på gatorna.

Drottningen, hvilken tillbringat hela dagen under stor oro, lugnades något genom de underrättelser om eftermiddagens tilldragelser, som hon vid 8 tiden erhöll från Konungen genom Herr von Engeström, som hade lyckats komma fram oaktadt Grefve Ugglas hus ännu vid den tiden belägrades utaf folkmassan. Han medförde äfven lugnande underrättelser rörande Grefvinnan Piper, hvars afresa till landet han sade sig hafva ombestyrt, och försäkrade att hon före kl. 10 på aftonen skulle vara i trygghet på något säkert ställe. Under återvägen skymfades Baron von Engeström på Norrbro, därför att han kom från Haga; detsamma hände

Kammarherre Koskull, som Konungen skickat med ett bref till Drottningen och pöbeln kastade sten på hans vagn. Konungen, som hade lofvat att återkomma till Haga samma afton, underrättade Drottningen att han ansåg sig böra stanna qvar i Stockholm för att öfvervaka stadens säkerhet, men han bad henne icke komma till staden. Drottningen besvarade likväl detta Konungens bref med en anhållan att få resa in till Stockholm för att ej nödgas vara skild från Konungen. Senare ankom adjutanten, Kammarherre Bergensträhle, som General Adlercreutz utsändt för att taga befälet öfver den vakt som blifvit kommenderad till Hagas försvar, men då alla trupper behöfdes i Stockholm, var denna vakt alldeles för fåtalig för att kunna uträtta något för den händelse slottet blifvit angripet utaf pöbeln. Så länge det ännu var dager gick Drottningen omkring slottet och talade med vakterna för att ingifva dem mod och uppmana dem till trohet mot deras Konung. Det minsta buller som hon hörde oroade henne likväl, ty Kammarherre Bergensträhle hade tillrådt henne att ej invagga sig i någon säkerhet samt ej gå till sängs om natten, utan vara beredd att genast lemna Haga och taga med sig sina penningar och smycken för den händelse upploppet skulle sträcka sig dit ut. Man hade nämligen, under det folkmassan var på väg mot Grefve Ugglas hus, hört den utropa att den ämnade supera på Haga. Herr Bergensträhle tillrådde Drottningen att göra sig beredd på det värsta, hvarför båtar lades i beredskap invid paviljongen för att kunna föra Drottningen öfver till den andra stranden utaf sjön, der den stora landsvägen till Finland går fram och dit man låtit föra Drottningens vagnar, på det att hon skulle kunna begifva sig till något säkert ställe uti Roslagen, så långt bort från Stockholm som möjligt. Drottningen och hennes hof vakade hela natten under största oro; vid midnatt anlände en ytterligare eskort för att sörja för hennes personliga säkerhet, och med densamma fick hon vidare underrättelser om dagens händelser; pöbeln hade icke velat draga sig tillbaka oaktadt man gifvit eld på den, och det var endast det våldsamma regnet under natten som förmått skingra massorna. Klockan nio på följande morgon skickade Drottningen sin stallmästare för att inhemta underrättelser om Konungens befinnande och det allmänna tillståndet; emellertid kommo före stallmästarens återkomst andra personer från staden som berättade att folkmassan lugnat sig samt att allt var tyst och stilla, men att man fortfarande hörde hotelser mot Grefvinnan Pipers lif. Stallmästaren

medförde hälsning från Konungen att han ämnade sig ut till Drottningen på förmiddagen, äfvenså meddelade han att Grefvinnan Piper befann sig uti säkerhet, fast man ej visste, hvart hon begifvit sig. Grefvinnan hade på aftonen, iklädd en tjenarinnas kläder, lemnat sin bostad och tagit sin tillflykt till Skeppsholmen, men der voro alla så uppskrämda, att man vägrade att släppa in henne hos Kommendanten, oaktadt hon åtföljdes af sin systerson och den förut af mig omnämnde fransmannen, Hertig de Pienne. Hennes systerson, Baron Klinckowström, som var adjutant hos Konungen, hade i denna sin egenskap tillfälle att, utan att uppväcka misstankar, få tala såväl med Konungen som statsråden om hvad som kunde göras för att kunna rädda hans moster undan de blodtörstiges händer. Han fick tillstånd att taga en slup, som skulle föra henne till något af de landtställen som ligga strax utanför Stockholms hamn, hvarifrån hon sedermera lättare skulle kunna begifva sig utrikes, vare sig till Ryssland eller Tyskland och sålunda komma uti säkerhet. Midt i natten under ösande regn for hon uti en öppen båt utåt hafvet med afsigt att stiga i land på Djurgården, men man öfvertalade henne att fortsätta färden längre bort, emedan man ansåg att detta var för nära staden.¹

Slutligen kommo de till Grefve Brahes egendom Rydboholm, hvarest Grefvinnan hoppades hos sin anförvandt finna en tillflykt, men olyckligtvis var Grefve Brahe ej hemma och hans tjenstefolk vågade icke längre än till påföljande dag låta henne få stanna qvar derstädes, de fruktade nämligen för landtbefolkningen, som redan hade hunnit blifva upphetsad utaf folk som kommit från staden i afsigt att der ute försöka gripa henne. Hon undkom dock lyckligt deras efterspaningar och anlände till Penningby, hvarest hon utaf Grefvinnan von Rosen blef mottagen med en anhörigs hela vänskap. Hertig de Pienne och Baron Klinckowström hade emellertid lemnat henne vid Rydboholm och ämnade förskaffa henne ett pass i och för afresa sjöledes till Lifland eller Kurland. Efter samråd med sin broder ändrade emellertid hennes systerson mening och bad Konungen skicka henne till Vaxholm; ovisst är huruvida de, som visserligen ej i grund och botten äro elaka människor men dock misstänksamma till sin natur, verkligen hyste för henne nedsättande misstankar, eller om de gjorde

¹ Det var verkligen lyckligt, att hon ej landsteg der, ty man har sedermera fått veta att folk med illasinnade afsigter der väntade på henne.

detta för att genom hennes kvarstannande i landet bereda henne tillfälle att rättfärdiga sig för de framkastade beskyllningarna. Konungen för sin del ville dock ingalunda att hon skulle få ens ett sken af brottslighet emot sig, och ansåg det rättsvidrigt att låta arrestera en person, som, ehuru hon hade allmänhetens misstankar emot sig, dock ej var direkt anklagad för någonting, han lät därför uppmana henne att frivilligt begifva sig till Vaxholm och sjelfmant förklara sig för fånge, hvilket hon äfven gjorde.¹

Det föreslogs följande dag att Drottningen skulle begifva sig till Rosersberg för att vara i säkerhet för den upphetsade folkmassan, men detta hade varit att ohjelpigt skada henne. Konungen för sin del gillade ej heller denna plan, och det var äfven många andra som ansågo att det var lämpligare att hon stannade i Konungens närhet för att kunna förströ honom och lindra hans bekymmer. Den 21. vid ett-tiden anlände Kammarherre Koskull för att hemta Konungens saker och papper samt anmoda Drottningen att på eftermiddagen flytta in till Stockholm med hela sitt hus, dit hon begaf sig eskorterad af en stark piket; hela garnisonen var ännu i rörelse och gatorna, isynnerhet de som af Drottningen skulle passeras, bevakades här och der af kavalleri, Gustaf Adolfs torg var besatt med artilleri, omkring slottet voro vakter till häst och till fots samt kanoner uppställda, hvilket gaf detsamma mera utseende af en fästning än ett kungligt residens. Tullportarna voro stängda och ingen fick slippa ut utan pass, en kunglig proklamation var uppslagen uti gatuhörnen, tillkännagifvande att alla husportar skulle stängas kl. 11, att ingen fick vistas på gatorna efter nattens inbrott, samt att hvar och en äfven om dagen skulle vara försedd med ett legitimationskort, hvarpå stod innehafvarens namn och signalement, starka poster af såväl infanteri som kavalleri vakade

¹ Grefvinnan Pipers systerson, Baron Klinckowström, som hade följt henne på hennes flykt, hade föreslagit regeringen att låta föra henne till Vaxholm utan att hon sjelf skulle få kännedom om orsaken härtill. Ut i känsla af sin egen oskuld och understödd utaf sina vänners råd, insåg hon sjelf att hon på detta sätt skulle kunna komma i tillfälle att rättfärdiga sig. Hon gick också derur med all den heder, som man kunde begära. Hon hade först tänkt att draga sig tillbaka till ett familjen Fersen tillhörigt gods i Finland, men hade hon det gjort hade hon varit ohjelpigt förlorad, och det var därför lyckligt att hennes sunda omdöme afhöll henne från att göra detta, och att hon sålunda nästan som genom ett underverk kom ifrån denna öfverhängande fara. I det följande kommer man att få erfara huru hon till slut blef fri från alla misstankar och huru hennes oskuld trädde i ljusan dag.

Denna note är skriven 1811.

hela dagen samt isynnerhet om natten öfver ordningen på gatorna för att hindra folksamlingar och skingra dem så snart ett tiotal personer kommit tillsammans. Den proklamation, som Konungen utfärdat genast efter sin ankomst till staden för att gifva uttryck åt sitt ogillande af folkets uppträden, blef, i trots af den respekt man var Konungen skyldig, nedrifven från gathörnen utaf gatpojkar, utan att man någonsin lyckats få kännedom om hvem som dertill uppmanat dem; dagligen häktades likväl personer som voro mer eller mindre misstänkta för delaktighet i mordet på den olycklige Grefve Fersen. Justitiekanslern erhöll Konungens befallning att inleda undersökningar rörande denna sak; justitiekanslersembetet innehades af Grefve Wachtmeister, men i anseende till dennes bortovaro tillförordnade Konungen i hans ställe en Herr Klinteberg, som var känd för skicklighet och redbarhet.^{*} En utomordentlig kommission utaf polismän tillsattes, men ransakningssättet enligt nu gällande lagar är ej detsamma som förr, då man kunde få använda strängare medel att upptäcka brottslingar, nu har man endast lagens bokstaf att rätta sig efter, hvilket bereder advokatyr och intriger gynnsamt tillfälle att hjälpa de skyldige att slippa undan. Justitieombudsmannen, hvilken är en slags folktribun, kan numera ej förvägras tillträde till förhören, och äfven om det var åt Justitiekanslern som Konungen gifvit i uppdrag att leda dessa, så hade denne andre Justitiekansler full befogenhet att dervid yttra sin mening och öfvervaka att lagens bestämmelser noga iakttogos af såväl domare som undersökningsnämnd.

Det föreföll genast sannolikt att det var ifrån Herr Mannerheims klubb som alla de lögner ledde sitt upphof, hvilka blifvit utspridda rörande Kronprinsens förgiftning och familjen Fersen. De mest fanatiska i denna hans klubb voro, förutom han själf och Herr von Platen, alla Herr Adlersparres gamla förtrogna vänner och bland andra en förut utaf mig omtalad Herr Bergstedt. Under de första dagarna var allt oro och förvirring, man visste ej till hvem man skulle kunna våga tala eller förtro sig, och fruktan stod att läsa i allas ansigten, i allmänhet hade man en förkänsla af att ett skräckvälde liknande den franska revolutionen vore i antågande. Redan ett par dagar derefter började

^{*} Alldenstund Grefve Wachtmeister var gift med Grefvinnan Fersens nièce, hade han under alla förhållanden ej i förevarande fall kunnat utföra hvad till hans befattning hörde, då enligt svensk lag en anförvandt ej får föra talan i mål af denna beskaffenhet.

på nytt upphetsande ströskrifter att spridas på gatorna, uti hvilka de personer, hvilka man ytterligare ville prisgifva åt folkets raseri och hämnd blefvo utpekade. En betjent blef utaf några hästgardister häktad, då han ville locka dem att mörda sina officerare för att sjelfva taga befälet. Äfven några soldater vid det första gardesregementet hade man hört falla hotande uttryck om att det nog till slut skulle gå derhän. Konungen fann sig af dessa tilldragelser nödsakad att inkalla andra trupper för att kunna hålla folkmassan i styr hvarför Lifregementets Grenadierer, några sqvadroner af Lifregementets Husarer, en sqvadron utaf Lifregementets Dragoner, några kompanier utaf Uplands Regemente, en afdelning af Östgöta Grenadierer samt några kompanier af det gamla Finska Regementet inkallades för att förstärka Stockholms garnison. Lifregementet anlände först, redan några få dagar efter den olyckliga tilldragelsen; på dessa trupper kunde Konungen fullkomligt lita och man kunde vara fullt viss på att de ej skulle låta locka sig från sin plikt. De utspridda lögnerna och de trovärdiga olycksförebuden gäfvö all anledning att befara nya oroligheter, hvarför man under den första veckan lät bevaka gångarna i slottet med talrika trupper, ty ett rykte hade blifvit utspridt att man ämnade tända eld på slottet genom att uti källargluggarne inkasta brännbara ämnen, hvarför dessa noga tillbommades. Alla dessa händelser alstrade en dyster och sorgsen sinnesstämning. Den utaf Sundhets-Kollegium gjorda undersökningen rörande Kronprinsens obduktion hade gifvit ytterligare fart åt misstankarna om förgiftningshistorien och hade sålunda äfven den medverkat till skandalskrifveriet och Grefve Fersens mord.¹

Den mördades broder, Grefve Fabian Fersen, inlemnade dagen efter mordet till Konungen en böneskrift med begäran om ransakning rörande broderns uppförande, samt anhöll att hans papper skulle noga undersökas och alla hans nycklar tagas i förvar. Med anledning häraf gaf Konungen genast befallning åt sin Öfverste-Kammarjunkare, Grefve Stenbock, att tillsammans med Justitie-Kanslern försegla alla Grefve Fersens papper och tillhörigheter. Den mördade Grefve Fersens lik fördes samma natt till hans gods Steninge, för att fredas för ytterligare förolämp-

¹ Det var isynnerhet uti en berättelse som afgifvits af en läkare i landsorten, och som infordrats då prinsens lik fördes genom Linköping, som denne på det afskyvärdaste sätt sökte bevisa att prinsen dött till följd af förgiftning, hvarigenom misstankarna ytterligare stärktes. Denne läkare hette Lodin och lär vara en fanatiker som på detta sätt ville göra sig ryktbar.

ningar från det rasande folket; då man ej kunde få någon annan likkista, nedlades grefvens lik i en utaf polisen anskaffad svartmålad träkista, som var alldeles för kort för hans stora längd, men man ansåg det icke desto mindre lyckligt att kunna skyndsamt skaffa undan liket. Grefve Stenbock tillförordnades till chef för Konungens hof och öfverstekammarherre, alldenstund Grefve Fabian Fersen ej ville utöfva denna sin befattning, öfvervåldigad som han var utaf sorg öfver den lidna förlusten och dessutom äfven sjelf utsatt för allmänhetens hat.

Grefvinnan Piper hade äfven hon, då hon för att rädda sig undan folkets raseri, lemnade sin broders hus öfverlemnadt sina nycklar till Grefve Stenbock; efter sin ankomst till Vaxholm skref hon till Konungen för att begära rättvisa, hon framhöll att då hon genom Konungens godhet funnit en säker tillflykt, samt genom att frivilligt förklara sig häktad undandragits folkets raseri, hoppades hon på rättvisa både för sig och sin broder. Hennes papper blefvo likaledes utaf Grefve Stenbock förseglade.

Emot slutet af månaden voro alla fängelser uppfyllda med personer som häktats såsom mer eller mindre invecklade uti mordet på Grefve Fersen, och den 30 Juni hade man redan upptäckt sjelfva mördarne, men man sväfvade dock fortfarande i okunnighet om sjelfva upphofvet till oroligheterna, och hvilka de voro, som satt dem i gång. Man hoppades dock slutligen äfven få klarhet härutinnan, ehuru man befarade, att polisens verksamhet skulle förlamas, ju mera undersökningen drog ut på tiden då det säkerligen fanns många personer, som hade det största intresse af att hölja uti evigt dunkel allt hvad som härmed egde sammanhang. Undersökningen pågick dagligen uti poliskammaren i närvaro af en mängd åhörare, som voro nyfikna att få veta hvad som kunnat föranleda detta afskyvärda mord. Bland militärerna började man nu allmänt att på General-adjutanten Silfversparre skjuta skulden för att Grefve Fersen ej räddats undan den rasande pöbeln. Konungen hade äfven två dagar efter upploppet fråntagit Herr Silfversparre kommendantstafven och återlemnadt den åt General Adlercreutz.

Kronprinsens lik hade blifvit lagdt på »lit de parade» för att enligt bruket visas för folket, ty ehuru det nog kunde vara förenadt med en viss fara att visa det offentligt, ville man dock ej stöta allmänheten för hufvudet och derigenom framkalla nya oroligheter, som kunde vålla olyckor och blifva vådliga för den

kungliga myndigheten. I stället för att föra liket till kyrkan för att der högtidligen förevisas, beslöt Konungen, att detsamma skulle vara kvar på slottet till begrafningsdagen. Till följd af den starka värmen måste man ställa in kärl med is och läkarne fingo söka så vårda liket att ej förruttelse instälde sig och gjorde det oigenkännligt. Konungen fastställde trenne dagar för likets förevisning. Den första dagen var ganska stormig, de dagen förut till staden anlända trupperna utposterades rundt omkring slottet och på de öppna platserna, men den oroliga och bullersamma folkmassan försökte bryta sig igenom vakterna, och det var nära, att man nödgats gifva eld på densamma; lyckligtvis lugnade sig folket och gaf vika för militärmakten. De öfriga dagarna förflöto lugnt, folket hade fått kännedom, att alla vakter hade laddade gevär, hvilket gjorde, att det lättare lät handtera sig.

Författarne utaf smädeskrifter hade nu drifvit sitt ursinne så långt, att de sökte intala folket, att Konungen och framför allt Drottningen haft kännedom om kronprinsens förgiftning; Drottningen var isynnerhet komprometterad till följd af sin förbindelse med Grefvinnan Piper. Konungen nödgades tillbringa hela den månad, om hvilken denna berättelse rör sig, uti Stockholm, men hans hälsa kräfde landluft, hvarför det bestämdes, att han någon af de första dagarna i påföljande månad åter skulle flytta ut till Haga för att der vistas, till dess Riksdagen skulle samlas. Man hade redan förut bestämt, att Riksdagen skulle sammanträda under Juli månad i Stockholm, men då man fruktade, att detta kunde vara förenadt med en viss fara, hemställde Statsrådet strax efter upploppet att Konungen måtte välja en annan ort för Riksdagens arbete, och bestämde man sig för Örebro, samt uppsköt dess öppnande till de sista dagarna af Juli. Tiden tillbringades i Stockholm på ett mycket dystert sätt, under fruktan och oro, man vågade ej förtro sig åt någon, då man ej visste, hvilka som medverkat till oroligheternas framkallande, och mötte man folk på gatan, visste man ju ej om bland desse dolde sig någon af den olycklige Grefve Fersens mördare, ja sällan har man sett en sorgligare anblick.

Det hände en dag, att en karl begärde att få tala med mig, och sade sig hafva en upplysning af vikt att lemna, men det var svårt att veta, om hans uppgift var sann eller om han blott var en lycksökare. Han vände sig till min kammartjenare med förklaring, att han kände viktiga hemligheter, som han blott kunde anförtro

personligen åt mig eller åt Konungen. Det kunde möjligen vara oklokt att vägra taga kännedom om, hvad han hade att berätta, då man ju ej visste, på hvem man kunde lita, men det kunde å andra sidan vara komprometterande att emottaga en angifvare, som törhända var en äfventyrare. Konungen, för hvilken jag genast omtalade detta, ansåg saken mycket kinkig, men jag hade för min del redan på förhand bestämt mig för att ej taga emot denne karl, åtminstone ej ensam, ty då jag sjelf var utsatt för misstankar ansåg jag detta farligt. Då Konungens klena hälsa ej heller tillät honom att taga emot karlen, frågade han mig, hvad jag tänkte göra, hvartill jag svarade, att jag bedt Grefve Essen komma till mig för att rådgöra med honom härutinnan, innan jag gaf karlen något svar; karlen hade sagt, att han mycket väl kände Konungen, då han förut varit anställd vid gardet, men att han ej ville besvara Konungen och ej hade förtroende till något af statsråden eller till den nuvarande öfverståthållaren och därför önskade tala med mig, då han kände många viktiga hemligheter rörande upploppet, som ännu vore långt ifrån slut, och för hvars fortsättande ytterligare planer voro uppgjorda. Konungen gillade min åtgärd att tillkalla Grefve Essen. »Han är», sade han »från den tid, då han var öfverståthållare förtrogen med polisens hemliga vägar och kan nog lemna oss viktiga upplysningar, skicka honom till mig, så snart han kommer, så skall jag rådgöra med honom och öfverenskomma om hvad, som är att göra.» Grefve Essen, som är en hederlig och bra man, och såväl Konungen som mig mycket tillgifven öfverraskades mycket af denna tilldragelse och sade, att man ej finge tillbakavisa några upplysningar under förhandenvarande förhållanden, men att han ville inhemta Konungens befallningar, innan han gaf mig något råd. Efter att hafva varit hos Konungen återkom han och bad mig å Konungens vägnar, att jag skulle på ett papper skriva, att jag vore den ifrågavarande karlen mycket förbunden för hans visade tillgifvenhet mot Konungen och mig, men att försigtigheten bjöd mig att ej emottaga honom, hvarför jag anmodat Grefve Essen att i mitt ställe tala med honom. Jag tecknade mitt namn härunder och lemnade papperet åt min kammartjenare, som fick befallning att visa det för karlen, men derefter återlemnade det till mig och ej låta karlen behålla papperet, hvilket för mig kunnat blifva komprometterande. Kammartjenaren fick äfven i uppdrag att för karlen nämna dag och timme, då Grefve Essen ville taga emot

honom. Karlen tycktes dock verkligen vara en intrigmakare, som ville göra sig viktig, ty då han, oaktadt han förklarade sig vara missnöjd att ej blifva personligen emottagen utaf mig, likväl infann sig hos Grefve Essen, hade han nästan ingenting att omförmåla och derefter blef det aldrig mera tal om denna sak.

Gatpojckarna fortforo emellertid med att nedrifva Konungens proklamationer, man häktade en och annan utaf dem, men jag vet ej, huruvida de erhöilo någon slags bestraffning, jag har dock all anledning att tro att i så fall deras enda straff bestod i några näsknappar, ty polisen är verkligen mycket dålig och föga verksam och efter några få dagar glömde man bort alltsammans. Som jag förut berättat häktades en uppassare hos en gardesofficer hvilken sökte förleda soldaterna att mörda sina officerare för att sjelfva taga befälet och spela herrar, detta var fullkomlig Jakobinism, men de hästgardister, till hvilka han vändt sig, lockade honom med sig på en liten krog, der de pryglade upp honom för att få kännedom om hans planer, hvar- efter de häktade honom och öfverlemnade honom åt rättvisan. Tjenstemännens och Adels betjenter voro i allmänhet ganska opålitliga och sysselsatte sig endast med att tala politik i tamburerna och ansågo sig böra yttra sin tanke i alla dagens frågor samt äfven tala derom med sina husbönder, om de understundom kunde vara ganska qvicka hade de likväl i allmänhet alltid en skef uppfattning af sakerna, tjenstefolket var så bortskämdt, att det verkligen var svårt att träffa på en riktigt bra betjent.

Innan jag fortsätter min berättelse måste jag omtala en sak, som gjorde mig stora bekymmer; en del af de häften, som innehålla de af mig skrifna dagboksanteckningarna, hade vid revolution den 13 Mars utaf mig blifvit lemnade att förvaras af Grefvinnan Piper, de då timade tilldragelserna hade nämligen gjort mig misstänksam och jag fruktade, att man skulle kunna vilja taga dem ifrån mig, okunnig som jag då var, huruvida ej samma olyckliga öde som drabbat Gustaf Adolfs familj, äfven skulle kunna sträcka sig till hans farbror och faster, och att det kanske ej blott var nödvändigheten, som föranledt dessa händelser, utan att till äfventyrs man ville skicka oss alla samma väg; det var ju också möjligt, att någon främmande makt hade sin hand med i spelet för att bemäktiga sig tronen för någon annan familjs räkning, ty ärelystnaden kan locka till mycket. — I tanke således att dessa mina anteckningar skulle vara i säkrare förvar hos en enskild

person, lemnade jag en stor del deraf till Grefvinnan Piper, som derefter gömde dem. Jag fruktade nu att hon möjligen, då hon flydde från sin broders hus, ej skulle hafva hunnit medtaga dessa anteckningar, hvilka, om de blefvo funna bland hennes papper, skulle hafva kunnat ytterligare kompromettera henne. Jag kunde ju hafva all anledning misstänka att hon uti sitt upprörda tillstånd haft annat att tänka på än mina personliga angelägenheter; hennes ömma tillgifvenhet för mig förnekade sig likväl icke, ty före sin afresa nedlade hon sjelf det skrin, hvaruti anteckningarna voro gömda, uti ett hål i den terrass som omgifver huset, och det var ingen annan än hon sjelf som kände gömstället, så att jag hade nog aldrig fått återse mina anteckningar om det hade inträffat att hon dött af förskräckelsen. Detta är för mig ett tydligt bevis ej blott på hvilken utmärkt qvinna hon är utan äfven på att hennes sinnesnärvaro var lika stor som hennes ömhet för mig! Till följd af den oro och förskräckelse som denna hemska tilldragelse framkallade hos mig har det varit mig omöjligt att förrän i Februari månad 1811 återtaga tråden i mina berättelser och nedskrifva detta, hvarför jag också i detta sammanhang kunnat omförmäla detta faktum. Då jag var ytterst orolig öfver denna sak beslöt jag mig för att öppna mitt hjerta för Konungen och heldre omtala för honom att jag anförtrott ett hemligt skrin åt Grefvinnan Piper, än att på något sätt kompromettera henne. »Detta var ganska förargligt», sade han, »men det är bäst att Ni talar härom med Klinteberg, som är tillförordnad Justitiekansler och som nog uti största hemlighet kan skaffa Eder skrinet tillbaka.» Då jag under de senaste dagarna ej haft någon beröring med grefvinnan kunde jag öppet tala med Herr Klinteberg utan att behöfva frukta för att derigenom skada hennes sak, han utlofvade att hålla saken hemlig och jag tror nog äfven att han hållit sitt löfte, ty ingen talade någonsin härom. Någon tid efteråt, då man skulle borttaga förseglingarna, bad han mig om nyckeln till skrinet, men lät mig strax efteråt veta, att något sådant skrin ej stod att finna, jag trodde då att det var uppbrändt och fick försöka trösta mig deröfver, ehuru jag allt kände en viss saknad, då det ju uti mina anteckningar bland allt annat småprat, ändå fanns omtalad en och annan anekdot, som ej saknade sitt intresse och som för allmänheten vore okänd och som jag ensam varit i tillfälle att kunna omtala. Då jag nu som bäst sörjde öfver att så många års arbete gått förloradt, blef jag utaf Grefvinnan Piper, sedan hon sluppit ur

sitt häkte, underrättad om huru jag skulle kunna få tillbaka mina papper, och dessa äro också alltsedan Februari 1811 åter uti mitt eget förvar¹ — — — — —

Kort tid efter sedan Grefve Fersens lik blifvit fördt till Steninge, begärde Domstolen, hvaruti Justitiekanslern å Konungens vägnar öfvervakade ordning och noggrannhet, att liket skulle underkastas läkarebesigtning för att få bevis för att han blifvit mördad och kunna häkta och bestraffa mördaren, men man kunde ej påfinna någon verklig dödsorsak, ty intet slag hade i och för sig varit dödande, ehuru alla tillsammans bidragit till att bringa honom om lifvet. Den mest brottslige var nog i alla fall den som trampade honom på bröstet och gaf honom nådestöten. Af alla de tillhörigheter som Grefven hade på sig den dagen, klocka, snusdosa, plånbok, näsduk och ringar, hvaraf han alltid bar tvenne, blef endast hans klocka under förklaring att de ej hade för afsigt att plundra samma dag utaf en karl återlemnad till Herr Silfversparre, som ej ens brydde sig om att taga reda på denne karls signalement långt mindre att häkta honom. Det aldra märkvärdigaste är verkligen att då Domstolen tillkallade Herr Silfversparre, stallmästare Ehrengrenat och Herr Düben (hvilka båda senare som jag förut omnämnt försökte frälsa grefven), för att konfronteras med de häktade, kunde desse ej igenkänna en enda af dem, hvarför man misstänkte att antingen de personer som användts för att föröfva mordet gjort sig oigenkännliga genom att måla sig i ansigtet eller också att det blott var obekant folk som dertill blifvit brukade. Det enda man hade lagt märke till var att tecken till massakern blifvit gifven och denna delvis äfven utförd med röda paraplyer, hvaraf man såg en ovanlig mängd uti folkhopen. Folk af olika klasser hade varit i rörelse den dagen, på morgonen såg man en mängd sjömän, antingen verkliga eller dertill utklädda personer. Vid sjelfva mordtillfället fanns der närvarande folk som voro välklädda nog, herrar uti frack och fruntimmer i eleganta kappor, men om qvällen under då följande oroligheter var det mest drägg som var i rörelse, man hittade på gatorna kopparslantar uti stor mängd, hvilket bevisar att penningar blifvit utdelade bland folket, och på krogarna serverades gratis åt folket bränvin, som blifvit för detta ändamål betaldt på förhand, hvarför man redan vid ett-

¹ Här innehålla anteckningarne berättelser om den utländska politiken, som ej hafva sammanhang med Grefve von Fersens mord.

tiden såg människor som voro dödfulla, och då krogarna ej stängdes den dagen, var verkan häraf ganska märkbar. Det föreföll som om hela det följe som uppträdde för att förolämpa Grefve Fersen blifvit dertill mutadt, och att sjelfva ledarne först ingripit i det afgörande ögonblicket; det var tydligt att det var hatet mot den olycklige grefven som framkallade det hela. Under aftonens lopp växte det frö till Jakobinism som gror under en laglig frihets täckmantel, till verkligt raseri, som ej kände några gränser, ja, man har nog anledning misstänka att flera kända och framstående personer hade sin hand med i alla dessa förfärliga olyckor, och att det är därför som det hela ännu denna dag höljes i ogenomträngligt mörker.^{*} Jag har ofvan nämnt att utaf alla grefvens tillhörigheter det endast var hans klocka som blef återlemnad men hans snusdosa har ännu ej återfunnits. Följande dagar försålles uti Upsala och andra långt aflägsna platser såsom relikier eller troféer bitar af hans kläder, kapp och till och med hår, hvilka gått ur hand i hand. Grefvens plånbok blef några dagar efter mordet inlemnad till polisen af en karl, som sade sig hafva hittat den då grefvens sorgkappa kastats ut genom fönstret, han hade då sett någonting rött falla ut och då han såg efter hvad det var, fann han plånboken, som han nu återlemnade. Han underkastades förhör, för att man skulle få veta om han tilläfventyrs var en af grefvens mördare, men man blef öfvertygad om att hans berättelse var sanningsenlig och karlen oskyldig. I plånboken funnos flera anteckningar rörande hofvet med afseende på anordningarna, hvilket bevisar grefvens stora ordningssinne och noggrannhet. Dessutom fanns i plånboken ett hotelsebref, som jag med egna ögon läst och som hade följande lydelse:

Till Axel Fersen.

Usling. Läss detta Bref och Darra. Tror du och din Liga att 2 millioner människor låta några aristocrater ostraffadt begå hvad horreur som helst och låta trampa sig af någre samman-svurne landsförädare, skall detta olyckliga land evigt vara under trycket af tilltagsne våldsverkare. Tror Du likväl att icke Nationen känner allt, allt och hämdens stund skall komma! fast din nedriga far den högmodiga aristokraten lyckades i sina spel, fast han igenom de nedrigaste medel på fäderneslandets bekostnad stal sig till omätteliga rikedommar, fast din långa hals som bär en

^{*} Detta är skrifvet i Februari månad 1811.

liten Järnlös knopp, undgått Guillotinen i Frankrike, fast din syster den giftblanderskan ännu undgått rättvisans bila, fast ert högmod utan gränser ännu icke blifvit qväfdt, så veten uslingar, att hvad som bort och har ännu icke skett kan ske. — En nation i raseri och förtviflan är förskräcklig. Redan har dätt komit fråga bland en mängd allmoge, att låta Ljung och Löfstad uppgå i Röck, ty hvar människa kjäner Cabalers nedrigheter och andas hämd — grymma odjur, är allt fäderneslandets kjänsla hoss Er försvunnen? Skall dätta urgamla Ricke, genom sin adels trolöshet, nedrighet och förräderi omsider förlora sin sjelfständighet och sin existens bland Europas Nationer? — Männe icke den af dig fordom så föraktade Napoleon äfven känner din Cabal och ett ord kan krossa dig smalbenta kräck! — Föraktliga varelse, när du kommer i all din förmenta storhet och stå i staden, så vet att den sämsta bonde spottar ått dig och kjäner sig vara större och bättre menniska än du högmodiga usling! men Darra på dina långa smala ben och vet att dätta Bref är hela publiquens röst — och dätt bör vara den största hämd, att se dig så mepriserad af en hel nation, för bofstreck och nedriga mordplaner; Tro mig föraktliga Axel Fersen, det bör spöcka för dig och din nedriga syster en dag när den mördades skugga sväfvat omkring edra ödsliga Slott, och om I icke förfalskat all kjänsla af Religion och moralité, så skall edra Samveten ensam vara edra bödlar — — — — — men i behöfva andra — — — — — Carl August skall hämnas.

I kanten var det med stora bokstäfver skrifvet »Dätte Bref är i afskrift i mångas händer.» Stilen var dålig och det tycktes vara skrifvet af en man utaf folket.

Juli månad.

Till Eder alla, hvilkas hjärtan äro känsliga och kunna fatta hvad verklig vänskap vill säga, vädjar jag nu och besvär Eder att tänka Eder in uti min ställning, I skolen då lätt kunna inse, huru jag fått lida, ännu lider och allt framgent kommer att lida, och jag är viss på att I skolen känna medlidande med mig. Dock vill jag göra hvad jag kan för att ådagalägga att jag är i besittning af tillräcklig själsstyrka att i tysthet och tillbakadragenhet dölja min djupa smärta, jag skyr verlden och allt umgänge af fruktan att någon skulle kunna läsa mina innersta tankar; mitt rena samvete och medvetandet om min oskuld gifver

mig kraft att bära min sorg. Jag vet nog att misstankar rättas
 äfven mot mig att hafva varit delaktig i det uppdiktade brott,
 för hvilket man ej skytt att anklaga de mest hederliga männi-
 skor. Det är med förakt, som jag tillbakavisar en sådan ankla-
 gelse, som jag ej ens vill besvåra mig med att bemöta. Som
 ett exempel på allmänhetens förvillade omdöme, vill jag anföra
 hurusom till och med tvenne af mina gamla vänner hafva för-
 sökt att öfvertyga mig om att, äfven om den olyckliga Grefvin-
 nan Piper möjligen i det förevarande fallet vore oskyldig, hon
 dock sedan gammalt haft anseende att vara giftblanderska och
 att någon grund väl måste finnas för en sådan misstanke. Jag
 besvarade detta med det förakt som det förtjenade och framhöll
 för dem huru ringaktande ett sådant yttrande vore emot mig
 sjelf, att nämligen tro mig om att med ett sådant odjur kunna
 vara på vänskaplig fot eller också att vara så blind att jag ej
 under alla de trettio år, som denna vår vänskap varat, kunnat
 upptäcka hennes verkliga karakter. Jag försäkrade dem att jag
 för min del aldrig känt en person med mildare sinnelag, och
 att hon förvisso vore ur stånd att göra sig skyldig till ett sådant
 brott, tvärtom hade hon alltid ådagalagt den största grannlagen-
 het emot alla sina vänner af båda könen, för hvilka hon i san-
 ning vore i stånd till hvilken uppoffring som helst. Den ene af
 de ifrågavarande personerna sade då: »Ni kan hafva misstagit
 Eder, ty Ni är god och godtrogen». »Min Herre», svarade jag,
 hvarför skall jag mera tro på Eder, som jag blott känner sedan
 några få år tillbaka, än på min barndomsvän, som jag känt
 alltsedan min ankomst till detta land». Ungefär detsamma sva-
 rade jag den andre och förklarade för honom, att allt hvad han
 hade att anföra på mig icke gjorde eller någonsin kunde göra
 det ringaste intryck och bad honom aldrig mera vidröra detta
 ämne. »Eders Majestät», invände han då, »måste verkligen vara
 sina vänner varmt tillgifven, men tyvärr har sjelfva denna Eders
 Majestäts vänskap varit en olycka för grefvinnan». »Detta smär-
 tar mig mycket», svarade jag, »men häruti ser jag dock intet
 skäl att i något afseende förändra mitt sätt emot henne». »Hon å
 sin sida», tillade han, »har likväl ej alltid emot Eder uppfört sig
 så som hon bort, särskildt vid det tillfälle, då hon vägrade åt-
 följa Eder på Eder utrikes resa år 1798, hvilket beteende väckte
 allmänhetens ogillande». »Näväl, om hon då möjligen handlade
 origtigt, så angår det väl ej allmänheten, när jag sjelf för min
 egen del förlåtit henne detta. Nu är hon emellertid djupt olyck-

lig och jag kommer ingalunda att förändra mitt sätt emot henne och anhåller endast att hädanefter få vara i fred.» Sedan dess har ingen med mig talat om grefvinnan.

Jag återgår nu till berättelsen om denna månads tilldragelser. Jag har redan berättat att man några dagar efter uppträderna den 20 Juni hade häktat en betjent, som försökte uppvigla hästgardisterna och muta dem till uppror. Han hade några hundra riksdaler på sig.

Allt hederligt folk önskade lifligt att man skulle få något ljus i den invecklade saken och lyckas avslöja de hemliga driffjedrar som satt oroligheterna i gång, men tyvärr voro de rättänkande härvidlag de svagaste, då deremot, såsom ju oftast är fallet, de illasinnade hade öfvertaget. Det hade varit synnerligen önskligt att Herr Silfversparre genast hade låtit häkta Grefve Fersens mördare då man kunnat få reda på hvilka de voro som anstiftat gräsligheterna, hans uppförande klandrades allmänt, alldenstund han blott behöft tillkalla vakten för att gripa mördarne, hvarigenom han gjort det allmänna en stor tjänst, ty af dem hade man kunnat få något ljus rörande tilldragelserna den 20 Juni, hvilka nu deremot törhända för all framtid komma att höljas af en ogenomtränglig slöja. Herr Silfversparres beteende uppväcker allmänt ogillande och alla rättänkande äro ursinniga på honom. Deremot söka alla som kunna hafva något att befara utaf möjliga upptäckter, att urskulda honom.

Hvad man med visshet kan antaga är dock att oroligheterna ej ledde sitt upphof från sjelfva folket eller den tjenande klassen, utan att de för visso hade vida mäktigare driffjedrar. Den tjenande klassen är dock nuförtiden särdeles begifven på att blanda sig i allmänna ärenden, i stället för att förrätta sin tjänst. Tjenarne sysselsätta sig med att i förstugorna läsa tidningarna och tala politik samt låta hvarken statsråd, generaler eller domare dervidlag gå fria samt utan att dertill vara vuxne, anse de sig böra yttra sitt omdöme om allting. De utgöra en otroligt talrik liga, som äfven om de sjelfva ej äro så vådliga för den allmänna säkerheten, dock kunna blifva farliga och framkalla oroligheter genom sina många bekantskaper och försänkningar bland småfolket. Hvad som genom den härofvän omtalade häktade betjentens berättelse kom i dagen, föranledde att flera andra betjenter ej blott i Stockholm utan äfven i landsorten arresterades.

Den af Sundhetskollégium verkställda undersökningen rörande orsaken till Prins Carl Augusts död tycktes ådagalägga att han dött till följd af ett slaganfall och ingalunda genom yttre våld. Icke destomindre var den meningen ganska allmän i Sverige att han verkligen blifvit mördad och det just utaf dem, som arbetat för hans val, och hvilkas hersklystnad känt sig besviken, då de kommit till insigt om att det var fåfängt att försöka genom honom få något inflytande på regeringsärendena. Å andra sidan sökte prinsens anhängare att kasta skulden för hans död på det parti som arbetat för Prins Gustaf eller Prins Peter af Holstein. Det fanns också många som trodde att han redan blifvit förgiftad innan han kom från Norge och att det var danskarne som då gjort det, man sköt till och med skulden på Ryssland och Frankrike såsom medverkande till hans död. Den verkliga sanningen är dock att det var ett slaganfall som ändade hans lif, men icke destomindre hade hvar och en sin egen uppfattning om saken och leddes vid de framkastade anklagelserna såväl af begäret att skada andra, som af önskan att rentvå sig sjelf från misstankar och elaka rykten.

Ehuruvel Sundhetskollégium ådagalagt att prinsen dött en naturlig död, lät man häkta Dr Rossi vid dennes återkomst till Stockholm, på grund af hans stora vårdslöshet vid liköppningen. Han fick likväl bo på slottet, för att undandragas folkets raseri, men hans dörr bevakades och han fick ej sammanträffa med någon människa, innan han hunnit rättfärdiga sig, han skötte dock sitt försvar på ett mycket tarfligt sätt.

Justitiekanslerns berättelse om förloppet den 20 Juni offentliggjordes jemte General Adlercreutz rapport om hvad han iakttagit, och hvaruti han sökte urskulda Herr Silfversparre under anförande att vår lagstiftning är sådan att man ej kan få bruka våld emot medborgare utan konungens uttryckliga befallning, då man annars kan sätta sitt eget hufvud på spel. Nog måste man medgifva att våra nuvarande lagar äro föga betryggande för den som har ett befäl, men vanlig humanitetslag ålägger ju enhvar att bispringa den som råkar i fara och man må väl alltid hafva rätt att följa sitt hjertas maning. Den allmänna ordningen var ju störd och det var väl för att upprätthålla densamma som trupperna funnos der, därför måste man betrakta det som en försummelse att ej hafva begagnat dem till lugnets återställande och det grymma brottets afvärjande. General Silfversparre hade äfvenledes afgifvit en rapport, men denna var affattad på

ett sätt, som omöjliggjorde dess offentliggörande, han försökte deri att urskulda sig och framhöll hurusom han sjelf utsatt sig för fara under sina försök att försvara Grefve Fersen. Denna rapport öfverlemnades till justitiekansleren för att intagas bland rättegångshandlingarna och användas vid de pågående undersökningarne. Hvad som verkligen föreföll ganska egendomligt var att hvarken Herr Silfversparre eller de tre herrar som försökt försvara Grefve Fersen, nämligen Düben, Ehrengranat och Schulz kunde känna igen någon enda af de som blifvit häktade såsom misstänkta för mordet, då de sågo dem inför ransakningsdomstolen, detta kunde lika litet någon af de officerare göra, som fört befälet öfver de på torget uppställda trupperna. Ovisst torde vara huruvida detta berodde på att de häktade voro oskyldiga och man ej ännu påträffat de skyldige, eller också att de brottslige förställt sina ansigten och gjort sig oigenkännliga; möjligen hade det vilda raseriet förvridit deras ansigtsuttryck; man kan också tänka sig, att de personer, som försökte bispringa grefven, varit så uppskakade, att de ej lagt de uppträdandes utseende på minnet. Kanhända har man till dådets utförande använt särskildt lejdte folk, som omedelbart derefter tagit till flykten ombord på fartyg eller annorledes. Alla öfverensstämmde dock uti den uppgiften, att man lagt märke till en mängd sjömansklädda menniskor med vildt och hemskt uttryck samt att det föreföll, som om röda paraplyer varit ett öfverenskommet igenkänningstecken, ty i folkträngseln rundt omkring den olycklige grefven såg man en mängd sådana svängas i luften.

Onda tungor lemnade fortfarande Grefvinnan Piper ingalunda i fred uti den af henne frivilligt valda tillflyktsorten. Man utsprid ett rykte, att hennes kammarjungfru plötsligt afidit och af henne blifvit förgiftad. Justitiekanslern lät genast undersöka saken och fann, att det var en nedrig osanning. Oaktadt Grefvinnan Pipers fullständiga oskuld offentligt blifvit tillkännagifven, spred man fortfarande på gatorna upphetsande ströskrifter och ytterligare angifvelser, hvilket de såväl natt som dag patrullerande militärerna ej kunde förhindra.

Förseglingen utaf den afidne grefvens samt Grefvinnan Pipers papper blef bruten, och man fann der ej det minsta, som på något sätt kunde kompromettera någon af dem. Ströskrifterna sökte då att kasta skugga på andra personer och på adelsklassen i allmänhet. Snart vände sig dock den allmänna uppmärksam-

heten åt annat håll och sysselsatte sig med den till Örebro
sammankallade riksdagen och det blifvande tronföljarevalet — —

Oktober månad.

Jag återkommer nu till hvad som angår rättegången rörande Grefve Fersens mord. Utur mina berättelser för de föregående månaderna har jag omtalat, hurusom man verkställt rättslig undersökning rörande prins Carl August föregifna förgiftning, och hurusom den utaf de vid liköppningen närvarande läkarnes afgifne berättelser granskats af Sundhetskollegium. Man hade äfven verkställt förhör med alla, som varit i prinsens följe, och efter en långvarig undersökning hade Sundhetskollegium afgifvit den förklaringen, att prinsen dött af slag. Domstolen stod just i begrepp att afkunna samma utslag, då en oförmodad händelse inträffade, som framkallade nya misstankar, att man velat påskynda prinsens död samt att d:r Rossi genom sin vårdslöshet hade skulden härtill, då han skulle hafva kunnat rädda prinsens lif, sedan denne blifvit inburen till prestgården. Presten hade nämligen uti ett bref omtalat, att sedan läkarne lemnat prinsen under förklaring att han vore död, hade en tjensteflicka kommit in uti rummet för att göra i ordning en fältsäng åt prinsens adjutant Holst, hvilken varit honom varmt tillgifven och därför önskade få tillbringa natten hos den döde för att kunna erhålla full visshet om att han verkligen vore död och förhindra liköppningen, innan man derom hade kunnat fullkomligt öfvertyga sig. Presten berättade nu i detta bref, att denna tjensteflicka hade tyckt sig förmärka, att blod rann ut ur prinsens pulsåder; man hade nämligen låtit åder på honom; detta skyndade hon sig genast att omtala för de i rummet bredvid församlade herrarne af prinsens svit. Dessa herrar funno då tjensteflickans uppgift enlig med verkliga förhållandet, men d:r Rossi ville ej ens gå in till den döde, förklarande sig vara öfvertygad om att tjensteflickan farit med osanning, då han ju visste, att prinsen vore död. De herrar, som gått in till prinsen, hade funnit honom liggande qvar på den säng, der han blifvit nedlagd, och hans

¹ Uti sina öfriga anteckningar för September och Oktober månader sysselsätter sig Drottningen med den politiska ställningen och andra för det förevarande ämnet fremmande saker.

kropp ej ens aftvättad; vid åderlåtningen tycktes blod hafva framkommit men snart afstannat, sedermera hade, då det dervid uppkomna såret lemnats öppet och till följd deraf att, såsom det ju inträffar med döda, kroppen svällt, något litet blod ytterligare sipprat ut. Presten förklarade likväl i ofvannämnda bref, att så mycket blod strömmat ut, att det genomträngt madrassen och runnit ut på golfvet. Under rättegångsförhandlingarne hade ingen kommit ihåg att omtala denna händelse, antagligen därför att man ej dervid tyckte sig kunna fästa särdeles stort afseende, utan endast betraktade tjensteflickans berättelse såsom ett uttryck af den inom hennes samhällsklass så vanliga, fruktan för skendöd. I alla fall kan man ej underlåta att anse d:r Rossi vid detta tillfälle hafva handlat särdeles försumligt, som så snart lemnade prinsen, ty läkarens pligt hade ovillkorligen, med hänsyn till dödsfallets hastighet, varit att ganska länge, ja till och med hela natten, stanna qvar inne hos den döde, för att kunna erhålla fullkomlig visshet om att all räddning vore omöjlig. Detta uraktlät han och var till och med så oförsiktig, att han föreslog liköppning efter endast 24 timmar. Jag har redan förut omförmält, att kammarherre Sparre anhöll, att man härom skulle afvakta konungens befallning, och hade ej lemnat sitt samtycke till liköppningen, förrän d:r Rossi förklarar, att han, om dermed uppsköts, omöjligen skulle kunna verkställa fullt noggrann undersökning. Allt detta utvisar, att d:r Rossi, äfven om han ej kan direkt anklagas för brottsligt förfarande, dock handlat ytterst försumligt och vårdslöst. För att nu allmänheten ej skulle få anledning att beskylla Konungen och hans råd att afsigtligt vilja söka förhindra upptäckten af den föregifna uppdiktade stämplingen emot prinsens lif, ansågs nödvändigt att uppskjuta den rättsliga undersökningen, till dess man hunnit få full klarhet rörande den ifrågavarande saken, för hvilket ändamål en person skickades till Skåne för att derstädes på sjelfva platsen företaga undersökningar. Tjensteflickans iakttagelser fingo dock slutligen den naturliga förklaring, som jag härofvan har vidrört, och det blef äfven tydligt, att presten afgifvit denna berättelse under förhoppning om någon belöning för sitt stora nit att vilja framvisa, huru försumligt man hade burit sig åt vid dödstillfället. Domstolen ansåg därför, att detta ej kunde inverka på frågan, men man hade likväl fått full bekräftelse på d:r Rossis stora försumlighet, ty det ansågs allmänt vara alldeles oförlåtligt, att han hade lemnat den döda kroppen utan någon omvårdnad

under tjugufyra timmar samt ej heller brytt sig om att noggrannare undersöka, huruvida prinsen verkligen varit död eller tilläfsventyrs endast utsatt för ett qväfningsanfall. För denna sin försumlighet fick dr Rossi äfven plikta, då han utaf domstolen dömdes till landsförvisning.

Rättegången rörande mordet på Grefve Fersen fortgick likaledes. Genom polisundersökningen hade det fullkomligt blifvit ådagalagdt, att såväl den afidne grefven som Grefvinnan Piper voro fullkomligt oskyldiga till den emot dem rigtade anklagelsen att hafva förgiftat Prins Carl August, och man afvaktade nu endast domstolens utslag, som skulle fullkomligt rentvå grefvinnan, hvilken ännu befann sig på Vaxholm, visserligen under bevakning men dock icke behandlad såsom fånge. Till en början hade man öppnat alla bref, som ankommo till henne, men snart upphörde man dermed, och bevakningen blef mindre sträng. Sjelf ville hon emellertid ej lemna denna plats, förr än hon fått Konungens eller åtminstone domstolens utslag beträffande sin fullkomliga oskuld, och det sålunda inför allmänheten blifvit ådagalagdt att alla de emot henne rigtade nedriga beskyllningarna voro ogrundade och endast uppdiktade af förtälet. — — — —

November månad.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	5
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---

Rättegången rörande orsakerna till Prins Carl Augusts död närmade sig nu sitt slut, och domstolen hade funnit det ådaga-
lagdt, att han dött en naturlig död, som förorsakats af ett slag-
anfall. Härigenom hade nu äfven såväl Grefve Fersens som hans
olyckliga systers oskuld blifvit ådagalagd, och de hade sålunda
blifvit fullkomligt rentvagna från de nedriga misstankar, som
allmänheten rigtat emot dem. Konungen måste således anse
det som sin pligt att gifva dem en offentlig upprättelse, för att
full rättvisa skulle dem vederfaras. Det var därför nödvändigt,
att Grefve Fersen erhöi en hederlig begrafning; detta kräde
helt naturligt Konungens rättskänsla, likasom det fordrades för

¹ Innehåller en beskrifning öfver Kronprinsen Carl Johans ankomst till Sverige och de politiska förhållandena.

hans eget anseende, då han härigenom skulle kunna återvinna den myndighet, som han alltsedan den 20 Juni nästan fullkomligt förlorat, och hvilken ju djupt hade blifvit kränkt uti dens person, som var chef för hans hof och innehafvare af hans högsta ordnar. Likväl hade man grundad anledning att befara, att regeringen, som vid detta tillfälle visat sig vara i saknad af kraft och styrka, fortfarande skulle komma att lägga samma svaghet i dagen. Det framhölls äfven, att man kunde frukta för oroligheternas förnyande i händelse af en offentlig jordfästning. Konungen sjelf hade likväl sedan länge bestämt sig för att egna sin riksmarskalk och trogne tjenare en honom fullt värdig begrafning, hvilken upprättelse från sin furstes sida denne i hög grad förtjenade, ej blott på grund af sitt höga embete och framstående egenskaper, utan äfven därför att han under utöfning af sin tjenst blifvit af en rasande folkhop på ett så grymt och orättvist sätt massakrerad. Då emellertid statsråden allt fortfarande hyste sina betänkligheter, var det af nöden att söka ingifva Konungen fasthet och ståndaktighet; visserligen hade jag fattat ett beslut att för min del aldrig blanda mig uti regeringsärenden, men min stora vänskap för Grefve Fersen och mitt lifliga intresse för Konungens eget anseende tvingade mig härvidlag att på allt sätt försöka öfvertala Konungen att icke gifva efter. Alla de, som hade intresse deraf, att Grefve Fersen och hans olyckliga syster ej skulle erhålla fullkomlig upprättelse, begagnade sig nu utaf den föregifna fruktan för nya oroligheter för att i sista stund försöka förhindra begrafningen. Man föregaf äfven, att begrafningen skulle komma att blifva alldeles för dyrbar för Konungens egna tillgångar. Denna invändning omtalade jag för Grefve Fabian Fersen, hvilken haft hofförvaltningen om hand och därför kunde upplysa om att kostnaden för Konungen skulle blifva högst obetydlig, ty vid sådana högtidligheter vid hofvet såsom bröllop och begrafningar är det alltid vanligt, att de anhöriga lemna drickspengar åt alla dem, som dervid anlitas. Dessutom ansåg jag det äfven vara af stor vikt, att begrafningen blefve förrättad med all möjlig högtidlighet, för att härigenom Grefvinnan Piper, hvars fullkomliga oskuld blifvit tillkännagifven, skulle erhålla nödig upprättelse. Jag hade öfvertalat Konungen att till henne skriva ett bref, hvilket hon på ett synnerligen förträffligt sätt besvarade. Ehuru hon fått tillstånd att redan nu lemna Vaxholm, ville hon ej göra detta innan äfven hennes broder fått fullkomlig upprättelse genom högtidlig begrafning och

liktal, hvarför jag önskade att så mycket som möjligt påskynda den dag efter dag uppskjutna begrafningen för att befria henne från den under vintern helsovådliga vistelsen på denna ö. Då jag likväl ej kunde se, huru jag skulle kunna få ett slut på alla dessa svårigheter, beslöt jag mig för att vända mig till Kronprinsen, hvilken visat mig särdeles stor vänskap; jag fann honom hysa samma åsigt som jag, nemligen att Konungens personliga anseende stod på spel. »Detta skulle alltså vara Eder särskildt angenämt», sade han. »Ja», svarade jag, »och detta icke blott för den vänskaps skull, som jag hyser för hans syster, som behöfver komma ifrån Vaxholm, utan äfven därför att jag betraktar det såsom en gärd af rättvisa emot en oförvitlig man, men allrämest likväl för Konungens eget anseende, ty han måste visa sig ega viljekraft nu, då han en gång bestämdt förklarat, att begrafningen skall ega rum.» »Ni har fullkomligt rätt», blef prinsens svar »och ehuruval jag ännu icke bör blanda mig uti någonting utan i allt uteslutande rätta mig efter Konungens vilja, lofvar jag Eder att göra hvad jag kan, för att begrafningen så snart möjligt är må komma att ega rum.» »Jag besvär Eder härom», tillade jag, »isynnerhet som man härigenom skulle kunna nedtysta alla dessa tidningsskrifvare, hvilka nu förklara att någon högtidlig begrafning ej kommer att förrättas, och sålunda visa att regeringen ej bryr sig om deras prat.» Prinsen gaf mig fullkomligt rätt härutinnan, och han höll sitt ord.

December månad.

Under förra månaden har jag omförmält, hurusom Kronprinsen hade lofvat mig, att han skulle intressera sig för att Grefve Fersens begrafning skulle blifva af. Han höll sitt löfte och talade om saken ej blott med Konungen utan äfven med statsråden, hvilka lyssnade till hans framställningar och gáfvo vika för hans skäl. Det blef således bestämdt, att begrafningen skulle förrättas i Stockholm uti vederbörlig ordning, ehuruval man föreslagit att antingen göra densamma derstädes utan någon vidare ståt, eller ock med större eller mindre högtidlighet ute på landet. Grefvens lik, hvilket såsom jag förut berättat blifvit fördt till hans emellan Stockholm och Upsala belägna egendom Steninge, afhemtades utaf en afdelning af hästgardet, som skulle beledsaga det till hufvudstaden. Då man fruktade för liklukten, blef liket två dygn före den högtidliga begrafnings-

ceremonien nedsatt i Fersenska familjegravven uti Riddarholmskyrkan, för att först natten före sjelfva jordfästningen uppställas på den för ändamålet uti Riksmarskalkens våning på Stockholms Slott anbringade katafalken. Ännu en gång skulle likväl hatet mot den olycklige grefven gifva sig tillkänna, då hans fiender på allt sätt sträfvade efter att kunna störande inverka på den högtidlighet, som var afsedd att genom denna sista hedersbevisning återupprätta hans minne. Man hade försökt att intala Baron von Engeström, att folkmassan skulle komma att gifva uttryck åt sitt missnöje, för den händelse att kistan komme att bäras uti procession, och att det därför vore klokast att endast ifrån grafhvalfvet flytta upp densamma på den katafalk uti kyrkan, der kistorna pläga ställas under liktalen, samt att det förresten vore ganska egendomligt att föra kistan tillbaka till slottet, isynnerhet som det aldrig brukade vara tillåtet, att lik finge finnas inom det slott, der Konungen residerar. Baron von Engeström skyndade sig därför helt upprörd till Konungen för att försöka afstyra, att den olycklige grefvens qvarlevor insattes uti hans embetsvåning. Lyckligtvis befann jag mig hos Konungen, då Herr von Engeström kom dit, och då hvarken han eller jag genast kunde komma in till Konungen, som var sysselsatt med sin toilett, vände sig baronen till mig för att bedja mig öfvertala Konungen att på nyss anförda skäl afstyra att grefvens lik ditflyttades. »Det kan jag ej», svarade jag honom, »Konungen har nu en gång fastställt ordningen för ceremonien, och det vore småaktigt att nu ändra densamma, dessutom kunna flera exempel anföras derpå, att lik fått stå qvar på slottet ända till begrafningsdagen.» »Ja», invände Herr von Engeström, »men det har uteslutande varit kungliga personer.» Jag anförde då för honom flera fall, som inträffat till och med på senare tid, då till exempel Grefvinnan von Rosen, som varit anställd hos de kungliga barnen och haft sin bostad på slottet, efter sin död fick stå qvar der ända till begrafningsdagen. »Ja», tillade Herr von Engeström, »för sådana personer, som haft sin bostad på slottet kan möjligen Konungen lemna ett sådant medgifvande, men att nu till slottet föra ett lik, som redan varit nedsatt i kyrkan, det är verkligen för mycket och måste uppreta folkmassan samt kan lätt framkalla nya olyckor.» »Man kan aldrig, svarade jag honom, »göra för mycket, då det är fråga om en trogen undersåte, som utaf det rasande folket blifvit misshandlad och dertill drabbats af denna olycka midt under utöfningen af sitt embete. Den vid detta tillfälle kränkta konungamakten kan

endast vinna upprättelse derigenom att full rättvisa blifver bevisad den hederlige man, som städse lagt sin hängifvenhet för Konungen i dagen, och detta kan ej ske på annat sätt, än att hans jordiska kvarlevor blifva egnade all den hedersbevisning, som tillkommer honom såsom hofvets främste man. Jag är dessutom öfvertygad om att Konungen kommer att visa sig ståndaktig och ej skall vilja ändra sitt en gång fattade beslut samt att Ni ingalunda kommer att lyckas öfvertala honom. Tala för resten sjelf med honom, så får Ni se, hvad han svarar Eder. Jag fruktar ingalunda för folkmassans oroligheter, ty trupperna äro nu under säkert befäl samt fullt beredda att möta våld med våld.» Herr von Engeström väntade ännu en stund, men då Konungens toilett tog lång tid, beslöt han sig slutligen för att aflägsna sig. När jag sedermera kom in till Konungen, berättade jag för honom hvad som tilldragit sig mellan Herr von Engeström och mig, hvaruppå Konungen vredgad yttrade: »Jag har nu en gång fastställt ordningen för högtidligheten och kommer på intet villkor att ändra mitt beslut, ty jag kan ej fatta denna ängslan, som synes mig löjlig. Så mycket bättre, om folkmassan vill ställa till bråk, ty då får man tillfälle att visa, att jag ej skall låta det gå denna gång på samma sätt som den 20 Juni. Peyron är förberedd, och jag litar fullkomligt på honom, och det är väl ändå jag, som är herskaren här.» »Edert beslut fögnar mig», svarade jag, »Ni eger dessutom ett säkert stöd uti Kronprinsen, som ej kommer att lemna Eder i sticket uti det afgörande ögonblicket.» Kronprinsen hade verkligen begrafningsdagen den 2 i denna månad sina hästar sadlade och var fast besluten att vid minsta oordning stiga till häst för att med väpnad hand undertrycka sjelfsvåldet och illviljan hos en folkhop, som låtit sig missledas utaf illasinnade personer, hvilka sträfvade efter att kunna ställa till oreda. Dagen aflöpte emellertid under allsköns lugn, trupperna voro uppställda under vapen, och Stockholms garnison hade understöd utaf det på flera ställen posterade artilleriet. Äfven andra trupper voro för dagen inkallade. En stark kavalleriafdelning åtföljde processionen såväl för ordningens upprätthållande som för att utgöra en hedersbevisning åt den affidne, som uti listiden varit ej blott fältmarskalk utan äfven en af rikets herrar och serafimerriddare, hvilket berättigade honom till en dylik eskort. De trupper, som marscherade före och efter liktåget hade sina gevär och pistoler laddade, detsamma var förhållandet med alla de öfriga trupper, som voro utställda om-

kring slottet och vid de gator, som derifrån leda till Riddarholmskyrkan, der begrafningen skulle ega rum. Starka patruller till fots och till häst tågade genom gatorna för att afstyra folksamlingar, och Herr Peyron hade låtit artilleriet uti folkets åsyn ladda kanonerna för att ingifva respekt och göra tydligt, på hvilken sida makten fanns. Den tillförordnade Öfverståthållaren Herr Sköldebrand hade dagen förut utfärdat en proklamation med förbud emot folksamlingar uppå gatorna samt befallning, att alla bodar, först och främst sådana der matvaror och starka drycker försålles, skulle hållas stängda. Som jag härofvann omnämnt, aflöpte emellertid allting under fullkomligt lugn, och föga folk syntes på gatorna, hvartill säkerligen det mycket hade bidragit, att allmänheten visste, att trupperna hade befallning att vid första oordning skjuta skarpt. Der processionen passerade, iakttog folket fullkomlig värdighet, och det syntes vara en öfverflödigt försigtighet af t. f. Öfverståthållaren och Generaladjutanten att personligen till häst öfvervaka ordningen, ehuru väl det måste anses vara mycket klokt handladt utaf dem.

Såväl predikan som det deruppå följande liktalet voro utmärkt bra skrifna. Den förstnämnda, som hölls af Öfverhofpredikanten Murray, var dock särdeles försigtigt affattad, ty han vidrörde endast obetydligt hvad som hade händt och framhöll blott våra pligter enligt evangelium, och kunde gerna uti sin predikan hafva inlagt något mera kraft. Den särskilda bön, som vid detta tillfälle lästes, var mycket bra. Liktalet var ett fullkomligt mästerstycke i värtalighet, det innehöll en betraktelse öfver den 20 Junis gräsliga tilldragelser och gör sin författares både hjerta och snille den största heder; denne är en af de aderton i den af Konung Gustaf III instiftade svenska akademien; visserligen hade han framhållit sin önskan att få förblifva obekant, men hans namn förtjenar verkligen att bevaras åt efterverlden; det var Konungens förre bibliotekarie Herr Leopold, en man, som stod högt i gunst hos Gustaf III och hvilkens arbeten äro mycket populära samt intaga bland de främsta rummen inom den svenska litteraturen. Den så olyckligt omkomne var verkligen värd att få sitt minne återupprättadt genom ett sådant loftal, hans ädla dygder och hans varma hängifvenhet för sin herskare hade bort berättiga honom till ett bättre öde.

Herr Sköldebrand hade varit mycket emot, att jordfästningen förrättades med stor högtidlighet, antingen detta nu berodde endast på småaktighet eller derpå, att han verkligen hade stora

försänkningar hos det parti, som var inveckladt uti och möjligen framkallat oroligheterna den 20 Juni.

Han hade gjort allt för att söka förhindra begrafningen och föregaf sin fruktan för oroligheteternas upprepande. Herr Sköldebrand är nog en mycket rättskaffens man och har alltid haft anseende att vara det, men partiandan kan tyvärr ofta förleda den mest rättänkande menniska till ganska mycket. Han var dessutom behäftad med denna tidens lyte, den s. k. frihetskänslan, som han städse lade i dagen, och kunde därför icke med glad håg se, att en man sådan som Grefve Fersen hvilken alltid uppträdt såsom kunglighetens och konungamaktens beskyddare, egnades en så stor hyllning, som den högtidliga begrafningsakten innebar. Då nu emellertid allting aflöpte uti lugn och ordning, sökte han tillskrifva sig förtjensten att härtill hafva bidragit, ehuru väl det är otvifvelaktigt att äran häraf tillkom General Peyron såsom befälhafvare för Stockholms garnison. Denne hade skaffat sig en särskild hemlig polis, bestående af underofficerare och soldater vid garnisonsregementena, därför att han ej ansåg sig kunna lita på den ordinarie poliskåren. Genom denna hemliga polis hade han lyckats skaffa sig kännedom om allt, som yttrades rundtomkring uti staden samt på krogarna i stadens utkanter.

Herr Sköldebrand hade, innan den högtidliga begrafningsakten blef bestämd, för mig gifvit uttryck åt sin farhåga för hvad som skulle inträffa, om begrafningen blefve förrättad anorlunda än uti den största enkelhet, därför ansåg jag mig nu dagen efter begrafningen böra fråga honom, hvem som fått rätt, han eller jag, häruppå svarade han mig synbarligen besvrad: »Men detta har likväl ej kunnat ske utan de aldra största ansträngningar samt säkerligen ej utan alla de åtgärder, som af mig blifvit vidtagna för att lugna alla dem, som kunnat hafva för afsigt att ställa till oordningar, och polisen har varit särdeles verksam för att uppnå detta resultat.» Jag kunde blott småle åt ett sådant svar och vände honom ryggen.

Baron Engeström hade verkligen ganska mycket arbetat för att få de brottsliga från den 20 Juni bestraffade och Grefve Fersens minne återupprättadt, denne olycklige man, som så grymt och orättvist blifvit misshandlad och mördad; när jag därför dagen efter begrafningen råkade honom, visade han sig särdeles belåten öfver att han kommit underfund med att man sökt föra honom bakom ljuset. Jag frågade honom då: »Nåväl, min herre, hade jag ej rätt deruti, att allting skulle komma att

aflöpa uti största lugn?» »Jo», svarade han. »Jag är mycket belåten öfver att så är förhållandet, men jag hade verkligen ej väntat mig detta efter allt hvad man för mig hade berättat.» Baron von Engeström menade nog uppriktigt, då han yttrade detta, men han har onekligen det stora felet att vara alltför lättrogen, isynnerhet när han får höra något från personer, som han anser sig böra hysa förtroende för.

Sedan nu Grefve Fersens begrafning egt rum, kunde man uteslutande få tänka på, huru den olyckliga Grefvinnan Piper skulle kunna befrias ifrån att längre qvarstanna på den fästning, der hon frivilligt hade låtit innesluta sig. Visserligen hade genom en utfärdad kungörelse hennes oskuld redan blifvit fullständigt ådagalagd, hvarför hon äfven mycket väl kunnat lemna sin tillflyktsort, men som jag redan förut omnämnt önskade hon dessförinnan se sin broders minne till fullt återupprättadt; nu var Grefve Fersens oskuld utaf domstolen erkänd, och den högtidliga begrafningsakten hade egt rum, också fordrades det blott för att hon kunde få begifva sig från fängelset, att hon erhöll nödigt skydd utaf den kungliga myndigheten, som fullständigt bekräftade hvad som innehölls uti kungörelsen samt det särskilda af Konungen till henne skrifna brevet. Jag talade om denna sak både med Konungen och med Generaladjutanten Peyron, som ju var den, som, vid förefallande behof egde att vidtaga nödiga anstalter för grefvinnans beskydd och hvilken stod på hennes sida. Grefvinnan önskade gerna få färdas genom Stockholm, hvilket hon ej ansåg böra vara förenadt med någon fara, då hon ju var fullständigt oskyldig och detta blifvit offentligt förklaradt. Hertig de Pienne, som så ädelmodigt följt henne och icke lemnat henne under hela hennes vistelse på Vaxholm samt till och med tagit afsked från sin tjänst för att helt och hållet kunna egna henne sin vänskap, hade troligen intalat henne detta, för att hon i Stockholm skulle få tillfälle att återse sina släktingar och vänner. Då jag emellertid hade mig bekant att man fortfarande lika skoningslöst som förut talade om Grefvinnan Piper, ansåg jag det vara lugnast för hennes egen säkerhet, att hon ej kom genom Stockholm utan tog en annan väg. Hennes båda söner, som varit i Stockholm med anledning af morbroderns begrafning, anhöllo att få till mig framföra sina tacksägelser för det intresse och den omvårdnad, som jag hade om deras moder; jag fick dervid tillfälle att för dem framhålla min åsigt rörande denna sak, hvilken de fullkomligt gillade, men de anhöllo att till yttermera säkerhet

deras moder skulle få åtföljas utaf en officer, med hemligt be-
myndigande utaf Konungen att vid förefallande behof bruka våld
till hennes försvar. Sjelf hade jag redan förut tänkt häruppå,
men grefvinnan hade framhållit, att hon fruktade, att detta skulle
kunna gifva henne sken af att vara en fånge.

Alltsedan min afresa till Strömsholm hade jag underhållit
brefvexling med grefvinnan. Till en början kommo hennes
bref mig tillhanda under kuvert till General Adlercreutz, men
sedermera genom särskilda bud. Jag fick nu bref från henne,
att hon ville följa mitt förslag; antingen hade hennes söner öfver-
talat henne härtill eller hade hon fått samma råd utaf andra;
hon sade sig helst önska till följeslagare någon, som ej hörde
till hennes släkt och som skulle vara i stånd att försvara henne
med väpnad hand, om detta skulle synas erforderligt. Jag kände
mig mycket glad öfver hennes beslut och framstälde saken för
Konungen, hvilken godkände förslaget och lofvade att tänka ut
någon härtill lämplig person. Jag talade äfven med Kronprinsen
om detta, ehuru han, som ej närmare kände Grefvinnan Piper,
ej kunde för henne hysa något särskildt intresse, annat än för
att vara mig behaglig, men då han emellertid mycket håller på
den kungliga värdigheten, insåg han, att det var af vikt att den
till grefvinnans förmån afgifna kungliga förklaringen på lagligt
sätt understöddes och hennes person finge erforderligt beskydd.
Han tog därför saken om hand och framhöll betydelsen af att
hon eskorterades, hvaruppå han mycket höll. Generaladjutanten,
som äfven delade mina åsikter härutinnan, bad mig angifva någon
person, som kunde vara grefvinnan behaglig såsom följeslagare.
Öfverste Reutersvärd, hvilken af Gustaf III blifvit använd vid
Konung Ludvig XVI:s flykt till Varennes och derefter åtföljt
Grefve Fersen samt en tid varit Chargé d'affaires syntes mig
vara en för detta ändamål särdeles lämplig person. Konungen
godkände detta mitt förslag samt gaf honom detta uppdrag, som
han utförde till såväl Konungens som Grefvinnan Pipers stora be-
låtenhet; grefvinnan tackade mig sedermera särskildt för detta val.

I stället för att taga vägen genom Stockholm förde han
grefvinnan genom Vestmanland till hennes egendom Löfstad i
Östergötland; hon uppehöll sig under resan tvenne dagar hos
sin son på Engsö, der denne uti kyrkan, hvarest familjegravnen
finnes, lät anställa en högtidlig tacksägelsegudstjenst med anled-
ning af moderns fullständiga befriande från alla misstankar,
äfvensom till åminnelse af sin afidne morbroder Grefve Fersen.

Kyrkan var illuminerad, och grefvinnan blef såväl dit som derifrån buren af sina båda söner och sin måg. Då hon under sin mans lifstid varit herskarinna derstädes, äfvenså under sonens minderårighet förvaltat egendomen till sina underhafvandes fromma, voro dessa nu närvarande vid högtidligheten och egnade henne en liflig hyllning. Resan gick lyckligt och väl, och vid Löfstad blef hon med stor glädjebetygelse emottagen. Ej blott de underhafvande derstädes utan äfven de ifrån brodrens i närheten belägna egendom Ljung lade vid detta tillfälle i dagen sin stora tillgifvenhet för sin afidne husbonde och dennes syster.

Konungen söker på alla sätt att lägga i dagen huru belåten han är med Kronprinsen, och sjelf börjar jag verkligen att hysa högaktning för honom. Hans uppförande vid detta tillfälle har tillförsäkrat honom min innerligaste vänskap. Det sätt han städse iakttager gent emot Konungen kan ej nog berömmas, en verklig son kan ej visa en större uppmärksamhet och vördnad än Kronprinsen vid alla tillfällen gör det emot Konungen. Då jag talade med honom rörande händelserna den 20 Juni, svarade han mig: »Ni vet mer än väl, att jag ingen röst har i rådet och att min skyldighet är att underkasta mig Konungens vilja och beslut, hvarför jag ingenting kan utlofva, såvida ej något särskildt tillfälle yppar sig, men det gifver jag Eder mitt hedersord uppå, att om så inträffar, skall jag göra allt, hvad jag kan.» Min öfvertygelse är verkligen också, att såvida icke Kronprinsen ingripit, så hade hvarken den högtidliga begrafningsceremonien, ej heller det hedrande sätt, hvaruppå Grefvinnan Piper blef behandlad kommit i fråga, ty han förklarade sig eftertryckligt för bådadera, men detta utan något skryt och utan att vilja att det skulle märkas, att det kom ifrån honom, tvärtom sökte han låta påskina, att det uteslutande berodde på Konungens eget initiativ, och undvek därför alla slags tacksamhetsbetygelser. När han talade om saken med Konungen, skedde det, ehuru med kraft, likväl med den allra största undergifvenhet; härigenom förskaffade han sig alla hederliga människors odelade högaktning. Kronprinsens hela uppträdande såväl emot Konungen och mig, som ock emot sin omgifning är sådant, att det måste tillvinna honom hela folkets erkännande, och han börjar äfven redan att blifva allmänt älskad.

* Innehåller betraktelser öfver den politiska ställningen i allmänhet.

Jag kan verkligen ej underlåta att ytterligare vidröra Herr Silfversparres uppförande med afseende på Grefve Fersen. Han är allmänt ansedd för en person med en svag karakter och försvaras uteslutande af sina gamla partivänner. Han har försökt att urskulda sig inför Kronprinsen, hvilken, okunnig som han är om hans uppträdande den 20 Juni, behandlar honom på samma sätt som alla de öfriga generalerna, men af allmänheten betraktas han såsom en lågsinnad person. Konungen tilltalar honom aldrig, och han inbjudes ej till hofvet af annan anledning än att anses tillhöra Prinsessans hof. Han håller sig likväl framme vid alla tillfällen; när Konungen tager emot generalitetet eller sitt hof, är han alltid en af de förste att inställa sig, ja, han var till och med med på Grefve Fersens begrafning; antingen är han verkligen så inskränkt att han ej märker, hurusom alla menniskor lika såväl som Konungen undvika honom, eller också vill han genom sitt sätt att uppträda ådagalägga sin oskuld. Han är med i hofkretsarne och öfverallt, han har till och med infunnit sig hos Grefven och Grefvinnan Fabian Fersen samt med dem talat om händelsen den 20 Juni på ett sätt, som om han varit Grefve Fersens räddare. Han skryter för alla öfver att Konungen talat med honom, då sanningen tvärtom är att Konungen aldrig rigtar ett ord till honom. Hans uppträdande är så besynnerligt, att ingen rätt kan begripa detsamma, men det bidrager åtminstone ej att öka den aktning man kan hysa för honom; i stället är han nästan allmänt utpekad nu, sedan man fått närmare kännedom om detaljerna vid händelserna den 20 Juni. De personer, som söka urskulda honom, förklara att han tappat hufvudet samt saknat erforderlig beslutsamhet, hvilket likväl ingalunda kan vara till hans beröm. Man får väl se, när en gång hela rättegången blifver utredd och Herr Silfversparres verkliga uppförande blifver bekant, huruvida han skall kunna rättfärdiga sig; under tiden sprider sig dock kännedomen om hans handlingssätt ibland allmänheten, och sanningen kommer alltid fram. Grefve Fabian Fersen och hans grefvinna taga emellertid numera aldrig emot denne general, när han låter anmäla sig, ty de hafva fått kännedom om hvad som genom förhören blifvit utrönt. Jag tror dock för min del med säkerhet, att han felat mera genom dumhet än till följd af brottslig vilja. På det hela är dock alldeles omöjligt att förstå något af det, som hände denna olyckliga dag, hvars tilldragelser säkerligen blifvit framkallade utaf partilidelserna. Man fruktade troligen,

att se Konungen omgifven af royalister, hvilka kunde gifva honom nyttiga råd, och önskade, att demagogerna ensamt skulle komma till makten. Hela denna sak är dock fullkomligt omöjlig att begripa, men säkert är, att den för all framtid kommer att utgöra en skamfläck för den svenska nationen. — — — — —

1811.

Juli månad.

Den långvariga rättegången rörande händelserna den 20 Juni börjar nu ändtligen att närma sig sitt slut och de vidlyftiga handlingarna, hvilka upprepade gånger blifvit genomgångna såväl hos polisen och kämnarsrätten som uti hofrätten kunna nu öfverlemnas till statsrådet. Den dom, som Hofrätten afkunnat öfver de personer, som befunnits vara Grefve Fersens mördare, och dem, som framkallat upploppet den 20 Juni, var ovanligt mild, hvilket måste antagas bero antingen på svaghet hos domstolen eller också derpå, att den förberedande undersökningen spridit föga ljus i saken. Det var tydligt, att polisen velat undvika, att personer i framskjuten samhällsställning och som tagit verksam del i 1809 års revolution, skulle komma att bestraffas; man försökte därför att öfverskylda deras brottslighet och så missleda undersökningen, att de skulle drabbas uteslutande af misstankar. Det omtalades emellertid ganska allmänt, att det var Herr von Platen, som allra först framkastat tanken på historien om Prins Carl Augusts förgiftning och i sammanhang härmed utslungat misstankar emot den förre Konungens förtrogne vänner; man påstod också, att Herr von Mannerheim, som bekläder befattningen som Justitie-Ombudsman, varit det egentliga upphofvet till oroligheterna, och att han till och med den 20 Juni förklädd varit med bland folkhoppen för att underblåsa upphetsningen. Sådana rykten äro allmänt spridda bland allmänheten, men de äro verkligen så ohyggliga, att jag icke vågar försäkra någonting bestämdt härvidlag och skulle för min del gerna vilja hoppas, att de äro ogrundade, men så mycket är

* Innehåller ej till förevarande ämne hörande betraktelser.

dock fullkomligt säkert, nämligen att Herr von Platen var en af de förste, som framkastade misstankar rörande prinsens förgiftning, likasom att det var från den utaf Herr von Mannerheim strax efter Carl Augusts död med anledning af riksdagskallelsen instiftade klubben, som den ohyggliga fabeln »Räfvarne» utspreds, åtminstone blef den der i första hand uppläst och diskuterad. Inom denna klubb förtalades för resten alla den förre Konungens förtrogne vänner och behandlades såsom eländige giftblandare; minst af alla skonades familjen Fersen.

Nog hade man bort väcka åtal emot militärbefälet och i främsta rummet emot Herr Silfversparre, men Konungen lät af politiska skäl öfvertala sig att ej vara för sträng utan taga hänsyn till den verksamma del, som denne tagit uti Gustaf Adolfs arrestering, och det är verkligen ett bevis på Konungens mildhet, att han ej ännu låtit ställa honom under krigsrätt. Militärbefälet i allmänhet förtjenade att bestraffas för sin plikt-förgätenhet att ej hafva sökt afstyra detta upplopp, som stört den allmänna säkerheten. Då man emellertid hade sina misstankar, att ganska högt stående personer vore invecklade häruti, undvek man med flit att försöka taga reda på anstiftarne af denna ohyggliga händelse samt ledde undersökningen med slapphet och långsamhet. Ett helt år hade gått utan att man lyckats upptäcka någonting eller kommit till något resultat. Nu blef hofrättens dom underkastad Konungens pröfning, sedan högsta domstolen för sin del förklarade, att den ansåg hofrätten hafva dömt alltför mildt. Kronprinsen var äfven särdeles missnöjd med hofrättens dom och begagnade sig nu härpå att återförvisa saken till hofrätten för ny behandling i och för skärpandet af de brottsliges straff. Han uttryckte högt inför alla sitt stora missnöje och kallade domen löjlig. Det var efter öfverenskommelse med Konungen, som han den 25 i denna månad uti statsrådet förklarade, att hofrätten skulle anmodas fatta ett annat beslut. Man visste, att endast presidenten och tvenne ledamöter ansett att en strängare behandling bort tillkomma dem, som gjort sig skyldiga till mordet, samt dem, som varit upphofvet till händelserna den 20 Juni, men att alla de öfriga ledamöterna hade varit svaga nog att låta skrämman sig till att fatta ett så föga värdigt beslut. Man misstänker, att de insett, att flera högt stående personer voro medbrottsliga därför att de befrämjat saken, och de fruktade törhända dessas hämnd för den händelse de brukat större stränghet. Det är i sanning högst bedröfligt att

finna, huru illa denna angelägenhet blifvit behandlad samt med hvilken långsamhet och vårdslöshet, som man bedrifvit undersökningen för att upptäcka de medbrottslige, likasom huru man på alla sätt sökt skona militärbefälet för att icke blotta befälhafvarens dumhet, sinnesfrånvaro och oduglighet.

Konungen förargade sig sig sjelf vid genomläsningen utaf handlingarna i målet ganska mycket öfver, att han underlåtit att genast låta arrestera Herr Silfversparre, men felet var nu en gång begånget, och Konungens godhet och mildhet hade vid detta tillfälle icke förnekat sig. Det vill därför verkligen synas, som om militärbefälet kommer att gå fullkomligt strafföst från det hela. Sjelf har jag genomläst handlingarna, och af dem framgår det ganska tydligt, att det borde varit en lätt sak att hafva kommit de hemliga driffjedrarne på spåren, men sedan man nu dragit ut på tiden, torde det nog blifva svårare.

Kommer ej en efterverld att vinna större klarhet i allt detta än det lyckats för samtiden, och detta är väl föga troligt, så förblifver för all framtid hela denna historia en förborgad hemlighet.

November månad.

Såsom jag under sommarens lopp omförmålt hade Kronprinsen ej velat godkänna den dom, som högsta domstolen afkunnat öfver de brottslige från den 20 Juni, nu hade domstolen något skärpt de ådömda straffen. Justitie Kanslern hade ställt Herr Silfversparre och militärbefälet under åtal för pligtförgätenhet. Kronprinsen omtalade detta för mig och omnämnde, att några af statsråden verkligen önskade se Herr Silfversparre bestraffad, men han trodde i alla fall, att allt skulle aflöpa uti godo. Det föreföll verkligen strax efter Kronprinsens hitkomst, som om han skulle önskat se anstifterne af upploppet strängt bestraffade, likaså väl som de pligtförgätne personer, hvilka underlåtit att afstyra detsamma, men nu, sedan man ifrån början begått den försummelsen att ej ställa Herr Silfversparre under krigsrätt, tyckes kronprinsen lyssna till de föreställningar, som göras honom härvidlag, att ett sådant steg skulle kunna betraktas såsom ett öppet klander utaf den mildhet, som Konungen

visat. Dessutom är äfven General Adlercreutz invecklad uti saken, då han genom de försök han gjorde att lugna folkmassan ej lyckades rädda Grefve Fersen, hvilket nog varit möjligt, om han redan på förmiddagen vidtagit samma åtgärder som på eftermiddagen, nämligen att låta skjuta på folket. Man hade dessutom särskilda hänsyn för Silfversparre med anledning af den verksamma del han tagit uti hvad som den 13 Mars gjordes för att rädda fosterlandet ur det olyckliga läge, som Gustaf Adolfs galenskaper störtat det uti. Alla dessa omständigheter invercade nog på Kronprinsen till att nedtysta hans redbara hjertas maningar att söka få de pligtförgätne bestraffade. Emellertid kommer man att försätta Herr Silfversparre ur tjenstgöring och tvinga honom att med det snaraste taga afsked. Han är verkligen alldeles oduglig att föra något befäl, ty han saknar fullkomligt all militär begåfning.¹

— — — — —
 — — — — —

Biskopen i Strengnäs Johannes Mattiæ sjelfbiografiska anteckningar.²

Han föddes 1592 ^{29/12} i V. Husby i Östergötland, der fadern var kyrkoherde. Vid sju års ålder, 1599 i april, sedan han af sina föräldrar lärt att läsa rent svenska, kom han till Linköping med sin preceptor M. Claudius Prytz och var sedan der hos sin broder välb. Peder Mattsson i 11 år.

1609 i sept. sänd till Upsala akademi. —

1610 i juni dog hans fader i Söderköping och begr. i V. Husby kyrka.

1617 i juni, sedan han varit student i 7 år, kallades han jemte några andra till promotion i fil. faculteten.

¹ Någon tid efter sedan det beslutet blifvit fattadt, att ingen vidare rättegång skulle inledas emot Herr Silfversparre rörande hans beteende den 20 Juni, försökte man förmå honom att taga afsked från sitt regemente. Man bjöd honom en oerhörd ackordssumma för att blifva af med honom. Då han är mycket mån om sig, gick han in häruppå; han fick likväl behålla den generalsvärdighet, som han utan någon som helst krigarebragd förvärfvat sig. (Not skrifven i Februari 1812.)

² I en i skinnband bunden bok med följande titel: »Freulein Maria Euphræsine, Pfhaltz Greffin, Vocabular Buch. Deutsch, Latein, Frantzösisch», som sannolikt tillhört C. G. Tessin. Ur arkivet på Sjöholm.

- 1618 i maj, sedan han varit student i 8 år och i 2 år varit erkebiskop P. Kenicii yngste sons lärare, reste han till Akademier till Tyskland genom Danmark och var vid flere universitet; hufvudsakligen i Giessen i Hessen så när i 3 år, der han hufvudsakligen studerade teologi och orientaliska språk.
- 1620 i maj. hemkallades han att informera Herr Per Grönenbergs söner, men blef emellertid kallad till professionen i Upsala, som han förestod i $\frac{1}{2}$ år.
- 1621 i juli for han med Grönbergs söner Jakob och Peter till Holland, England och Frankrike in på 4:de året.
- 1625 i sept. strax efter hemkomsten kallades han af Riddarhusdirektionen till profess. theol. på Riddarhuset och var det i 4 år.
- 1629 i april Hofpredikant.
- 1630 i juni åtföljer armén till Tyskland. Då hans gamle preceptorer fick veta att han var i Frankfurt erbjödo de honom att blifva theol. doktor i Marburg, detta tillstodde dock ej H. M:t Konungen som sade att det med tiden bättre kunde ske i Upsala.
- 1632 i sept. »Befallte H. K. M:t migh uthi Dynkelspel i Swafwen reesa hem til Sverige, til att wara à conciniandus et studijs hooss then unga Fröken Christina, H. K. M:ts eenda dotter och arfwinge. Men så blef thenne reesa drögd in til thess H. K. M:t war slagen och jagh i medler tijdh blef hooss H. M:t Änkie Drottningen Maria Eleonora».
- 1633 i feb. Blef han expedierad från Wolgast till Sverige af enkedrottningen att antaga tjensten hos den unga »Arffröken»; samma år i mars kom han genom Danmark och tillträdde tjensten i april.
- 1634 d. 23 nov. Gifte han sig med kamreraren Nils Olssons äldsta dotter J. Karin Nilsdotter. Bröllopet stod på slottet och bekostades af H. K. M:t. —
- 1636 $\frac{14}{2}$ k. 2 på dagen föddes dottern Kristina; dog samma år $\frac{20}{6}$ och begrafdes i Riddarholmen af Stephanus Gallius. —
- 1637 $\frac{11}{4}$ föddes Johannes i Stockholm.
- 1638 $\frac{28}{4}$ » Gustaf i »
- 1639 $\frac{21}{6}$ » Anna på Grönöö.
- 1640 $\frac{2}{6}$. Promoverad till theol. doktor.
- 1641 $\frac{10}{12}$ föddes Nils i Stockholm.
- 1643 $\frac{23}{6}$ » Karin i »
- » $\frac{11}{11}$ »blef migh tilsagt in pleno senatu att jagh confirmerades till biskop i Strengnäs».
- Dagen derefter skedde installation; samma dag voro alla biskoparne bjudne till middag på slottet.

1644. Phil. Jacobi tid tillträdde han embetet.
 » $\frac{3}{11}$ föddes Kristina i Stockholm.
- 1646 $\frac{29}{4}$ » Elisabeth i » ; † i Strengnäs af messling $\frac{9}{7}$ 1648.
- 1648 $\frac{9}{3}$ föddes Maria i Strengnäs; † i Stockholm efter riksdagen af hetsig sjukdom 1650 $\frac{17}{12}$, begrafdes i Strengnäs jemte brodern Peter s. å. $\frac{29}{12}$.
- 1650 $\frac{30}{3}$ föddes Petrus i Strengnäs; † s. å. $\frac{27}{8}$ i Stockholm.
- 1652 $\frac{17}{4}$ » Carl i » .
- 1654 $\frac{22}{7}$ » Maria i Stockholm, döpt i St Clara; † 1660 i december i Stockholm vid riksdagen af messling.
- 1656 $\frac{3}{11}$ föddes Catharina i Strengnäs, och dog modern en dag senare.
- Hustrun var på sitt 38:de år, och begrafdes den $\frac{14}{12}$. Hennes utfärdspredikan hölls hemma i huset af Mag. Anders Arvidi log. et phys. lector. Sjelfva likpredikan hölls i Domkyrkan af Mag. Petrus Grubb, theol. lect.
- 1658 $\frac{1}{1}$ skref han sitt testamente, som finnes intaget i boken.
- 1659 $\frac{14}{12}$ gifte han sig med fru Beata Nilsdotter Lillieram till Rockesta. ^x

En hundraåring

skildrad i bref från Kongl. Bibliotekarien C. C. Gjörwell till Fru Gustafva Eleonora Lindahl i Norrköping; dat. Stockholm, d. 10 Oct. 1805.

Ur Kongl. Bibl:s samling.

(Meddel. af Herr Grefve C. Snoilsky).

Nu til hela Könets Oldtfru, eller Fru Anna Beata *Theim*, född Luthman, och Enka efter Capitainen Christian Gottlieb Theim, död här i Stockholm och på Ladugårdslandet den 1 Jun. sisl. samt uti en ålder af 104, år 1 månad och 3 dagar. Om hennes Död och Begrafning finner Du en skriftlig Underrättelse af hennes Sjåle-sörjare, Kyrkoherden Widing uti Ladugårdslandet, som bilägges detta Bref likaledes. Men såsom jag personligen

^x I det följande meddelas förteckning på biskopens egendom i löst och fast samt fördelningen af arvet mellan barnen. Huset vid St. Clara fick sekret. Franc och sonen Gustaf. Huset vid Riddarhusgatan fick dottern Kristina; det var byggt af biskopen sjelf.

känt denna Heders-Matrona, så har jag ock åtskilligt at tillägga, hvilket jag dels har af hennes egen mun, dels af sjelfva åsynen och omgänget kan tilfoga. Jag åt med henne den 23 Mart. sistl. hos Herr Grefve Snoilsky, som budit främmande just för denna Frus skull; äfven som jag sedan besökte henne hemma, korrt före hennes död. Se då här dessa mina Antekningar. Hon var Doter af Sergeanten Pehr Luthman, och född på des Boställe i Högsäters Pastorat på Dal. Fadren avancerade under Kon. Carl XII til Capitaine vid Westgötha-Dals Regemente, och följde med på sista Årets Campagne uti Norrige. Hennes både Far och Mor blefvo hvardera 99 år gamla, och Modren var blott Enka uti 4 år. Denna deras Doter var född den 29 Apr. 1701. Hon blef gift med en Tysk Officerare, som också tjente sig up til Capitaine, låg efter Kriget uti Garnison i Stralsund, tog Afsked, satte sig ner i Fahlun och dog för 30 år sedan; då hans Enka flyttade til Stockholm och blef där boende. Hon hade sett flere gånger Kon. Carl XII, äfven honom Lik. Hon lämnar efter sig en ogift Doter, 72 år gammal, och som hon kallar ännu för *Flickan*, och en Dotersson, Lieutenanten Thermenius vid Artilleriet. Hon bodde til slut på Ladugårdslandet och midt emot Kongl. Secreteraren Baron Gripenstierna, som hade mycken Godhet för henne, och gjorde henne känd af Hans Exc. Grefve Oxenstierna, den Tid han var Riks-marskalk, som utverkade för henne hos Konungen en årlig Pension af 100 Riksdaler. Hans Maj:t hugfaldes att se denna Carolinska, och befalte henne komma up på Slottet den 24 Maji sistl. eller dagen näst före afresan til Lägret i Skåne. Konungen visade henne för Drottningen, satte sjelf stol åt henne och befalte henne sitta medan han talte åtskilligt med henne; men gjorde henne i synnerhet flere Frågor om Kon. Carl XII. Han gaf henne otta Ducater, och slöt med de högst nådiga Orden: »Jag hoppas at, när vi komma up i höst, är ni en ibland de första som hälsa på oss». — Men hon har nu redan gått all verldens väg under och öfver jorden. — Hon var liten til växten — nu beskriver jag henne såsom hon var hos Grefve Snoilsky — hade små eldiga ögon, läste utan glasögon uti Bok, dock med stort Tryck; hade god Hörsel, skrynklig och torr samt blekgul Hy, god Appetit, åt och drack af alt, hade fria och goda maner, höll jämn Conversation, samt log mellanåt; gjorde Reflexioner och Skilnad på de unge Grefvarne Nils och Fredric Snoilsky i afseende på deras Tycke af Far och Mor, hvilka alla hon dock för första gången nyss såg; gick rak, endast

Wohl geboren

Wunderkind: vielig das Jahr in Silberstern!

Es bin so sehr! beglückend! Ich bin gelbe Mitternacht für mich 3 Dadi: in der
Quartette und nur einer Gebühlichkeit! Ich bin auch einer in Silberstern
zu überreichen, und ich bin auch in der, daß ich die Silberstern zu jeder, in
beide! Ich bin auch Silberstern in der Silberstern zu jeder, in
nachdem bin, in der ganz sehr Silberstern Silberstern Silberstern zu
Kommen ich mich sehr, und ich bin in der Silberstern zu jeder, in
sich Silberstern, ich Silberstern von der Silberstern zu jeder, in
Ich bin auch Silberstern Silberstern Silberstern in der Silberstern von
mich! ich! Ich Silberstern ich Silberstern Silberstern! Silberstern
bin ich mich Silberstern Silberstern Silberstern

Sehr wohl geboren

Von Frau S. 800.
Am 6. Febr.

Geboren am 6. Febr.
Joseph Haydn

med en Käpp i handen, Hufvudet var dock något framlutande; var lätt uti alla sina Rörelser; hvarken fet eller mager; bar en grå Siden-mössa och Stycke med bred fäll, och en svart Siden-tyggs-klädning.

Se här Min Bästa Stafva, har Du tvänne Taflor. Gjør nu sjelf dina Reflexioner.

En autograf af J. Haydn.

(Se facsimile).

(Meddel. af Hofmarskalken **Silfverstolpe**).

Wohlgebohrner

Ver Ehrungs:würdigster Herr v. Silverstolp!¹

Ich bin so dreist beyliegende 10 fl. dem guten Mädchen für Ihre mir 3 dedicirte Quartetten als eine kleine Erkenntlichkeit durch Sie mein Herr v. Silverstolp zu überschicken; anbey bedaure ich aber, dass ich die versprochene zusage in betreff deren übrigen Exemplairen an die Liebhabers zu verkaufen nicht erfüllen kan, indem zwey sehr vermögende Cavaliers, deren Nahmen zu nennen ich mich schäme und denen ich die erste Violin-stimme zu durchsehen überschickte, sich eusserten, diese Quartetten noch vor den Kauf zu durchfiedlen.

Aus dieser mir entgegengesetzten Handlung und der Delicatesse wegen muss ich auf die Wohlthat für dass gute Mädchen Verzicht thuen! Übrigens bin ich mit vorzüglichster Hochachtung

Euer Wohlgebohren

gehorsamster Diener

Joseph Haydn.

Von Hauss 802

den 6tn Febr.

¹ Brevet är skrifvet till charge d'affaires Fredrik Silfverstolpe, slutligen öfverintendent. Det var denne, som till Sverige öfverförde Haydns »Skapelsen», till hvars repetitioner och första uppförande i Wien under kompositörens egen ledning han inbjöds. Texten till nämnda oratorium är ock delvis af honom öfversatt.

Ett statistiskt arbete om Sveriges adel.

Åt Sveriges adel hafva många af vårt lands forskare egnat sitt intresse. Historieskrifvarne hafva aldrig förnekat att detta stånd spelat en betydelsefull rol i de förflutna tidernas lif, vare sig de nu velat se denna såsom en af de ljusa sidorna i utvecklingen eller såsom den mörka kraft, som hindrat framåtskridandet och beredt olyckor öfver fäderneslandet. Skriftställare, som beaktat några särskilda sidor af vårt lands kulturella utveckling, hafva ofta kring adliga personer eller kring adeln i dess helhet grupperat sina tidsmålade skildringar. Och för genealogen har Sveriges adel varit ett tacksamt studiefält — ingen annorstädes hafva källorna för honom så rikligt erbjudit sig.

Intresset för adelns historia har knappast bleknat med tillbakagången i ståndets politiska betydelse. Den högre bildning, som öfverallt vidgar intressekretsen, drar inom sin ram allt flera sidor af menskligt vetande; och om de ämnen, som beröra Sveriges adel, ej längre få sin styrka genom kampen mellan politiska intressesatser, så kunna de i stället lungt beaktas af vetenskapen, som iakttar utan att fördöma. Kring dem strålar dessutom ännu den nimbus, som hvarje generation så gerna ser öfver de gångnas lif. Såsom ämne för forskning är Sveriges adel ett värdigt föremål, stort genom det helgjutna i dess existens.

Nyligen har af *professor Fahlbeck* i Lund utgifvits första delen af ett arbete kalladt *Sveriges adel*, hvilket lofvar att blifva ett bland de märkligaste, som kunna antecknas i adelns bibliografi. Det är här en alldeles ny sida af ståndets historia, som beröres, och efter en strängt vetenskaplig metod framläggas fakta, som gifva uppslag till intressanta, hittills obeaktade iakttagelser.

Arbetet är en statistisk undersökning öfver de på Riddarhuset introducerade ätterna och öfver adeln som befolkningsgrupp. Den nu utkomna delen sysslar med ätternas demografi och deras historiska utsträckning i tiden, en senare del skall behandla ätternas plats i den lefvande folkmassan.

Både formelt och reelt, både med hänsyn till metod och slutresultat, är arbetet hufvudsakligen af intresse från befolkningsstatistisk synpunkt. De stora frågor, som länge sysselsatt sociologer och psykologer, frågorna om folks och släkters utdöende, om ärftlighet, om drifvande krafter i befolkningens tillväxt, om nativitet och könens fördelning — alla dessa berör författaren med utgångspunkt från statistiska premisser. Han granskar äldre och nyare teorier, ftån Malthus' konstruerade lära om människornas förökning, till Hansens mera mångsidiga uppfattning om ståndscirkulationen. Hvad som härvidlag förlämnar arbetet dess särskilda intresse är att författaren vunnit sina resultat därigenom att han kunnat statistiskt begränsa ämnet inom ett särskildt lämpligt område. Hans undersökning rör sig kring en befolkningsgrupp, som hittills inom statistiken knappast varit föremål för

en systematisk granskning, nemligen ätten. Då denna just är en grundform för det genealogiska samband, genom hvilket släktet fort-lefver, förefaller det tydligt, att han vid sina slutledningar bör se sakerna från en annan sida än den mer eller mindre ensidiga filosofiska spekulationen.

Betraktar man arbetet från genealogisk ståndpunkt, så sammanhänger dess värde just med författarens beaktande af ättens betydelse. För en genealog kan det icke vara annat än glädjande att se, huru resultatet af hans forskningsarbete drages in under nya vetenskaps-grenar, som erkänna dess värde, och huru området vidgar sig för studier i hans ämne, på samma gång han bibringas en mera mångsidig syn på släkternas sammanhang. Professor Fahlbecks uttalande om genealogiens betydelse är så mycket mera beaktansvärdt, som det egentligen är första gången i vårt land en person med hans vetenskapliga anseende velat på vetenskapens nivå ställa ett forskningsområde, som man ansett hänvisadt endast åt det personliga släktintresset.

Några sjelfständiga genealogiska iakttagelser ligga ej bakom författarens arbete. Det rent genealogiska utbytet — om man så vill kalla det — blir endast de schematiska öfversikterna öfver samtliga ätter med uppgifter om tiden för deras introduktion och utslocknande, ättefaderns nationalitet och yrke samt några smärre anmärkningar. Samtliga tabeller, som äro grundade på Svenska adelns ättartafvor, äldre och nyare serier, äro mycket öfverskådliga och synnerligen lämpliga som uppslagsbok öfver adelsätterna.

Arbetet är ordnad på fyra afdelningar: inledning, de lefvande ätterna, de döda ätterna samt lefvande och döda ätter. I inledningen framhållas en del allmänna synpunkter, ständs- och klassorganisationernas plats i den historiska utvecklingen, adelns betydelse för Sveriges historia och dess karaktär af ett socialt urval, hvilken förklarar dess glänsande politiska rol.

Vid studiet af de lefvande ätterna söker författaren först begränsa ättebegreppet. Han skiljer mellan den fysiska och historiska ätten och förstår med den senare den på endast manlig härstamning grundade ätten eller för närvarande tid den krets af blodsförvandter och deras hustrur, som bära samma tillnamn. Ehuru ätten i denna bemärkelse är mer eller mindre konventionell, kan den dock studeras till sin sammansättning, tillväxt och utslocknande. I än högre grad än med de öfriga historiska ätterna kan detta göras med de adliga, då de genom introduktionen på Riddarhuset under hela sin utveckling äro bestämdt afgränsade.

I fråga om de nu lefvande ätterna är det hufvudsakligen med deras antal och ålder författaren sysslar. År 1890 nppställer han som gräns för sina undersökningar och uppger antalet lefvande ätter till 732. Genom att sammanräkna de samstammiga d. v. s. de som utgå från en och samma adlige ättefader, således en stor del af de med högre värdighet förlänade, reducerar han siffran till 638 sjelfständiga ätter. Från Karl XI:s regering härstammar det största antalet ätter, från Oscar II:s det minsta. Om de gångna tiderna indelas i 25-årsperioder, blir det perioden 1716—1740 som till vår tid lemnat de

flesta minnena från upphöjelser i adligt stånd. Ej mindre än 98 nu lefvande ätter hafva under dessa år blifvit naturaliserade, under det att endast 48 kunna kalla sig gammal adel, d. v. s. återopa adlig värdighet äldre än 1591.

Den mest intressanta och mest omfattande delen af professor Fahlbecks arbete är den som handlar om de döda ätterna. Det material, som här stått honom till buds, har fullt lämpat sig för en statistisk utredning; då det bildar ett afslutadt helt, kan det från alla tänkbara sidor bedömas. Genom att skärskåda ätternas lifslängd, dödsordning, sammansättning m. m. i alla dess olika skiftningar tror sig författaren finna, att lagar gälla för ätternas utslocknande, lagar som äro oberoende af tidernas skiftning, fullt säkra i sin regelbundenhet. De uttalanden han gör i dessa frågor bilda kärnpunkten i hans arbete, det som han sjelf tyckes betrakta som hufvudresultatet.

De döda ätternas antal stiger till en långt högre siffra än de lefvandes. Då kommendörsätter och adopterade ätter räknas som särskilda, bringas den upp till 2,324, således mer än tre gånger de lefvandes.¹ Af dessa äro dock en del endast heraldiskt döda, d. v. s. uppflyttade i högre stånd, andra nationellt döda genom utflyttning från Sverige. De verkligt dödas antal kan beräknas till 2,026. Men betänker man, att flera utdöda ätter endast äro grenar af större stammar som ännu lefva i andra förgreningar, så måste denna siffra än mera reduceras. Den grefliga klassen visar den minsta procenten af döda ätter, räknadt på samtliga inom klassen, den adliga den största.

Vid sina undersökningar grupperar författaren ätterna hufvudsakligen efter tre grunder: åldern vid utslocknandet, tiden för utslocknandet och antalet led; den sistnämnda indelningen, som är den genomgående, sammanställs stundom med en gruppering efter tidsperioder för adlandet. De ätter som i dessa fall behandlas äro naturligtvis icke alla de döda, då både åldern och ledens antal för en stor del äro okända. Så är det endast något öfver 1,200 ätter som lemna material för en åldersundersökning och öfver 1,500 för en indelning efter led.

Det visar sig att de döda ätterna i allmänhet varit kortlifvade. Endast en ätt har uppnått öfver 300 år — oberäknadt ätterna af gammal adel, hvilkas åldersår man ej kan exakt angifva. Däremot hafva 341 ätter utgått innan de lefvat i 25 år. Redan här skönjer man tendenser till en lag, då antalet vid en viss ålder döda ätter stiger alldeles jemt i samma mån som åldersperioderna sjunka. Likartad blir slutsatsen vid grupperingen efter led. Antalet ätter, som lefvat i endast ett led, d. v. s. utgått med ättefadern, är större än tvåleds-ätternas o. s. v. ända tills nioledsätterna visa den lägsta siffran; af de under beräkningen indragna ätterna hafva 528, d. v. s. mer än en tredjedel, dött med grundläggaren, och endast två lefvat i nio led.

¹ Då författaren för de döda ätterna har valt 1898 till gränsår och då han vidtagit nämnda dubbelräkning, öfverstiger hans tal för lefvande och döda det nummertal, 2,891, som å Riddarhuset finnes.

Om man med hjälp af ätternas medellifslängd, söker konstruera en tidslängd för generationerna, finner man, att äfven denna tyckes af taga med ätternas ålder, så att treledsätterna hafva en längre generationslängd än fyraledsätterna etc.

En jämförelse mellan lefvande och döda ätter, ordnade efter tiden för adlandet, tyckes ådagalägga att inom hvarje grupp på 25 år de döda släkterna utgöra en allt större procent af samtliga under gruppen upptagna, ju längre tillbaka i tiden de blifvit adlade, de lefvande däremot en mindre. Detta skulle tyda på att för ätterna liksom för individerna åldern är den förnämsta dödsorsaken. Dock märkas här flera kastningar och särskildt visar det sig att för ätterna af gammal adel de kvarlevandes procent varit större än för de under 1600- och början af 1700-talen adlade. Författaren söker förklara detta undantagsförhållande så, att den äldre adeln länge bibehållit sin karaktär af jordadel, och därigenom sparat mera lifskraft än de senare tillkomna ätterna. För sannolikheten af en sådan förklaring talar äfven den omständigheten, att rörande de grefliga och friherrliga ätterna det procentiska talet för de kvarlevande af gammal adel är långt större än rörande adeln i gemen.

Genom framkonstruerande af mortalitetskoefficienterna söker författaren gifva styrka åt den lag, som han redan funnit antydd, när han ordnat ätterna efter led, nemligen att dödligheten inom ätterna aftager med åldern, så att dödsfaran skulle vara störst under de första åldrarna och leden, men minskas, när dessa lyckligen vore genomgångna.

En utredning af dödligheten under olika tidsperioder visar ganska stora skiftningar, hvilka dock, enligt författarens mening, varit oberoende af de yttre förhållandena, adlandets mängd och tidernas glans eller nedan.

Under jämförelse mellan de olik-ledade ätterna från åtskilliga synpunkter fixerar författaren allt närmare de lagar, han trott sig finna för ätternas utslocknande. Vid en öfversikt öfver ätternas tidsform och utseende konstaterar han för abstrakta medeltalsätter en tendens för dessa att ha sin största utsträckning från jemnt stigande mot jemnt fallande i andra till fjerde led alltefter ledens växling mellan två och sju. För några exemplarvis tagna ätter är formen naturligtvis långt mera oregelbunden.

Fördelningen mellan könen har gifvetvis för studiet af ätternas fortbestånd en stor betydelse. Härvidlag visar det sig, att tvåledsätterna hafva procentiskt färre mankönen än treledsätterna o. s. v. Vid de särskilda leden inom hvarje grupp är mankönets betydelse i jemnt nedgående för hvarje led, men håller sig inom de flerledade ätterna regelbundet högre än kvinnokönet tills vid det sista ledet kvinnokönet kommer i stor öfvervikt. Denna konstanta växling med leden uti könnens tal är synnerligen märklig.

Motsvarande regelbundenhet återfinner författaren vid studiet af ätternas statistiska historia, d. v. s. äktenskapligheten, fruktsamheten och dödligheten. Giftermålsfrekvensen aftar med leden i jemnt nedgående, ända till det sista ledet, då den gör ett ännu skarpare fall.

Detsamma kan iakttagas vare sig man räknar de gifta i procent af samtliga mankön eller endast i procent af de giftasvuxna. Antalet levande födda barn blir allt mindre för hvarje led, både då man räknar dem i medeltal på äktenskap eller i medeltal på fruktsamma äktenskap. I analogi därmed ökas de barnlösa äktenskapen temligen regelbundet med leden, dock så att i sista ledet steriliteten plötsligen bryter fram i mångdubbelt mått. Och slutligen tyckes det äfven som om en ökad dödlighet i unga år betecknar vägen mot förintelse. Den återfinnes vid leden lika regelbundet som de öfriga faktorerna. Och ju större familjen är, dess mera ökas barnadödligheten. Denna dödlighet tyckes ej vara beroende på tidsförhållandena, då den visar sig vid ganska ensartad procentsiffra under olika tider.

Alla dessa slutsatser äro onekligen intressanta. Man kan visserligen anmärka att det är naturligt, att de här nämnda s. k. statistiska dödsorsakerna skola hafva funnits, och att de äfven måste af forskaren iakttagas, då det är döda ätter han studerar, men märkligt är i alla händelser att se, huru detta dödsarbete successivt förberedes redan i föregående led, och man gör sig ovilkorligen den frågan, hvarför icke i något enstaka led t. ex. giftermålsfrekvensen eller antalet mankön varit i tillfälligt stigande. Professor Fahlbeck besvarar frågan med antagandet att det finnes *en lag som reglerar dödsättet för de historiska ätterna*. Han tror äfven, att samma krafter, som verkat till de döda adelsätternas undergång, alltjemt arbeta inom de högre klasserna, utan att man dock kan förutsäga att alla dessa släkter skola dö. Och det är troligt att de ätter, som utslockna, i likhet med de undersökta adelsätterna dö småningom, efter enahanda förebud och på samma sätt, om ock i vexlande tempo.

Dessa slutsatser äro de definitiva, som författaren tror sig kunna med säkerhet draga ur sina premisser. Men han går än ett steg vidare — för att söka orsaken till orsaken. Utan att vilja tillskrifva sina tankar ett slutgiltigt värde, gör han såsom ett slags epilög till sin undersökning några nya spekulationer öfver den gamla frågan om släkternas undergång. Redan förut har han gentemot en del utländska författare framhållit att det endast är de historiska ätterna som skola dö, ej samtliga; nu sluter han sig vid sin sträfvan efter grunden till den uppfattning, som i de högre släkternas undergång ser en verkan, åtminstone delvis, af degeneration. Men denna är hvarken af fysisk eller moralisk art, utan uteslutande en reproduktionens degeneration, ett försvagande af fortplantningens kraft. Den inre orsaken till försvagandet tror han vara det högt utvecklande nervlifvet och hjärnverksamheten, däremot ej ingiftet, såsom många påstått. En yttre orsak är celibatet, som tyckes förekomma talrikare inom de högre klasserna än de lägre. Det är framförallt ekonomiska förhållanden samt högre andliga fordringar med en stigande kultur, som förorsaka celibaten; liksom i det gamla Rom torde också en ytterlig kvinnoemancipation inom de högre klasserna verka i samma riktning.

I arbetets sista afdelning, om levande och döda ätter, egnar författaren äfven några ord åt likartade sociala frågor. Efter att hafva gjort några historiska beräkningar rörande ätterna, hvarvid han

äfven uppmärksammat de icke introducerade, och därefter lemnat några synnerligen intressanta data rörande ättefädernas nationalitet och yrken, talar han i bokens sista kapitel om den sociala omsättningen eller ståndscirkulationen. Hvad han redan förut framhållit ställer han här endast i ett annat sammanhang.

På samma gång han ger ett visst erkännande åt Georg Hansens teori om de tre folkklassernas växelverkan, söker han att utfylla dess brister och från några nya synpunkter mäta de verksamma krafterna i den uppåtgående och nedåtgående rörelse, som kännetecknar ståndscirkulationen. Dessa krafter äro framförallt den i människonaturen inneboende sträfvan att nå det högsta, samt konkurrenskampen om ämbeten och egendom, men äfven de historiska släkternas utdöende. Det sistnämnda verkar oemotståndligt, fast långsamt sugande, då de tomrum som döden lemnar i de högre klassernas led, måste fyllas med friskt folk nerifrån. Vid den nedåtgående rörelsen medfölja en del af de högre klasserna, men ej i så vidsträckt grad som Hansen vill anse. Det är släkternas utdöende, som är hufvudorsaken till deras försvinnande från den högre samhällsklassen. Hvarför måste de då försvinna? De måste försvinna, därför att naturens och samhällets ordning tyckes vara sådan, att det skall råda en viss proportion mellan arbetarne med hufvudet och arbetarne med händerna. I ett fritt samhälle får den bildade klassen icke intaga större rum än hvad kulturarbetet för tillfället fordrar. Och när då starkare och friskare krafter arbeta sig fram, måste de gamla vika. Så förorsaka de större anspråken på nervkraft och hjärnans verksamhet den fysiologiska afmattning, som yttrar sig i aftagande fortplantningsförmåga, och den sociala ligkiltighet, som är celibatets grund; båda dessa omständigheter bereda släkternas död. Och liksom släkterna dö, så skola kanske äfven folken skatta åt förgängelsen.

Det hufvudintryck man får vid genomläsandet af professor Fahlbecks arbete är, att här föreligger ett originelt uppslag, helgjutet i utförandet och fullt af skarpsinniga iakttagelser och allsidiga vyer. Men just därför att ämnet är så rikt och frågorna så mångsidigt behandlade, få tankarna en viss benägenhet att tränga djupare in och vilja känna t. o. m. på de skarpaste konturerna af den storslagna tafan. Mot allt nytt känner man sig gerna tveksam; och här står författaren sjelf i många fall på den tveksammes sida.

En svårighet, som måste göra sig gällande vid ett arbete af denna art, är, att det grundbegrepp, på hvilket de statistiska beräkningarna byggas, till sin karaktär är konventionellt, under det att man åt de slutsatser, som dragas, önskar tillmäta en naturvetenskaplig eller åtminstone lagbunden giltighet. Ätten såsom en grupp af en viss persons manliga afkomlingar är, såvidt man kan visa, endast ett konventionellt eller konstrueradt begrepp. Dess fristående plats i en af

naturlagar bunden hushållning eller i den sociala organismen bör knappast kunna tillmätas någon betydelse, för såvidt den icke är erkänd af naturen eller samhället sjelft. Då man godtyckligt gjort den fysiska afgränsningen i tiden och afskilt den manliga ätten från den kvinliga, måste man känna sig tveksam mot resultaten och misstänka, att regelbundheten i foreteelserna närmare sammanhänger med andra förhållanden än dem, som röra den manliga ätten såsom sådan.

Uppfattningen af ättebegreppet växlar med folkens kultur- och samfunds-förhållanden. Ovisst torde vara, om man kan tala om att den manliga ätten utsöndrat sig från den gemensamma så tidigt och så fullständigt som författaren vill anse, åtminstone i det allmänna medvetandet. Att man redan under medeltiden i vårt land hade någon utpräglad uppfattning om samhörighet under fädernesläkten är ej bevisadt; snarare tyckes en viss likmätighet framgå af den ganska vanliga seden bland adeln att anlägga moderns vapen samt af de samtida släktböckerna, hvilka lika fullständigt angifva kvinliga som manliga descender, sammanförande alla såsom ättefaderns »släkt». Det inväxande bruket af tillnamn torde först hafva fixerat den mer speciella betydelsen af ättebegreppet, snarare än tvärtom. Alla dessa förhållanden äro för öfrigt så skiftande, beroende på tillfälliga sociala eller politiska kastningar, att det är svårt att ens fastslå den ledande grunden.

En historisk ätt — en ensidigt manlig — kan tänkas under flera former. Antingen räcker den så långt tillbaka som forskningen för tillfället kan leda sambandet eller omfattar den alla personer med samma tillnamn eller alla som äro förenade genom några kulturella eller sociala band jemte de fysiska. Vill man se ätten såsom en i samhället gifven enhet kan man knappast göra det annat än med det sistnämnda slaget af ätter. Liksom folket blir en nation endast då det har andra gemensamma drag än de fysiska — efter dessa mätas knappast numera folkens samhörighet — så blir släkten en social faktor endast om den verkliga varit bunden af gemensamma intressen eller gemensamma kulturdrag, hvilka då vanligen yttrat sig i släktmedlemmarnas känsla af samhörighet. Det torde endast vara en sådan släkt som i fullaste bemärkelse kan jemföras med ett folk och betraktas såsom en integrerande del af en nation. Sådana voro de gamla grekiska och romerska ätterna, om hvilkas utslocknande de klassiska författarne tala; de voro helgjutna genom sin sociala afgränsning. Sådana äro de ätter, som ingå i de lägre kulturfolkens samfundsorganisation — vare sig nu individen räknar sig såsom medlem endast af en manlig ätt eller af flera ätter på mans- eller kvinnosidan. Sådana äro äfven de svenska adelsätterna. De ståndsvilkor, som gällt för individerna inom ätten, hafva haft sin grund just i härstamningen och ättebandet och sålunda gjort känslan af samhörighet nödvändig. Det är framförallt från denna synpunkt adelsätterna kunna vara lämpliga att studera för ett syfte sådant som det föreliggande — ej endast därför att de äro mera kända än andra ätter. Det berättigade i studiet af ätten såsom en folkgrupp är olika för skilda tider och folk, beroende på ättens tillfälliga betydelse i samhället; på samma gång

svårigheterna för ett sådant studium betingas af de olika gränser, som samhällsformerna sätta för den sociala ätten. Dessa kunna bestå i skrifna privilegier eller andra lagstadganden, de kunna också vara fastslagna endast i det allmänna medvetandet utan någon annan yttre form än ett släktnamn eller dylikt kännemärke.

Släktnamn får icke uppfattas såsom en grundbestämmelse vid ättebegreppet. Det är af en alltför vexlande karaktär för att kunna göras allmängiltigt. Det har skiftat i tiderna och hos folken. Att det emellertid är ett medel att i allmänna medvetandet inpräglade en uppfattning om ättesamband torde vara otvifvelaktigt. Men sociala ätter hafva funnits utan ättenamn, och ättenamn hafva funnits utan att ätte-medlemmarna på något sätt varit sammanslutna. En manlig ätt, för hvilken man ej kan visa någon annan gemenskap än namnet, är knappast något mera än en konstruktion, en form för oss att i tanken fatta släktsammanhanget.

Att tala om att en nation eller folket hör samman i ätter är en ren abstraktion. Då begreppet *»ätter»* endast har sin grund och tillvaro i samhället — fysiskt finnes endast *en* ätt — vill det synas som om de förhandenvarande samhällsförhållandena böra gifva oss möjlighet att iakttaga en verklig begränsning af ätten i tid eller rum. Om man rent praktiskt skulle tänka sig folket uppdeladt i ätter, kunde det icke göras efter någon annan grund än den som det tillfälliga historiska vetandet gifve — d. v. s. att en person räknade sig till sin farfars ätt, så länge han ej kände sina föregående fäder och till sin egen, så länge han ej kände sin fader etc. — såvida man ej gjorde en bestämd begränsning i tiden efter årtal eller efter ätteled. Framtiden skall möjligen kunna finna en annan form för en eventuel statistisk uppdelning af folket i ätter. Men i alla händelser skulle därmed ättebegreppets betydelse ändras — och grupperna icke längre blifva ätter i sådan bemärkelse som ordet för närvarande har.

En noggrann undersökning af ättens historia och ättebegreppets utveckling skall säkerligen ådagalägga att — historiskt sedt — ätter endast funnits under särskildt gifna förhållanden, hos särskilda klasser och folk och i särskilda tider. Det enda attribut, som skulle tillhöra ätten under alla förhållanden, vore då, utom den fysiska härstamningen, att ätten som sådan vore i samhället känd eller erkänd.

Den begränsning af ättebegreppet, som här antydts, sammanhänger på det närmaste med hvad professor Fahlbeck kallat historiska ätter. Det tyckes nemligen som om författaren därmed menar just en sådan folkgrupp, som af samhället erkännes som en ätt, enkannerligen en sådan, som står på de öfre stegen i den sociala rangskalan. Då han såsom grund för begränsningen antydte folkets kulturella eller sociala ståndpunkt, är nog detta i stort sedt riktigt, ty bildningen underhåller just känslan af släktsambandet, äfven om ej privilegier eller lagstadganden förläna ätten en särskild betydelse. Men här just tvinga tidernas skiftningar till tvekan: den uppfattning som vår tid kan skapa om sina egna förhållanden har den ej utan vidare rätt att tillämpa på andra. I de samhällen, där ätteorganisationen haft betydelse, får man anse att hela folket tillhört ätter, oberoende af deras kulturella stånd-

punkt. Och då kanske i en framtid hela folket antagit slägtnamn — hos oss förberedes en sådan process just nu — skall en sådan omständighet kunna skapa känslan af släktsamband äfven hos individer, som i öfrigt stå långt nedom de bildade klasserna. Å andra sidan hafva tider funnits, då bildning och historiskt ättesamband ej alls haft med hvarandra någon gemenskap.

Hvad som här framhållits torde tala för, att ättebegreppet i betydelse af ensidig manlig ätt i och för sig endast är något konventionelt och konstrueradt. Detta hindrar naturligtvis icke, att en sådan ätt kan från statistisk synpunkt studeras, likaväl som hvilken företeelse som helst kan ställas i samband med en annan. Och då studiet gäller en grupp af ätter, för hvilka sjelfva ättegemenskapen haft en afsevärd social betydelse, kan sammanställningens resultat från en mängd synpunkter betraktas. Men faran härvid är, att man vid upptäckten af ordning och regelbundenhet förklarar som organisk enhet hvad som efter allmänna förhållanden att döma endast är en form. Att man vid studiet af den manliga ätten finner en viss lagbundenhet i dess utveckling och aftagande bevisar ej, att den manliga ätten såsom sådan har någon särskild plats i naturens hushållning; då skulle bland annat först ådagaläggas att den kvinnliga ätten icke är underkastad samma lagbundenhet. Och å andra sidan bevisar ej företeelsernas systematiska ordning, att reproduktionskraftens gradvisa aftagande är något som på förevarande ättegrenar — rent fysiskt tagna — trycker sin stämpel; då skulle först ådagaläggas att den kvinnliga ätten verkligen är underkastad samma lagbundenhet. Och äfven om man kunde till full evidens klargöra dessa saker, så är det ej nödvändigt att tillämpa dem på ätter, som stå utom undersökningens räckhåll. Likaväl som man tänker sig, att allmänna sociala förhållanden åstadkomma fysiskt märkbara följder, nästan likaväl kan man tänka sig, att de speciella sociala förhållanden, under hvilka dessa ätter lefvat, åstadkommit en lagbunden ordning vid deras utdöende.

Det rika intryck, som professor Fahlbecks arbete gifver, väcker hos läsaren en viss hunger efter ännu mera. Man ville så gerna se utredningar äfven om kvinnolinien, man ville se ätterna grupperade äfven efter andra grunder, med nyanser och skiftningar i deras sociala betydelse, deras blandning med oadliga ätter, ingiften o. d. Men det är ju naturligt att den vetenskapliga metoden måste söka en gräns, och ingen har då bättre kunnat väljas än den som författaren valt. Ty vill man också ställa sig tveksam mot lämpligheten att för ett konventionellt begrepp skriva naturbundna lagar, så kan man aldrig förneka, att den ensidigt manliga ätten är den bäst tänkbara och af nuvarande samfundsförhållanden gifna formen för att samla uppgifter rörande släktskap, härstamning, ärfvlighet och allt hvad som binder lif vid lif och släkte vid släkte. Såsom det första uppslaget till en statistik på genealogisk botten har föreliggande arbete sin enastående och grundläggande betydelse. Och skulle man sakna någon synpunkt vid framställningen, så har man alltid vägen angifven, hur den kan sökas.

Ser man på det rent statistiska arbetet och dess utförande, så bör man säkerligen ej hafva något skäl att tvifla på metodens riktiga

användande och resultatens tillförlitlighet. Och bakom det hela ligger ett så stort och omfattande detaljarbete, att det äfven från denna synpunkt måste väcka beundran. En del smärre, rent formella saker, som möjligen någon skulle vilja se på ett annat sätt, betyda vid ett sådant arbete så ofantligt litet. De anmärkningar, som å detta ställe skulle kunna göras, de gälla statistiken öfverhufvudtaget, dess oförmåga att bedöma nyanser och dess aprioristiska antagande att lagar stå öfver individualiteten. Närmast från sådan synpunkt skulle man kunna påpeka som ett förhastande t. ex. författarens anmärkning om det egendomliga i att de statistiska dödsorsakerna, särskildt celibat och sterilitet, råka ihop i samma punkt, då de visa ett skarpt tilltagande i sista ledet. Det vill synas som om han fattade detta så, att dessa företeelser förefunnes tillsamman inom åtten. Men det är att märka, att det är ett stort antal åtter, som i slutsumman behandlas. Att dessa gifvetvis måste hafva någon af de statistiska dödsorsakerna att beskylla för sitt utslocknande är ju naturligt, men därmed är icke sagdt att ens en enda ätt haft någon af dessa dödsorsaker samtidigt. Befintligheten af den ena företeelsen hos en grupp af ätterna, måste för slutsumman vid denna företeelse göra procenten lägre än i föregående led; likaså för de andra företeelserna, som förekommit i öfriga grupper. Ett sådant förhållande, som endast för gruppernas slutsumma yttrar sig som sammanträffande, är nog icke omöjligt att tänka sig i samband med det man kallar tillfälligheter. För bedömande af en sådan fråga hade det varit af intresse att få se några enstaka åtter, där de statistiska dödsorsakernas verkan varit på leden beräknad. Att belysa bilden från så många sidor som möjligt ligger ju alltid inom ramen för en statistisk studie.

Det skall blifva synnerligen intressant att få del af de beräkningar, som professor Fahlbeck kommer att framlägga i andra delen af sitt arbete. Den skall säkerligen liksom den första gifva fängslande intryck och märkliga tankar och så till en klassisk helhet sammanjuta det digra verket.

Intressant skall det också blifva att iakttaga, om statistikern och genealogen taga upp de tankar som författaren framkastat, då han manat dem båda att egna sig åt forskning af sådant slag som det föreliggande. En sådan maning bör icke helsas annat än med tillfredsställelse. Genealogiska forskningen kan knappast taga skada af att inom mera allmänna områden gifva tillämpning åt sina resultat, och statistiken, framtidens vetenskap, får icke känna tyngd eller trötthet därför att den måste draga allt menskligt vetande inom sina ramar.

Holger Rosman.

Några anteckningar ur Frösö nyligen uppbrunna kyrkas ministerialböcker.

Våra äldre kyrkböcker förvaras ännu, trots alla påtryckningar, i kyrkorna. Det torde ej behöfva påpekas, huru välbetänkt det skulle vara att ju för desto hellre genom öfverflyttande af de gamla kyrkoarkiven till Riksarkivet (såsom det faktiskt redan skett i Finland) rädda hvad som ännu räddas kan af det i våra kyrkor för förgängelse utsatta, för forskningen värdefulla och, i händelse af förstöring, oersättliga biografiska materialet. Hvad som nu ej ruttnar och möglar bort, förstöres af råttor eller eld, och vid nästa sekelslut skola sannolikt våra efterkommande, om det nuvarande oeffterättlighetstillståndet får fortfa, blifva tvungna att afstå ifrån att hemta upplysningar om förgångna släkten ur de sannolikt då för längesedan förintade kyrkoarkiven.

Vid Frösö kyrkas brand t. ex. lyckades man visserligen rädda arkivet, men hade elden utbrutit vid någon annan tid på dygnet, skulle sannolikt de biografiska skatter, som der förvarades, blifvit lågornas rof. Särskildt med afseende fäst på de mångfaldiga upplysningar, som i nämnda arkiv finnas att hemta om personer, anställda vid den gamla skolan å Frösön, hade det varit högst beklagligt, om kyrkböckerna brunnit.

Under ett tillfälligt besök på ön gjorde undertecknad ur nämnda kyrkböcker för en del år sedan några flygtiga anteckningar och tillåter sig här nedan af dem meddela blott ett fåtal, i hopp att derigenom mana till efterföljd, i det hänseendet nemligen, *att hvarje vän af forskning, äfven utan bestämdt forskningsmål, bör göra anteckningar ur kyrkböcker, när tillfälle dertill erbjudes.*

Amnæus

Anders Johan, öfverstelöjtnant, † 1821 ⁸/₈ och begravnen ²⁶/₈, 68 år, 3 mån. och 15 dagar gammal; hans hustru, *Kristina Staaß*, † 1807 ²¹/₁₂ af slag, 68 år gammal och kallades då »majorska».

von Bröcker

..... postinspektör, stod fadder 1773 ⁷/₃ samtidigt med fänrik *von Bröcker*. Han dog 1790 ⁴/₂ af förkylning, 68 år gammal, och begrofs den ¹⁴/₂.

Krabbe

Erik Mikael, kapten och kommandant på »Cronsta» skans, f. 1763. Hans hustru, hvars fullständiga namn saknas såväl hos Schlegel & Klingspor s. 200 som hos Otto Bergström »Invalidinrättningen på Ulriksdal» s. 90 hette *Dorotea Elisabet Schmidt*. Dottern *Hedvig Elisabet*, som gifte sig 1809 ²⁸/₁₂ med *Johan Daniel von Nandelstadt*, var född 1787.

Montgomery

Otto Vilhelm (se Anrep II, s. 918, Tab. 8); hans hustru var född ⁴/₈ (ej ³/₈). Sonen *Otto Robert* var född ⁷/₈ (ej ⁸/₈) och dog ⁷/₁₁ (ej ⁹/₁₁); sonen *Karl Edward* var född ¹⁴/₈ (ej ⁸/₈) och dog 1802 ²⁸/₈ (ej 1809 ⁷/₈); sonen *Gustaf Adolf* dog 1809 ²⁶/₅ (ej ⁶/₆); sonen *Otto Henrik Robert* (se Tab. 9 anf. st.) var född ²⁷/₁₁ (ej ¹⁰/₁₁).

von »Nandelstadt»

Henrik Mikael, f. 1815 ³/₃; sannolikt är det han, som hos Schlegel & Klingspor, s. 200, kallas Henrik samt uppgifves varit aktör och dött 1848. I Otto Bergströms »Invalidinrättningen på Ulriksdal», der fadern (?) nämnes, finnas inga upplysningar om barnen.

Perman

Samuel, apotekare, vigdes med mademoiselle *Maria Margareta Wasell* på Stocke 1788 ²⁸/₁₂. Barn födda å Frösön: *Magnus*, f. 1789 ¹⁰/₈. *Samuel*, f. 1791 ²⁸/₃. *Elisabet*, f. 1792 ³⁰/₉.

Planting-Berglod (enl. kyrkboken Bergloo)

Karl, förare (se Anrep III. s. 201, Tab. 9) † 1788 ¹⁰/₁₁ (ej ¹⁰/₅) af vattusot och begrofs den ²⁵/₁₁. Hans hustru var född 1765 och afflyttade 1790 från bostället Knytta.

Katarina (se Anrep III. s. 201, Tab. 9) f. 1786 ²⁴/₈ (ej 1787).

von Saltza

Katarina Lovisa, född *Rickman*, † 1791 ²⁵/₃ vid pass 71 år gammal. Hon var enka efter en kapten *von Saltza* (ej hos Anrep).

Staaff

Anna Magdalena, † gift 1807 ²¹/₁₂ af kräfta 66 år gammal.

Wellengk

Gotthard Johan (ej hos Anrep), f. 1730. Inflyttade 1770 till Frösö och bosatte sig då på Valla. Han hade följande barn, hvilka alla nämnas i 1778 års förhörbok: *Gotthard*, f. 1760; *Jakob Johan*, f. 1765; *Hans Vilhelm*, f. 1769; *Berndt Magnus*, f. 1770; *Nils Lars*, f. 1772; *Eva Augusta*, f. 1777; (datum saknas för alla).

F. U. W.

Södermanlands släkten Strandberg och Jemtlands släkten Oldberg grenar af samma stam.

Af den vidtutbredda Jemtlandssläkten *Oldberg* är, efter ett inom densamma förvaradt gammalt stamträd, äldsta grenen införd i 12:e årgången af slägtsamlingsverket Svenska Ättartal, sid. 362, på följande knapphändiga sätt:

»3) 3. *Olof Olofsson*, f. 1635; kprslag. i Falun; g. der (m. en prest dtr).

Barn [4a)1—4a)3]:

4a) 1. *Olof Olofsson*.

» 2. *Per Olofsson*.

» 3. *Elisabeth Olofsdotter*.»

I 3:e årgången af nämnda arbete, sid. 195, angifves som stamfar för Södermanlandssläkten *Strandberg* en ⁶/₁₀ 1688 i Falun född *Olof Strandberg*, hvars bror *Petter Strandberg* blef bosatt i Sala.

Om dessa bröder och deras föräldrar innehåller Hülphers'ska samlingen (i Vesterås läroverks bibliotek):

»*Ållberg*, handl. i Jemtland; hans enka blef omgift med kprslag. i Falun *Strandberg*, hvars namn upptogs af stjufsönerna.

Olof Strandberg, f. ⁶/₁₀ 1688,
kr.befalln.man i Selebo h:d.

Petter Strandberg, f. ¹⁷/₃ 1690,
† ¹²/₁₂ 1759; br.dir. i Sala.»

Enligt Falu stads mantalslängder (i kammararkivet) bodde i stadsdelen Nedan Åsen derstädes:

¹¹/₃ 1690 mäster *Oluf Jämbte* med hustru och piga.

¹⁴/₃ 1691 *Oluf Jämbtes* enka med dräng och piga.

⁸/₃ 1692 *Anders Johansson* kopparslagare med hustru och piga.

²⁴/₃ 1693 mäster *Anders* kopparslagare med dräng och piga.

¹³/₃ 1694 *Anders Strandberg* med dräng och piga.

Under alla dessa år förekomma i längderna lika namn näst ofvan och näst nedan de nu anförda, hvilket ådagalägger, att dessa äro en fortsättning af ett och samma hushåll.

Uppgiften hos Hülphers, att bröderna *Olof* och *Petter Strandbergs* rätte far hetat »*Ållberg*» (så uttalas namnet *Öldberg* ännu), utgör det viktigaste beviset för de båda släkternas gemensamma ursprung; och de små invändningar, som kunna framställas, äro lätt vederlagda. Att i det gamla stamträdet fadern ej uttryckligt anföres med slägtnamnet, betyder ju blott, att släkten själf, som egde och antagligen upprättat det ända in i våra dagar på stamgården *Oldberg* förvarade stamträdet, ansåg namnet själfskrifvet; men att samma namn, åtminstone inom *Petters*¹ gren, ej var förgätet, synes af Hülphers. — Hur vacklande

¹ Då äldre brodern, *Olof*, kom längre bort från hembygden och ej uppnådde någon hög ålder, blef deremot den yngre, *Petter*, bosatt närmare Falun och lefde tillräckligt länge för att hinna utfrågas af den outtröttlige Abraham Hülphers (5: 274, f. 1734, † 1798), såvida denne ej fått uppgifterna från någon af *Petters* söner: *Petter*, f. 1723, † 1755, eller *Johan Henric*, f. 1727, † 1764, båda studenter och brukspatroner samt gifta men barnlösa.

mantalslängderna anförä namnen, finner man vid stjuftadern; och rätte faderns benämning *Jemte* försvagar ingalunda, utan tvärtom bekräftar den, visshetens gräns öfverstigande, sannolikheten af här framställda antagande. Just vid slutet af 1600-talet började borgerliga släkter (af Svensk rot) antaga tillnamn, hvilket dock försiggick småningom och utan någon skarp tidsskilnad mellan de olika namnens användning; dertill kunde lika ofta en till annan ort öfverflyttad främling i dagligt tal benämnas efter sin hembygd. — Bröderna *Strandbergs* rätte far kallas af sin okonstlade släkt »kopparslagare», men i den yngre upp-giften hos Hülphers »handlande», hvilket dock torde vara alldeles det-samma, ty sällan förekommer väl någon kopparslagare, som ej har kopparkärl att sälja och alltså tillika är handlande. — Som af stamträdet synes, var för släkten bekant, att denne *Olof* haft 3 barn: *Olof*, *Petter* och *Elisabeth*; gamla släktledningarna anförä ofta sönerna först och döttrarna sist, utan att dessa döttrar derför alltid äro yngre än sina bröder. Här var nog dottern äldst; hon dog förmodligen ung, allden-stund Hülphers ej hört något om henne. Och då, som strax skall visas, föräldrarna afledo i barnens späda ålder, blefvo dessas vidare öden okända för fädernefränderna i Jemtland.

För tiden i fråga saknas tyvärr såväl i Falu kyrkarkiv de dop-, vigsel- och begravnings-böcker, som i dess rådhusarkiv de bouppteck-ningar, genom hvilka fullständigt bindande bevisning kunde åstadkom-mas. Men de nyss återopade mantalslängderna upplysa: att *Olof Jämte* lefde ännu $^{21}/_3$ 1690, men var död $^{24}/_3$ 1691, då hustrun var enka; hon var omgift $^{8}/_3$ 1692 med *Anders Johansson Strandberg*, men dog före $^{24}/_3$ 1693, då denne hennes senare man redan var enkling. Han omhuldade gifvetvis sina så tidigt både fader- och moder-lösa stjufsöner, hvilka antogo sin stjuftars namn, heldst de sannolikt aldrig komnit i beröring med sina från Falun aflägsse boende fädernefränder, utan måhända af stjuftadern blott i förbigående förnummit, att deras far haft släktingar i Jemtland med namnet *Oldberg*. Denna kraftiga stam skulle alltså nu blomstra i 3 qvistrika hufvudgrenar sålunda:

Olof (12: 361), lefde i slutet af 1500-talet.

Olof Olofsson i Oldberg, f. omkr. 1600, † 1677.

Olof Olofsson i Falun (12: 362), f. 1635, † 1690 el. 91.

Olof Strandberg (3: 195), f. 1688, † 1730.

Olof Strandberg, f. 1721, † 1814.

Olof Strandberg, f. 1755, † 1838.

Olof Strandberg, f. 1790, † 1865.

Olof Strandberg, f. 1816, † 1882.

Olof Strandberg (3: 196), f. 1847, † 1889.

Elias Oldberg (12: 364), f. 1640, † 1702 el. 03.

Anders Oldberg (12: 365), f. 1668, † 1719.

Olof Oldberg (12: 367), f. 1703, † 1761.

Johan Oldberg (12: 368), f. 1726, † 1803.

Olof Oldberg, f. 1763, † 1809.

Carl Oldberg (12: 369), f. 1798, † 1876.

Carl Fredric Oldberg, f. 1836.

Eric Olofsson i Oldberg (12: 363), f. 1643, † 1713.

Jöns Ericsson i Oldberg, f. 1686, † 1755.

Eric Jönsson i Oldberg, f. 1715, † 1781.

Jöns Ericsson i Oldberg, f. 1747, † 1832.

Eric Jönsson i Oldberg, f. 1782, † 1869.

Olof Ericsson i Månsta, f. 1829.

Eric Olofsson, f. 1856.

För ett tretiotal år sedan var upptäckaren af denna sammanbindning i tillfälle att till skalden *Talis Qualis* (3: 196) kunna öfverlemna en egenhändig skrift af dennes farfarsfarfar och dittills (eller rättare hittills) äldste kände stamfader, förste namnbäraren, den 1688 födde *Olof Strandberg*; ättlingens strålände glädje vid betraktande af sin »anherres» namnteckning har meddelaren ej glömt, och han tänker sig just, hvilken förnöjelse bekantskapen med de nyfunna urfäderna nu skulle beredt den varmhjertade mannen.

Tilläggsuppgifter om här påvisade samband mottagas med största tacksamhet och skola med synnerligt nöje införas i följande häften af denna tidskrift.

Vittorio Aquilmonite.

Trenne porträtt.¹

Med detta häfte göres början till en serie af bildningar af sällsynta porträtt öfver svenska män och qvinnor. I denna serie, som sålunda hufvudsakligast afser att upptaga bilder, hvilka annars blott undantagsvis kunna komma till allmänhetens kännedom, vore redaktionen tacksam att från intresserade kännare och samlare erhålla bidrag eller anvisningar.

De bilder, hvilka nu meddelas, äro porträtt af medlemmar ur Stockholms eleganta ungarlsverld på 1840-talets slut samt utförda af den kände tecknare, som signerar sin pennas genialiska, ofta humoristiska alster: *Fr. v. D.*, och som till redaktionens förfogande med stor beredvillighet ställt sin för kännedom om Stockholmslifvet allt ifrån slutet af 1830-talet oskatthara samling porträtt, ritningar m. m.

Till deras tjänst, som det åstunda, bifogas följande biografiska notiser:

1. *Emanuel Romanus (Manne) Gyldenstolpe*, född 1814, var en kusin till Riksmarskalken Grefve Nils Gyldenstolpe samt sjelf den yngste af fem bröder, hvilka alla afledo som gamla ungarlar. Han blef 1848 ryttmästare vid Lifregementets dragoner, hvarifrån han 1863 tog afsked som öfverstelöjtnant. Två år senare var han död. En mycket värderad kamrat och glad sällskapsbroder, var han härjemte mycket musikalisk och ansågs som en virtuos på piano.

2. *Friherre Fredrik Wilhelm Manderström*, yngre broder till den bekante statsmannen Grefve Ludvig Manderström, var född 1809 och blef 1847 ryttmästare vid Lifgardet till häst. Tre år senare tog han afsked ur krigstjensten. De tjugo år, han ännu lefde, tillbragte han i hufvudstaden, hvarifrån han, en inbiten Stockholmare som få, ej ens på kortare tider ville skiljas. Under sina yngre år var han genom sitt ståtliga, imponerande utseende, sitt skämtsamma lynne, sin torroliga qvickhet och sin originalitet en af de mest framträdande personligheterna i det glada Stockholmslifvet.

¹ Se före texten.

3. Friherre *Curt Gustaf af Ugglas*, var född 1820 och blef 1846 vice härads höfding. Han tillbragte derefter några år i hufvudstaden, delande sin tid mellan tjänstgöringen i Svea hofrätt och ett lifligt deltagande i det mondäna umgängeslivet. Han gifte sig 1850, slog sig ned på sin landtegendom Lennartsnäs och började deltaga i det parlamentaristiska lifvet, hvilket sex år senare skulle föra honom till tabureten, men stannade emellertid ej mer än två år på denna plats, hvarefter han blef landshöfding i Östergötlands län. För andra gången statsråd, 1867, tog han efter tre år ånyo sin reträtt och lefde några år på sina gods, tills han 1874 utnämndes till öfverståthållare. Denna befattning innehade han till 1886. Han afled först 1895, lemnande efter sig minnet af en ovanligt insigtsfull, plikttrogen, verksam, human och välvillig personlighet.

En på riddarhusgenealogien ej upptagen, ännu lefvande gren af adliga ätten Rosenstråle n:r 37.

Ätten Rosenstråle tillhör de äldre nu lefvande svenska adelsläkterna. Dess förste med säkerhet kände stamfader var Holmsten Johansson, hvars son, Erik Holmstensson, var gift med Torberg Kärlings dotter Gunnor. Fader och son egde efter hvarandra Sonstorp i Hällestads socken i Östergötlands län, hvilken gård före dem beboddes af en Jon Holmstensson, som utan tvifvel stod i nära släktförhållande till dem. Med Erik Holmstenssons sons sons son, höfvitsmannen Börje Jönsson, som efter vapnet upptog namnet Rosenstråle, introducerades ätten 1625. — Vid riksdagen 1859—1860 affördes likväl ätten från riddarhuset under antagande att den var utdöd på manssidan.

Emellertid kan undertecknad här nedan genom forskningar grundade på herr Grefve Rütger Wachtmeisters anvisning lemna autentiska uppgifter om aflidna och ännu lefvande medlemmar af ätten, ej upptagna å riddarhusgenealogien, men som utan tvifvel borde höra dit.

Per Rosenstråle, som enligt nämnda genealogier var löjtnant och afled år 1706, hade två söner, kaptenen Anders Gustaf Rosenstråle och kornetten Gustaf Johan Rosenstråle, af hvilka den förre var gift med Anna Beata Nauckhoff, med hvilken han bl. a. hade en son, Anders Gustaf som ej finnes upptagen på riddarhusgenealogien. Han är stamfader för den nedan upptagna gren, hvilken fortlevver ännu i dag i de sydligaste landskapen inom vårt land.

Sambandet synes af följande kyrkoboksutdrag:

»1746 d. 14. November kristnades aflidne kaptenens Herr Anders Gustaf Rosenstråhles och fru Anna Beata Nauckhoffs barn på Gisshult, födt den 8. de. och kallades Anders Gustaf.»¹

¹ Utdrag ur Norra Solberga församlings födelse- och dopbok för år 1746.

Tab. I.

Anders Gustaf Rosenstråle (son till Anders Gustaf Rosenstråle och Anna Beata Nauckhoff), f. 1746 $\frac{8}{11}$ på Gisshult i Norra Solberga socken i Jönköpings län. Vaktgosse å Vesslarf i Glimåkra socken i Kristianstads län; dräng derstädes; torpare å Snararp i nämnda socken 1772; † 1823 $\frac{14}{4}$ i Svenarps by i Glimåkra socken. G. m. *Elna Persdotter*, f. 1750 $\frac{25}{5}$ i Loushult i Kristianstads län; † 1823 $\frac{8}{4}$ i Glimåkra socken.

Barn:

Benkta, f. 1778 $\frac{19}{5}$ i Glimåkra socken; † därstädes 1857 $\frac{8}{5}$.
Anna, f. 1780 $\frac{21}{1}$ i Glimåkra socken; † 1845 $\frac{22}{9}$ i Glimåkra socken. Gift; enka på 1820-talet. Hennes dotter hette Elna Olasdotter, f. 1813.
Elna, f. 1782 $\frac{17}{7}$ i Glimåkra socken; † i Virestads socken i Småland. G. 1815 m. torparen Sven Svensson, † 1828.
Anders, f. 1786, dragon; † 1843. Se tab. II.
Maja, f. 1788 $\frac{2}{2}$ i Glimåkra socken; † 1860 $\frac{20}{5}$. G. m. dragonen *Sven Jonasson Haak*.
Per, f. 1790 $\frac{9}{10}$ i Glimåkra socken. Antogs 1813 $\frac{23}{1}$ till rekryt för Södra Rågeboda vid Östra Göinge skvadron af Skånska karabinier-regementet; var sistnämnda år ännu ej gift; blef sedermera landbrukare å Ingarp i Hjärsås socken i Kristianstads län; [lärer blifvit uppfostrad af prosten Rolf Andersson i Glimåkra församling]; † 1857 $\frac{2}{10}$ å Ingarp. G. i Hjärsås socken m. *Sissa Jönsdotter*, f. 1792 $\frac{29}{1}$ i Glimåkra socken; †.

Tab. II.

Anders (son till Anders Gustaf, tab. I), f. 1786 $\frac{17}{1}$ i Glimåkra socken. Antogs 1812 $\frac{2}{12}$ till rekryt för Bossarp vid Östra Göinge skvadron af Skånska karabinier-regementet; † 1843 $\frac{29}{4}$ i Kilinge i Glimåkra socken. G. 1819 i Broby socken i Kristianstads län m. *Kerstin Christiansdotter*, f. 1797 $\frac{25}{2}$; †.

Barn:

Anders, f. 1819 $\frac{5}{1}$ i Broby socken. Tjenade som dragon under namnet Brandin och bodde i Drakeberga i Glimåkra socken; ihjälslagen 1874.
Kristian Andersson, f. 1821. Mureriarbetare. Se tab. III.
Anna, f. 1825; † 1826.
Per, f. 1827 $\frac{24}{1}$; †.
John, f. 1829; † 1833.
Anna, f. 1831 $\frac{1}{4}$; †. G. m. dragonen *Nordström*, †. Bodde i Snararp i Glimåkra socken.
John, f. 1834 $\frac{3}{11}$; †.
Elna Andersson, f. 1837 $\frac{1}{3}$. G. 1867 m. verkmästaren vid banverkstaden i Vänersborg. *Jöns Anders Ek*, f. 1835 $\frac{4}{5}$.
John, f. 1839 $\frac{14}{5}$; † s. å.

Tab. III.

Kristian Andersson (son till Anders, tab. II), f. 1821 $\frac{3}{3}$ i Glimåkra socken. Mureriarbetare i Knisslinge socken i Kristianstads län. G. m. *Benkta Eriksdotter*, f. 1826 $\frac{22}{4}$ i Glimåkra socken.

Barn:

Anders, f. 1849 $\frac{12}{5}$ i Glimåkra socken. Har sedan 1884, då han flyttade till Köpenhamn, ej låtit höra af sig.

Per, f. 1851 $\frac{27}{1}$ i Glimåkra socken. Öfverflyttade i medlet af 1880-talet till Amerika och har sedan dess ej afhörts.

Benkt, f. 1852. Torpare. Se tab. IV.

August, f. 1855 $\frac{2}{6}$ i Glimåkra socken. Kusk. Vistas i Norrland.

Nils, f. 1858 $\frac{29}{6}$ i Örkeneds socken. Artillerist; †.

Sissa, f. 1860 $\frac{10}{10}$ i Örkeneds socken. G. m. torparen *Axel Hansson* i Hjersåsllilla.

Benkta, f. 1864 $\frac{17}{8}$ i Glimåkra socken. G. m. tillsyningsmannen öfver eldstäder i Köpenhamn, *Jöns Jönsson*.

Martin, f. 1868 $\frac{21}{2}$ i Hjersås socken; † 1878 $\frac{22}{2}$.

Tab. IV.

Benkt (son till Kristian, tab. III), f. 1852 $\frac{6}{11}$. Torpare å Barnakulla torp i Glimåkra socken i Kristianstads län. G. m. *Nilla Lund* och har 7 barn.¹

K. L—d.

Anteckningar om några medlemmar af ätten Rosenstråle på 1600-talet.

Margareta Quaase, g. m. Svante Rosenstråle, berättar i en egenhändigt förd dagbok (original på Skalltorp i Södermanland.) bl. a. följande:

1622 $\frac{3}{11}$ gift 1:0 i Narva med Peder Mannerhielm.

1624 $\frac{25}{7}$ dog P. Mannerhielm i Tuna socken, Helsingland.

1628 $\frac{27}{4}$ gifte hon sig 2:0 med Svante Rosenstråle på Barksäter.

1629 $\frac{29}{1}$ (ej $\frac{25}{3}$) föddes sonen Libert på Kurckjärvi i Tavastland.

1630 $\frac{2}{3}$ föddes dottern Margareta på samma gård.

1634 $\frac{27}{6}$ föddes dottern Märta på samma gård, dog strax derpå och begrofs i Lempis kyrka.

1636 $\frac{7}{9}$ föddes dottern Gunilla på Barksäter.

1648 $\frac{2}{8}$ (ej $\frac{1}{8}$) gifte sig hennes dotter i 1:a giftet, Ingrid Mannerhielm med Jöns Rosenstråle. — (Ingrid Mannerhielm föddes 1623 $\frac{22}{5}$ på »kungsgården» i Umeå socken).

¹ Om dessa barn hafva ännu ej fullständiga upplysningar kunnat erhållas.

- 1649 ²⁸/₄ föddes de sistnämndas dotter Anna Margareta på Sonstorp.
 1651 ²³/₁ föddes den sistnämndas syster Emerentia på Sonstorp (hon hade i sitt gifte med öfverstelöjtnant D. C. Montgomery en dotter, Gunilla Montgomery, hvilken 1711 ¹/₈ på Svarttorp i Regna socken, Ö. G., gifte sig med löjtnanten Karl Magnus Drake till Hagelsrum, son af hennes morfaders systers, Brita Rosenstråles, andre man, Magnus Drake, i hans 3. gifte).
 1652 ¹³/₇ föddes på Sonstorp en tredje dotter Märta.
 1660 ¹¹/₇ vigdes på Barksäter Libert med Gunilla Gyllenstierna.

I en stamtafla öfver Drake-ätten (uppställd 1821 af L. F. Drake och grundad på gamla slägthandlingar till vissa delar) förekommer bl. a. följande om *Brita Rosenstråle*, g. m. Magnus Drake: Hon föddes 1601, gifte sig 2:o 1647 med majoren Magnus Drake, och dog i oktober 1656 på Graby i Sunds socken i Ydre härad. Hon medförde i boet bl. a. *Fostorp* med underlydande i Östra Vingåkers socken (då själfständigt säteri, nu underlagdt Claestorp) samt *Styrestaholm* i Styrestads socken, hvilket senare hon fått i morgongåfva af sin förste man.

F. Drake.

Spridda rättelser och tillägg

till

G. Anrep: Svenska adelns ättartaflor.

(Ur *O. B:s* anteckningar.)

Tab. 1.

Ahlefeldt. [**Gregorius Ahl**, adlad **Ahlefeldt**].¹ Var systerson till Johan Bothwids-son, adlad Gyllensting. Musketerare vid grefve M. (r. De la Gardies regemente af gardet 1643 och deltog i danska kriget; deltog i tyska kriget från 1645, blef sedan korpral och underofficer vid Karelska kavalleriet 1648 och bevistade belägringen af Prag s. å.; [regementsadjutant] vid De la Gardies lifregemente till häst och bevistade Rigas belägring; beviljades pension 1680 ⁸/₁₂; — — —; † 1698 ²³/₈ i Venersborg.

¹ De inom [] meddelade uppgifterna återfinnas i Ättartaflorna, men hafva för sammanhangets skull här å nyo måst upprepas. Upplysningar om de källor hvarur rättelserna hemtats meddelas gerna af antecknaren.

Tab. 4.

[Johan]. Kom i tjänst 1678; bevistade kriget i Polen 1704; blef 1709 illa sårad; [var öfverste] för allmogen i Vermland och fick 1723 $11\frac{1}{2}$ underhåll af hemmansräntor i nämnda provins.

Barn (bl. a.):

[1. Jacob] Ludvig. [Var fänrik] vid Vestgötadals regemente.

[1. Anna Margareta]. Lefde ännu 1735.

[2. Anna Metta]. Öfverlefde sin man. Gift med kaptenen *Henrik Scharp*, † 1750 $26\frac{1}{2}$ i Tunhems församling i Elfsborgs län.

Tab. 5.

[Carl Magnus]. F. d. fänrik; † 1758 (hade i maj 1759 varit död något mer än ett år och efterlämnade enka med fem barn). [Gift med *Hedvig Margareta Cederholm von Schmalensée*], i hennes 1. gifte (gift 2:o 1759 — efter Kongl. Maj:ts tillstånd af s. å. — med volontären vid Bohusläns regemente Erik Cervin), f. 1729, lefde ännu 1767, dotter af löjtnanten Casper Adolph Cederholm von Schmalensée och hans 1. fru Anna Maria Kaffe, nr 70.

Barn (bl. a.):

Margareta [Beata]. Lefde ännu 1831. [Gift med] sergeanten [*Constantin von Zweigbergk*], i hans 2. gifte (gift 1:o med Maria Elisabeth Schievers) f. 1741, † 17(89) i finska kriget.

Tab. 2.

[Claës.] Hans enka lefde ännu 1702, då hon, med anledning af **Anckar-fjell.** den år 1700 vunna segern vid Narva, bad konungen om en almosa för sig och sina många barn. Hon var då sängliggande sjuk.

Barn (bl. a.):

Catharina [Helena]. Lefde 1697.

[Christina] Beata. Lefde 1697 och var då enka efter en kvartermästare vid frih. Ribbings regemente.

[Axel]. Konstapel vid Amiralitetet. Föll 1700 $31\frac{1}{7}$ på skeppet Sverige från öfversta däck ned i hålskeppet och slog sig så illa, att han dog på sjuette dagen derefter. Gift 1698 $12\frac{1}{3}$.

Son:

Abraham Magnus, † 1712 hos sin mormor.

Tab. 3.

[Johan]. Tjenade vid öfverste Drakenbergs (= Elfsborgs) regemente och blef vid skansen Clementzfehr i Preussen illa sårad. Kapten vid Bohusläns regemente 1657 till 1662, då regementet reducerades. Anhöll sedan blifva kapten vid Nerikes regemente i kapten Ulfs ställe.

Barn (bl. a.):

[**Johan**]. Volontär vid Lifregementet till fot under 14 månader ifrån 1680. När några regementen utrustades mot turkarne, kom han med grefve Nils Bielke till Ungarn och var med under fälttåget till dess freden slöts. Antog sedan tjänst hos kurfursten Fredrik August af Sachsen under öfversten Carl Gustaf Lewenhaupt; efter erhållet afsked 1700 begaf han sig till konung Carl XII, som då var utanför Köpenhamn. Blef öfverofficer vid öfverste Nils Skyttes 3-männingsinfanteriregemente, som bestod af manskap från alla tre länen i Småland, och följde armén till Libau. Under fälttåget i Lithauen blef han två gånger fången, men befriade sig sjelf. Antog sedan tjänst vid öfverste Buchwalds regemente, med hvilket han följde till Flandern och Brabant. Då freden mellan Frankrike och de allierade var sluten, tog han afsked efter 55 månaders tjänst. Ingick derefter i grefve Stenbocks armé och blef fången vid Gadebusch, men befriade sig sjelf och återkom till Stockholm. Var 1714 korpral vid Lifgardet och blef kort derefter rustmästare der. Intogs på krigsmanshuset i Vadstena och dog i nämnda stad 1718 ²³/₅ samt begrofs i klosterkyrkan. — Gift 1714 i Stockholm med hustru *Ingrid Wetterberg*, i hennes 2. gifte (gift 3:0 1719 ²²/₅ i Vadstena med f. d. löjtnanten vid Uplands regemente Johan Willman, i hans 2. gifte, † 1721 ³⁰/₁₀ i Vadstena och begrafven på klosterkyrkogården samt förut gift med Susanna Samuelsdotter, † 1718 ²⁷/₁ i Vadstena).

[**Engel Margaretha**], † före 1737. Gift med kyrkoherden i Kristbergs församling af Linköpings stift *Magnus Montin Svensson*, i hans 1. gifte (gift 2:0 1737 med Brita Älf, i hennes 2. gifte, dotter af kyrkoherden Samuel Älf och Brita Jönsdotter Wallenström), f. 1683 ¹/₁₁, † 1750 ²⁵/₁₁.

Tab. 4.

[**Erik**]. Lärstyrman vid Amiralitetet 1671; medelstyrman 1673; underlöjtnant 1676; öfverlöjtnant 1678; [kapten 1688]. Bevistade sjöslagen mellan Bornholm och Ystad 1676 och i Kjögebugt 1677.

Barn (bl. a.):

[**Beata Elisabet**. Mannen dog] 1751.

[**Brita**], † 1725, begrafven d. ²⁹/₆.

Margareta Charlotta, f. 1701 ²⁹/₉, † 1780 ¹⁸/₁₁. Gift på 1720-talet med löjtnanten *Johan Gustaf Klingspor*, n:o 195, f. 1700, † 1739.

Tab. 5.

[**Jacob**. Gift] 1716 ²⁹/₂.

Barn (bl. a.):

[**Brita Christina**. Gift 2:0 [1759 ²³/₃] med vice pastorn] i Tvings församling i Blekinge län *Carl Henrik [Tall]*.

[**Beata Jacqueline**. Gift 1761] ¹⁸/₈.

[**Carl Hans**]. Löjtnant vid Amiralitetet 1755 ⁴/₁₀.

Tab. 1.

[**Axel Hägg**, adlad **Anckarklo**]. Hans första fru dog 1695 [$\frac{8}{5}$] i Stockholm och begrofs i Jakobs kyrka s. å. $\frac{23}{6}$; han gifte sig 2:o den $\frac{4}{2}$ i Jakobs församling derstädes.

Barn (bl. a.):

2. **Brita Christina**, döpt 1697 $\frac{20}{11}$ i Jakobs församling.

Tab. 2.

[**Ingemund Axel**. Född] i Stockholm; underfyrverkare vid artilleriet i nämnda stad 1711 i januari; fyrverkare s. å.; öfverfyrverkare 1716 i september; [underlöjtnant] 1719 $\frac{22}{12}$; afsked före 1722 $\frac{1}{2}$. Han begrofs i Jakobs kyrka i Stockholm. Hustrun som hette Maria (ej Margareta), dog redan den $\frac{25}{6}$ i Hedvig Eleonora församling äfven i Stockholm.

Barn (bl. a.):

[**Margaretha Christina**], †, enka, 1782 $\frac{14}{7}$ i Hedvig Eleonora församling. [Gift 1754] $\frac{17}{11}$ i Skeppsholms församling i Stockholm, efter förutgången lysning å Vermdön.

[**Ingemund**]. Förgicks med sitt skepp 1768 på återresa från Ostindien och Holland.

[**Ulrika**, †] $\frac{28}{8}$.

Tab. 3.

[**Carl Gustaf**]. Volontär vid Amiralitetet 1728 $\frac{12}{3}$; arklimästare 1732 $\frac{22}{6}$; konstapel 1733 $\frac{28}{6}$.

Son:

Carl Axel, döpt 1755 $\frac{6}{3}$ i Stockholm, † s. å. före modern.

[**Arvid Göransson**, adlad **Anckarsköld**.] Bevistade slagen vid Nördlingen och Wittstock, der han blef illa sårad. Bekom med sin hustru några frälsehemman m. m. i Åbo län, hvilka hon ärfte af sin moder, fru Margareta Hansdotter till Långholmen, såsom frälse. För sina omyndiga barn anhöll han om konfirmation på egendomarna under adliga privilegier. Drottning Christina beneficerade 1647 honom med några hemman i Pikis härad i Åbo län. — [Gift med *Maria Stjerna*], hvilkens syster, Iliana Stjerna, sedan hon ingått ofrälse gifte, af generalguvernören Per Brahe 1649 $\frac{3}{10}$ ålades att sälja sina gods undan svågern Anckarsköld. Han hade en yngre bror, Claës Göransson Anckarsköld, hvilken hos Drottning Christina anhöll att liksom brodern blifva intagen på Riddarhuset, emedan brodern Arvid sökte undantränga honom från hans arfsrätt.

Barn (bl. a.):

Arvid. Tjenade sig upp från gemen till ryttmästare. Stupade vid fiendens infall i Åbo län under andra decenniet af 1700-talet,

hvarvid ock all hans egendom gick förlorad. Gift före 1685 med *Hedvig Maria von Falkenberg*, som ännu 1714 bodde i Stockholm. Han hade flere afkomlingar, af hvilka några voro minderåriga 1685, och bland hvilka var en dotter, † före 1714. — Gift med löjtnanten vid dragonerna *Joachim Vaget*, som var död 1714 i januari.

Bland de öfriga barnen voro måhända nedanstående med namnet Anckarsköld:

Catharina. Öfverlefde sin man med fyra små barn. All hennes egendom blef vid Riga 1710 borttagen af ryssarne. Gift med barberaren vid Åbo läns regemente *Petter Wass*.

Maria. Kallade sig 1715 fattig flyktig från Vemo socken i Åbo län. Gift med kvartermästaren vid Adelsfanan i Sverige, *Carl Gustaf Wedeman*, som hade afsked, men lefde 1715.

Christian. Volontär vid Amiralitetet. Blef 1693 ombud å skeppet »Jägaren» under kryssning utanför kurländska kusten sårad i högra handen af ett styckeskott och fick därför underhåll af krigsmanshus kassan 1694 $\frac{3}{2}$.

Tab. 1.

Appelgren. [Lars, †] $\frac{14}{6}$.

[Eric. Kommissarie], † 1702 i Uran i Estland.

Barn:

Johannes, döpt 1676 $\frac{22}{8}$ i Nikolai församling i Stockholm.

En dotter, döpt 1677 $\frac{12}{10}$ i Nikolai församling, † 1679 före $\frac{27}{8}$, då själaringsning efter henne gjordes i Jakobs församling.

[Brita. Gift] 1659 $\frac{1}{8}$ i Nikolai församling.

[Catharina]. Jordfästes 1689 $\frac{2}{7}$ på Vårby i Huddinge socken i Stockholms län.

Tab. 2.

[Nils].

Barn (bl. a.):

[Anna Catharina. Gift] 1688 $\frac{29}{7}$ i Jakobs församling i Stockholm.

[Elsa, döpt] $\frac{13}{1}$ i Jakobs församling. [Gift] der 1694 $\frac{21}{1}$.

[Christina Maria, döpt] $\frac{6}{7}$ i Jakobs församling.

[Anders, †] $\frac{20}{6}$.

[Brita Juliana], † före 1676 $\frac{11}{4}$, då själaringsning efter henne gjordes i Jakobs församling.

[Christina], † 1741 $\frac{13}{6}$.

Tab. 3.

[Johan].

Barn:

[Christina Maria], döpt 1664 $\frac{4}{1}$ i Jakobs församling i Stockholm.

- [Johan]. Öfvade sig några år på fortifikationskontoret; [löjtnant vid fortifikationen i Malmö] 1687; gjorde kampanjen i Flandern 1695; [kapten 1699] ²¹/₄.
 [Elsa], döpt 1680 ²/₇ i Jakobs församling, † der före 1682 ²/₅ då själarägningen gjordes.
 [Jakob], döpt 1682 ¹⁸/₅ i Jakobs församling.

Tab. 4.

- [Arvid]. F. 1647. Lefde ännu 1696. För ett af hustrun begånget brott förlorade han sitt embete och kom i Kongl. Maj:ts onåd, men efter hennes död anhöll han att få komma tillbaka i sin gamla ställning. Hustrun dog 1696.

Dotter:

- [Eva Christina, f.] ¹/₁₀. Testamenterade 1762 ²²/₈ Ludgonäs till sin systerson Johan Jacob Blomfelt och hans fru Charlotta Benedikta Wlismandel.

- [Anders Ericsson, adlad Bergsköld]. Lefde ännu 1675 ²³/₁₁ och **Bergsköld**. hade tjänat kronan några och femtio år. — Gift med kyrkoherdens i Frösthult och Hernevi socknar i Vestmanlands län Johannes Olai Renhorn dotter, som var syster till major Anders Renhorn, nr 367.

Barn (bl. a.):

- [Eric]. F. 1642 i Vestergötland; kom i tjänst 1659 och var styckjunkare vid artilleriet i Stockholm 1669; fänrik 1674; [löjtnant 1675; kapten 1678] ²³/₉. Ganom en reduktion af artilleriet i Göteborg, der han var anställd, blef han utan tjänst. Bevistade Bohus' belägring 1678; † 1682 ⁸/₃ i Stockholm och begravnen å Johannes kyrkogård. Gift med *Margareta* — — — — —, † 1690 ²²/₁₀ på Djurgården vid Stockholm. Han efterlemnade många barn i stort armod, bland hvilka nedanstående två äro kända.

Barn:

Erik (eller Anders). Var handtlångare vid artilleriet i Stockholm 1684; underfyrverkare 1689 ²/₁₁.

En dotter. Öfverlefde modern. Gift med *Olof Eriksson Tellning*, som lefde 1690.

- [Aron]. Furir vid faders kompani af Vestmanlands regemente 1656 i februari; sergeant s. å. i augusti; fänrik 1657 ⁵/₂; tjänade en tid såsom löjtnant vid öfverste Lützows regemente i Tyskland; löjtnant vid Bergsregementet 1674 ⁵/₁₁; kapten 1676 ¹⁵/₃; erhöill 1680 ²⁹/₁₀ konungens tillstånd att sälja ett till honom af drottning Christina donerad skattehemman Kläpserud i Eriksstads socken i Elfsborgs län; † på 1680-talet (före 1684) ⁹/₃, under hustruns bortvaro i Vermland. Hans enka lefde ännu 1684 ¹⁰/₁₁. Hon hade måhända varit gift en gång förut med en Brant, ty Bergsköld öfverlefdes af en styfdotter Elisabet Brant,

gift med Otto Damster, från hvilken hon blef skild, hvarefter soldaten Anders Abrahamsson Redebogen hos Kongl. Maj:t anhöll få vigas med henne.

Utan hittills känt samband med denna ätt äro följande:

Anders Bergsköld, f. 1770. Sergeant vid Enkedrottningens lifregmentes bataljon i Stockholm; † 1795 $\frac{5}{11}$ i nämnda stad. — Gift der 1792 med *Margareta Christina Österberg*, f. 1771.

Son:

Gustaf Axel, f. 1792 $\frac{1}{11}$ i Stockholm. Bland faddrar märkas madame Anna Lovisa Bergsköld och med:llens Fredrika Birgitta och Ulrika Bergsköld.

Anders Nils Bergsköld. Korpral. Gift 1717 med *Brita Larsdotter*.

Barn:

Anders, f. 1723 $\frac{18}{4}$.

Simon, f. 1726. Furir. Gift med *Magdalena Holm*.

Son:

Carl Gustaf, f. 1791 $\frac{10}{6}$ i Skeppsholms församling i Stockholm.

Brita, f. 1729 $\frac{26}{7}$.

Anders Bergsköld, f. 1759. Landstullvaktmästare; † 1810 $\frac{3}{3}$ i Stockholm och Adolf Fredriks församling, enkling.

von Bill-linghusen. [Johan Eberhard von Billinghusen, friherre von Billinghusen]. † före 1656 $\frac{2}{1}$ och skulle begravas s. å. d. $\frac{21}{2}$ i Riga. — Gift 1:o med *Margaretha Zögen*, dotter af Jörgen Zögen; — 2:o med *Ebba Barbara Wrangel*, i hennes 1. gifte (gift 2:o med landtrådet Carl Adolf von Tiesenhausen, i hans 2. gifte, och 3:o före 1673 med öfverstelöjtnanten Otto Johan von Yxkull).

Son:

1. [Leonard Johan]. Var sju år kapten vid generalmajor Gynthersbergs regemente.

Tab. 1.

Björn-sköld. [Hans Jönsson Clöös, adlad Björnsköld]. Var död 1660 $\frac{23}{8}$ och skulle begravas d. $\frac{23}{9}$ [i Eggeby kyrka]. — Gift 3:o med *Karin Isaksdotter (Rosenbielke*, nr 52), som öfverlefde honom.

Tab. 2.

[Anders]. Gift — mellan 1648 och 1659 — med *Margareta Gustafsdotter Krabbe till Svaneby*, som lefde ännu 1671, dotter af öfverstelöjtnanten Gustaf Krabbe till Svaneby, nr 46, och Anna Carlsdotter (Lilliestjelke, nr 120).

Söner:

[Hans]. Dog 1750 $\frac{2}{4}$.

Dotter: *Ingegerd*, † 1707.

Pehr. Lefde 1671.

En **Jakob Björnsköld** blef ryttare vid Nylands kavalleri 1694. Bevistade slagen vid Narva och Dünaströmmen, der han blef sårad. Efter slaget vid Fraustadt 1706 blef han korpral samt i slaget vid Holofczin fången och förd till Astrakan. Hemkom 1721 och fick afsked. Beviljades pension 1756 $\frac{20}{5}$.

[**Johan Johansson Blanck**, adlad **Blanck**]. Studerade först vid Upsala universitet och begaf sig derifrån till fältmarskalken Johan Banérs armé i Tyskland, der han fick tjenst såsom ingenjör; löjtnant vid Banérs lifregementes dragoner 1638; kapten 1639; stadsmajor och ingenjör på fästningen Christianpris i Holstein under öfversten och kommandanten Helmuth Wrangel; följde derefter armén till 1646, då han fick fältmarskalken grefve C. G. Wrangels permission att resa hem till Sverige. Lefde 1675, men var död 1680. Han hade i donation fått några gods i Vermland samt ägde på Lingarby ägor i Tuna socken i Gefleborgs län ett skattehemman, som tillhört hans förfäder under 250 år. **Blanck.**

[Barn:]

[**Johan**. Löjtnant] vid Bergsregemente; [† 1676] $\frac{9}{9}$ på Hven.

[**Gustaf**. Var 1675 löjtnant vid Bergsregementet.

[**Catharina**. Öfverlefde såväl sin fader som ofvanstående två bröder.

Dessutom nio barn, som lefde ännu 1673.

[**Peter Blom**, adlad **Blume**]. Gift med *Margareta Berens*, som 1655 bodde i Stralsund. **Blume.**

Dotter:

Maria. Var förlofvad med *Johan Harmes*, med hvilken hon 1655 $\frac{2}{10}$ skulle gifta sig i Stralsund.

En son till Petter Blume var utan tvifvel artillerikaptenen *Fredrik Blum*, som 1671 $\frac{1}{9}$ i Stralsund begagnade adliga ätten Blumes vapen i sitt sigill.

Tab. 1.

[**Mårten Brunnerus**]. Enkan lefde ännu 1688.

von Brunner.

Son:

[**Sebastian Brunner**, adlad **von Brunner**. Född] 1663 [i Upsala]. Följde fältmarskalken grefve Bielke till Ungarn 1685 i maj; adjutant vid hans kavalleriregemente 1689 ³/₇: [kornett 1693] ¹⁶/₁; regementskvartermästare 1695 ²²/₁₁; [ryttmästare 1697] ²⁰/₁₂; [major 1710] ¹⁴/₁₁; [öfverstelöjtnant 1712] ⁹/₉; bevistade slaget vid Gadebusch s. å.; [öfverste vid kavalleriet 1719] ²¹/₁₂; † 1732 ²⁵/₁₀ i Greifswald, 69 år gammal. Han gjorde tre kampanjer i Ungarn och bevistade Ofens belägring samt slaget vid Mohatz; — [Gift med] en *von Steijpe*, [i hennes 2. gifte (gift 1:o med en Reisner, hvars barn jämte styfadern adlades 1703 med namnet von Brunner)]; hon lefde ännu 1740 i Greifswald.

Den såsom deras dotter uppgifna Gertrud Elisabeth var ej 1710—1729 gift med Erik Börje till Gennäs, ty han var 1725 gift med en dotter till kaptenen Ulrik Johan Brunner och Magdalena Gertruda Richter.

Bråkenhusen. [Jost Bråkenhusen, adlad Bråkenhusen]. Hustrun lefde ännu 1665 ¹⁸/₆ på Skaboo, då han ingick gårdsskifte med amiral G. O. Stenbock. Hon bortbytte sin gård Ranshammar i Södermanland mot Bosgården, Lindhult m. fl. hemman i Verstergötland samt 400 Rdl. specie.

Son:

Jöns. Underskref moderns bytesbref 1665 ¹⁸/₆.

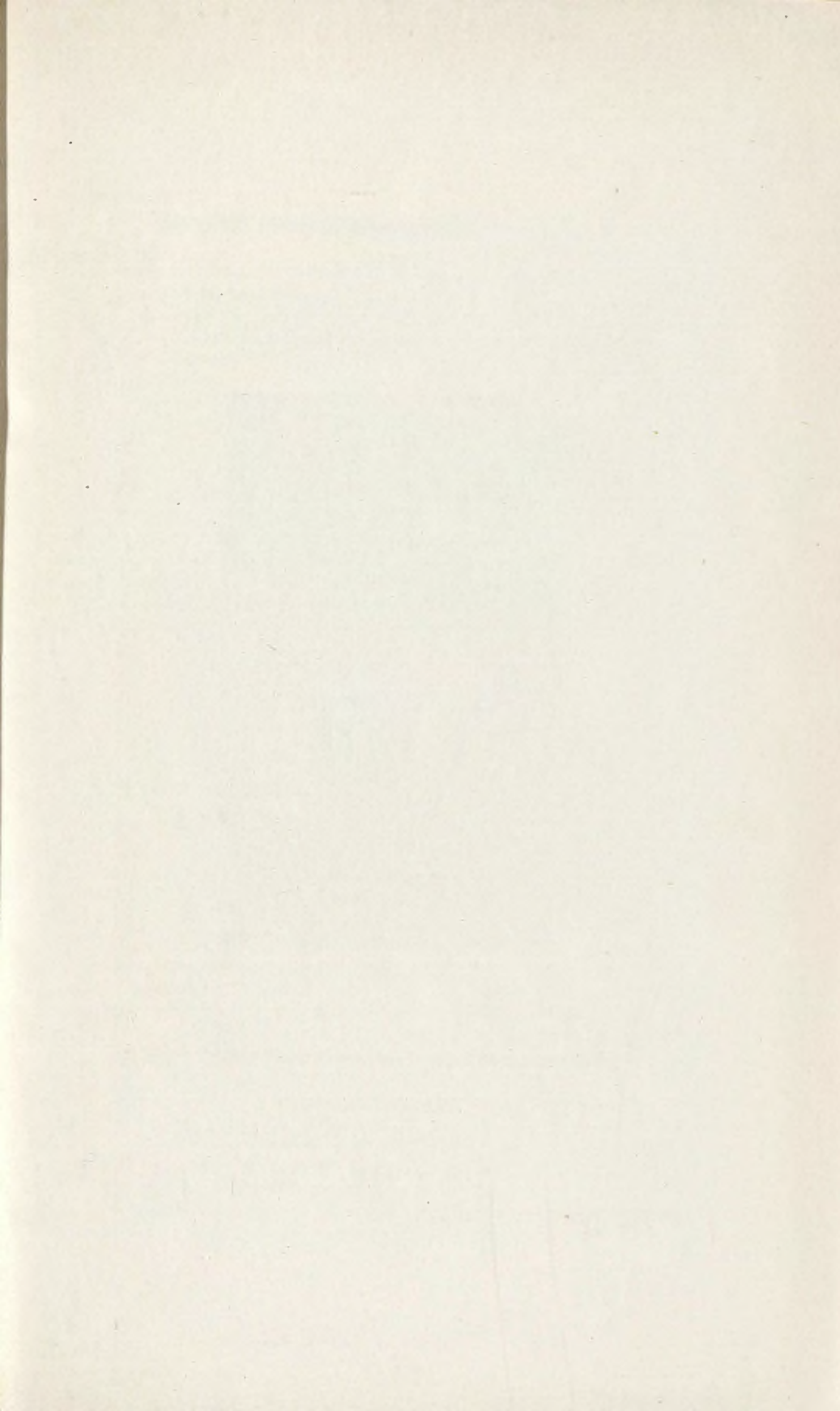
Cabeljau. [Abraham]. Begrofs 1645 ²⁹/₄. Gift med *Maria von Last*, begrafven 1650 ²⁷/₇ i mannens graf.

Son:

[Johan Cabeljau, naturaliserad Cabeljau. Naturaliserad svensk adelsman 1652] ⁸/₆. [Begrofs 1652] ⁵/₁₂. Gift med *Machtilda Haak*, som 1663 vistades i Amsterdam och lefde ännu 1682.

[Dotter]:

[Maria]. Lefde, enka, 1682. [Gift] 1:o 1665 i december i Helsingborg med borgaren i Stockholm [*Peter Wehrhusen*], i hans 2. gifte (gift 1:o med sin 2. frus faster Anna Cabeljau som var syster till den bekanta Margareta Cabeljau och hade fasta gods och sin hemvist i stiftet Bremen), begrafven 1675 ⁶/₅ i Riddarholmskyrkan; 2:o efter 1676 i Holland med en *van Roon*, † före 1682.

SVANTE HEDIN

SOM KICKI I D:R MIKARA.

Smärre biografiska meddelanden.

Svante Hedin, den bekante skådespelaren, hvars biografi nyligen utkommit, har, med anledning af nämnda arbete, uppgifvits, aldrig blifvit fotograferad i kostym eller i någon viss rôle. Denna uppgift vederlägges bl. a. af här bifogade afbildning, som undertecknad anhåller få ställa till Personhistorisk tidskrifts förfogande.

Skådespelaren är framställd i sin kostym såsom »Kicki» i en pjes benämnd »Doktor Mekara» som i början af 1860-talet införlifvades med d. v. Kongl. Dramatiska teaterns repertoire. Denna pjes, en bearbetning af en engelsk idé, var författad af kabinetskammarherren Fr. Dardel; den höll sig endast en kortare tid uppe på repertoiren. Innehållet var ungefär följande: Doktor Mekara, en dårhusläkare, har en dotter, som han ej vill gifta bort annat än med en person, hvilken han botat. Detta erfar en ung man (Herr Hedin), som låtsas vara sinnesrubbad och intages på doktors anstalt, der han kläder sig till barn. Han blir naturligtvis botad och sålunda äfven måg hos doktorn.

Den här afbildade fotografien är utförd af fotografen I. F. Dahlbom, som hade sin atelier i d. v. huset n:r 1 Nybrogatan.

P.

Charles Ignace de Silva. På friherrliga ätten Wachtmeisters till Björkö stamtafla å Riddarhuset märkes bland landshöfdingen och generallöjtnanten friherre Bleckert Wachtmeisters tolf barn, en dotter *Charlotta Aurora*, enligt kyrkboken † 1718 ^{29/4} (ej 1715) i Ystad 28 år gammal. Hon var enligt nämnda stamtafla gift med »öfversten *Carl Ignatius Silva*, † barnlös 1738». Några närmare upplysningar om denne, samt om hans gifte lemnas ej i de vanligaste biografiska källorna. I franska utrikesdepartementets arkiv finnas likväl om honom några kortfattade notiser, hvilka ju här kunna försvara sin plats. *Charles Ignace de Silva*, var född i Frankrike vid pass 1681, samt var son till en, under senare hälften af 1600-talet, till fransk tjänst öfvergången spanior. Redan vid unga år hade Silva kommit till armén och innehade år 1703 kaptenens beställning. Anklagad för en »*mauvaise affaire, dont il s'était du reste pleinement justifié*», och genom fredsslutet försatt i overksamhet inträdde Silva i svensk tjänst, hvarest han tjänade först såsom kapten, sedan som öfverstelöjtnant. År 1727 afsändes han till hofvet i Versailles såsom öfverbringare af meddelandet om Sveriges anslutning till freden i Hannover. Under sin sju veckor långa vistelse i Frankrike utnämndes han till öfverste i franska armén samt till riddare af S:t Louis orden, hvars röda band lyste i hans knapphål vid återkomsten. Han medförde till Sverige viktiga depescher, som M. de Morville sände till franske ambassadören M. de Brancas, hvilken strax derefter lemnade Sverige.

Dels ur »Biographica» i Riksarkivet, dels ur Krigsarkivets samlingar hafva ytterligare följande uppgifter om honom kunnat hemtas. Han¹ hade varit i fransk tjänst i 23 år, när han ingick i svensk tjänst, hvilket torde skett omkring 1714, ty från detta år den 2 jan. hade han ännu 1726 sin lön inestående. År 1715 den 16 juli i Stralsund erhöill han Carl XII:s fullmakt på »majorsbeställning widh det fransöske dragonregementet», blef öfverstelöjtnant vid samma regemente 1720 den 22 mars, med rang från 1719 den 25 mars samt erhöill »öfverstes karaktär» 1728 den 25 november.

På 1730-talet hade han långa processer med den då i Sverige vistande grefvinnan Woynarowska.

F. U. W.

Peter (von?) Frischen. Med detta namn benämnas, i Sv. adelns ättartaflor, den förste kände stamfadern för friherrliga och grefliga ätterna Ridderstolpe. Närmare upplysningar om honom hafva hittills saknats, men af nedanstående i Tortuna af fil. kand. F. L. Fredriksson gjorda kyrkboksutdrag, kan dock någon ledning för kommande forskningar erhållas:

»1694 juni 21 (begrofs) Leutnanten Herr Petter Frisk i Ekeby dödde af hetsig feber och machtlösheet 47 år».

»1722 Dnica 4 Trinitisdagen efter, begrofs Ädla och Wällborna Fru Sara Klerk på Ekeby Sal. Hr. Leutn. Petter von Frisks efterlätna Enkefru. Modren till Hrr. Riddarstolperne.»

1715 d. 22 Januarü Wigdes fendricken Hr. Adam Johan Bröcker med jungfru Magdalena von Frisch i Ekieby.»

C. R.

Svenska adliga ätter med rysk härstamning.

Inom den svenska adeln finnas 10 på svenska riddarhuset introducerade ätter med härstamning ur ryska släkter. Medlemmar af sådana ryska ätter hafva af olika anledningar öfverflyttats till Sverige och blifvit svenska undersåtar. Den första perioden, då sådan öfverflyttning egt rum, var under Ivan IV den förskräcklige, då flere bojarer lemnade Ryssland för att undandraga sig dennes tyranni. Den mest kände af desse är furst Kourbsky, som flyttade till Lithauen. Hans exempel följdes af furst Dmitri Wischnewetzky samt af Alexis och Gabriel Tscherkassky, hvilka äfven drogo till Lithauen². En författare, som på 1600-talet utgifvit Livlands historia³, och som till sitt för-

¹ Närmare meddelanden om honom och hans hustru mottagas med tacksamhet af meddelaren.

² Karamzine Histoire de Russie. T. IX. annot. 100 och 105.

³ C. Kelchen. Liefländische Geschichte. Reval 1695 s. 280.

fogande hade en del nu förkomna document, berättar att bl. a. år 1567 planlades en konspiration mot czar Ivan den förskräcklige. Bland de sammansvurne befunno sig furst Wladimir Andreewitch, czarens kusin, furst Michael Temrukowitch Tscherkassky samt flere andra medlemmer af de förnämsta bojarfamiljerna. Sammansvärjningen blef uppdagad och czaren utkräfd en blodig hämnd.

Det var under denne czar Ivans regering, som tvenne andra ryska adelsmän, Levonti Nassokin och Peter Rosladin lemnade Ryssland och i det följande blefvo stamfäder för de svenska adelsätterna *Nassokin* (Nassaken) och *Rosladin*. Den förtsnämnda af dessa ätter lefver ännu i Finland, men den senare utgick redan 1628 den 7 juli med Fritz Petrowitz Rosladin.

En annan grupp af ryska adelsfamiljer äro de, hvilka efter freden i Stolbowa 1618, då en del af provinsen Nowgorod under namn af Ingermanland inkorporerades med Sverige, på grund af sina der belägna gods, föredrogo att blifva svenska undersåtar. Till dessa familjer böra räknas de på riddarhuset i Stockholm introducerade ätterna: *Apolloff*, *Klementeoff* (Clementeoff), *Kalitin* och *Pereswetoff*.

Den första af dessa, Apolloff, härstammar från Grigori Zebetriooff (Zerebtzoff?), hvars broder Wassili, egare af byn Starabura i Ingermanland redan år 1631 blifvit svensk adelsman. Grigori, som af okänd anledning kallade sig *Apolloff*, hade afkomlingar, hvilka under detta namn introducerades på riddarhuset, der ätten ännu är representerad.

Ätten *Klementeoff* (Clementeoff) räknar såsom sin stamfader en Michael Klementeoff, som egde godset Osegina i Ingermanland och hvars son, Wasili Clementeoff, blef svensk adelsman 1680. Denna ätt, som ännu lefver på qvinnosidan, utgick 1889 på manssidan.

Den förste till Sverige öfverflyttade medlemmen af ätten *Kalitin*, Nikita Iwanowitch Kalitin, var äfven född i Ingermanland. Hans afkomlingar utdugo i Sverige.

Den fjerde af sist anförda fyra rysk-svenska adelsslägter, ätten *Pereswetoff* nemligen, introducerades på svenska riddarhuset med namnet Pereswetoff-Morath. Någon ledning till detta senare namns förklarande fås ej i de svenska arkiven. Sannolikt är att det tagits från något ätten tillhörigt gods. Den förste till Sverige inflyttade medlemmen af ätten var Per Philipsson Pereswetoff-Morath, som under förra hälften af 1600-talet från rysk tjänst öfvergick till svensk, der han blef kapten. Den svenska grenen af ätten är nu representerad af en manlig medlem.

Utom ofvan nämnda tvenne kategorier af ryska adelsslägter finnes i svenska adelns matrikel upptagna några familjer härstammande från ryska adelsmän, hvilka blifvit svenska undersåtar under interregnum i Ryssland i början af 1600-talet. De äro ätterna *Buturlin*, *Golowitz*, *Roubzoff* och *Aminoff*. Efter all sannolikhet står dessa till Sverige öfverflyttade ätters beslut att lemna Ryssland i samband med den svenske prinsen Carl Philips val till rysk czar 1610 i Novgorod. Denna stad svor Carl Philip trohet och det vill synas som om äfven andra provinser i Ryssland varit på väg att år 1612 göra likaledes. Åtminstone skrefvo furst Pojarsky och Kuzma Minine till metropoliten i

Nowgorod, Isidor, till Wojvoden i samma stad furst Odoewsky och till svenska generalen J. De la Gardie: »Om Konungen af Sverige vill gifva oss sin broder till czar och om hans broder vill antaga den ortodoxa bekännelsen, äro vi redo att, i likhet med Nowgorods inbyggare, erkänna honom»¹. När då församlingen i Moskwa 1613 valde Michael Teodorowitch Romanow till czar, torde några af de adelsmän, hvilka svurit Carl Philip trohet, ansett det med sina intressen mera förenligt att öfverflytta till Sverige.

Ätten *Aminoffs* förste till Sverige inflyttade medlem var Fedor Grigoriewitsch, som 1615 blef svensk undersåte och 1618 naturaliserades såsom svensk adelsman. Hans afkomlingar lefva talrikt såväl i Sverige som i Finland.

Daniel *Golowitz* (Golowin?), som öfvergick till svensk tjänst, blef i Sverige stamfader för tvenne generationer af denna ätt, hvars namn i Sverige skrifvits Golawitz. Ätten, som introducerats på svenska riddarhuset 1648, utgick sannolikt redan i slutet af 1600-talet.

Familjen *Buturlin* har endast haft en enda representant i Sverige, Wassili Nikititsch Buturlin, som 1614 blef tagen till fånga af svenskarne vid Gdow och sedan gick i svensk tjänst, der han uppnådde öfverstelöjtnants grad. Han afled 1665 utan att lemna afkomlingar.

Af ätten *Rubzoff* (Roubzow) öfvergick 1617 i svensk sold Alexander Lubin Rubzoff, hvars sonsöner, med hvilka ätten utdog på 1730-talet, blifvit introducerade på svenska riddarhuset 1723.

Af ofvannämnda tio ryska familjer, som under 1600-talet inkorporerats med svenska adeln, hafva således trenne (Golowitz, Buturlin och Rosladin) utslocknat redan under samma sekel; fyra andra (Nassokin, Kalitin, Clementeoff och Rubzoff) utslocknade under 1700-talet och början af 1800-talet. Endast tre (Aminoff, Apolloff och Pereswetoff) fortlefva ännu och af dem två med blott en manlig representant.

Afkomlingarna af dessa till Sverige inflyttade ryssar kände sig redan i tredje generationen fullständigt såsom svenskar och deltog i svenska arméns leder i det stora nordiska kriget. Under Carl XII:s fanor stredo 4 medlemmar af ätten Apolloff, 1 Aminoff, 1 Nassokin, 2 Kalitin, 3 Pereswetoff et 2 Rubzoff. Tio af dem föllo i rysk fångenskap, men ingen, undantagandes en medlem af ätten Kalitin, synes hafva uttryckt någon önskan att stanna i Ryssland.

¹ Solowiew. Histoire de Russie. Vol. VIII. Moskwa 1858, s. 431.

Frågor och svar.

Frågor.

5. Är något känt om *G. L. F. von Olthoffs* (se Anrep III. s. 91) fyra döttrars öden?

X. X.

6. Till hvem var ryttmästaren *Joh. Gust. Sodenstiernas* (se Anrep IV. s. 23) hustru, *Maria Scheffer*, dotter?

X. X.

7. Äro porträtt kända af amiralen grefve *Erik Arvid Sparre till Söfdeborg* (tab. 3 hos Anrep) och hans maka, friherrinnan *Charlotta Eleonora Sjöblad*? samt af ryttmästaren *Daniel Isaak Ehrenborg* (tab. 28 hos Anrep) och hans maka *Hedvig Ulrika Lovisa Klingspor*? äfvensom af ryttmästaren *Casper Ehrenborg* (tab. 5 hos Anrep) och hans maka *Elisabeth Euphrosyne von Conowen*?

P.

8. Hvilken släkt tillhörde Christina Håkansdotter, som kallar R. R. Abraham Christiernsson (Leijonhufvud) »sin kære modher systhersson» (Perg. bref i R. A. 1499 den 31 okt.) och Cristina »Erixdotter» (Gyllenstierna) i Biurum, Hans Åkesons (Tott) efterleverska, för »sin kære frænko», (Perg. bref i R. A. 1493 den 8 juni, 1494 den 6 april, 1495 den 29 mars och 1496 den 10 oktober)?

Hon var gift 1:o med Erland Eriksson och 2:o med Tordh Svensson till Twærydh. Hennes morföräldrar voro Peder Eriksson, à vapn, som nämnes 1406 den 17 juni, och Kierstin Thoræsdotter, syster till Sven Thoræsson (Tjurhufvud), till Adisslef i Halland.

S. L.

9. Af hvilken släkt var den i frågan n:r 8 nämnde Peder Eriksson?

S. L.

10. Hvilka voro föräldrarne till Christina Gyllensparre, som på 1680-talet skref sig »en mycket bedröfwat Änckia» efter »Capi-teinen Gustaff Campbell af Callmar Regimentet»?

I.

11. Kan någon lemna upplysning om och hvarest porträtt af nedanstående chefer för K. Skånska Husar Reg:tet finnas?

Georg Henrik Lybecker, f. 1619, † 1683.

Frih. *Fredrik Ulrik Sparre*, f. 1719, † 1777. Chef i sju dagar, sedermera chef för K. Smålands Husar Reg:te.

Grefve *Bengt Gustaf Frölich*, f. 1715, † 1783.

Friherre *Christian Thott*, f. 1770, † 1844.

A. E.

12. Anhålles att om möjligt erhålla någon underrättelse om en *Wellingk*, som post varios casus, lär hafva blifvit Fransk språkmästare vid universitetet i Greifswald? Anrep nämner honom ej. Enligt *Apelblad* utgaf han i Greifswald 1762, på svenska språket, en afhandling med titel: »Anvisning at kunna lära sig sjelf läsa och explicera Fransyska språket».

X.

13. Kunna närmare upplysningar lemnas om den *Harald Eriksson Körning* till Wällinge och Edeby, »af gammal adel», hvars ena dotter *Magdalena Harald*i, blef gift med prosten i Stora Tuna, *Olaus Canuti Helsingius*, och andra dotter, *Ingeborg*, blef gift med *Dionysius Beureus*, genom båda dessa sina döttrar, stamfader för en talrik mängd nu lefvande svenskar, deribland många framstående män och qvinnor?

Fr. L—r.

14. Hvad hette ståthållaren Ivar K:son Ulfsparres till Hjortö första hustru och hvilken var hennes härkomst? Hvilket dopnamn hade den af deras döttrar, som var gift med rytm. Leon Hägg?

F. D—e.

Svar.

1. I anledning af frågan n:r 2 i förra häftet kan undertecknad upplysa, att *Martin (Thijsen) Anckarhjelm*s maka, å ett bref till C. G. Wrangel (förvaradt i Skoklostersamlingen deponerad i Riksarkivet), dateradt Göteborg 1657^{12/11}, och i hvilket bref han onthalar, att hennes man, amiralen, dött s. å. 21/3, undertecknat sitt namn på följande sätt: »*Lousbitha Anckarhjelm*». Någon upplysning om hennes eget släktnamn fås således ej häraf. I sammanhang härmed må nämnas, att sonen *Adrian* ej dog ogift, såsom uppgifves i Sv. adelns ättartaflor. Hans enka *Elisabet Anckarhjelm* lefde 1660 (enligt s. å. daterad skrifvelse till M. G. De la Gardie i Riksarkivet).

O. B.

2. *Såsom svar å frågan n:r 1 i förra häftet*¹ beder jag att få hänvisa *dels* till Ehrenströms efterlemnade historiska anteckningar, utgifna af S. J. Boëthius, deraf framgår, att Riksrådet Reuterholm och hans fru *varit* begrafna i Sjundeå kyrka i Finland, men att hans son presidenten friherre Reuterholms, enka före sin afflyttning till Sverige låtit från familjegravnen i Sjundeå »bortföra alla der befintliga lik» (jfr. sid. 686), *dels ock* till Isak Fehrs arbete om Strengnäs kyrkomuseum m. m., sid. 68 och följande, deraf inhemtas, hurusom ej mindre riksrådet Reuterholm och hans maka, än äfven deras ryktbare son Gustaf Adolf Reuterholm funnit sitt slutliga hvilorum i Olivekrantz'ska grafkoret i Strengnäs Domkyrka.

Axel Durling.

3. *Svar på frågan n:r 1 i förra häftet, »Hvar äro friherre Esbjörn Kristian Reuterholm, hans maka samt deras son Gustaf Adolf Reuterholm begrafna?»*

Att riksrådet E. Chr. Reuterholm och hans makas stoft först fick sin hviloplats uti Sjundeå kyrka i Nyland, Finland, i hvars församling deras gods Svedja var beläget, är känt. Öfver deras graf lät sonen Gustaf Adolf resa ett monument, som aftäcktes 1793. Till denna aftäckning hade han författat verser som skulle »sjungas af under godset lydande bönders barn, hvilkas föräldrar så ofta genom salig Hans Excellences och dess värda Makas välgärningar, sedt sig räddade ifrån hungerns nöd och elände». De skulle också »beströ grafven med friska blommor». Detta opus har följande egendomliga titel: »Då Efter Tjugu års saknad Åt en Vördad Faders Minne, Och efter Tio års, åt en Dyrkad Moders Stoft, Den . . Augusti MDCCXCIII Uppå Deras Graf i Finland, Det Monument Upprestes, En Sörjande Son, Hans Excellence, Presidenten i Kongl. Cammar-Revisionen och Öfver-Cammarherren hos Hennes Kongl. Maj:t Enkedrottningen m. m., Herr Baron Gustaf Adolph Reuterholm, till hugkomst af Dess Älskade Föräldrar låtit förfärdiga, Afsjüngos där tillika följande stancer.» (Sthm. Kongl. Tr. 1793).² Minnesvården hade följande

¹ Äfven från signaturen I har liknande svar på denna fråga ingått.

² Som prof på dessa stancer, må anföras:

»Af Åran förd på sina Fäders bana,
Nu återskänkt åt sina fäders bygd,
På deras graf han Konsterna böd dana
En Göthisk sten, till vård åt Göthisk dygd.

Från höga Värf, som hvälfva Rikens öden,
Till oss hans suck från Mälarns stränder går
Att på det Stoft, här gömmes efter döden,
De blomster strö, som växt i deras spår.»

Stancernas antal var 19 och blefvo i afdelningar inristade å 4 taflo, som uppsattes i det Reuterholmska grafkoret i Sjundeå kyrka.

inskriftion i stenstil: »Christian Reuterholm och Maria Gyllenstierna vörtnadsvärda makar öfverlämnade åt himmelen belöningen af deras dygder tacksamheten deras namn denna vård deras aska den förre den 20 Januari 1773 den sednare den 19 Januari 1783. — En Rådsherre rättvisans lagens och oskuldens stöd hvars kärlek för fäderneslandet uti svigtande tider aldrig svigtade som icke kunde öfverleva dess frihet. — En Maka sitt köns och samtids heder ett mönster af äckta trohet en rar oförliknelig moder orörlige vid ödets hwälfningar store i motgången förmådde afvunden hatet otacksamheten aldrig störa deras lugn. — De ägde det inom sig sielfwe ock lyckan utan att ägas af henne. — Omsider trötte af lifvet dess omskiten och ära funno de hvilat uti en främmande jord sedan mera än sextio års vandring möda godsfruktan välgörande krönt dem för odödligheten. — Efterwerld här anförtror dig en söriande son deras aska den han så ofta med sina tårar fuktat deras minnen förvaras i dygdens tempel. — Gustaf Adolph Reuterholm uppreste stenen år 1787.»

Af Ehrenströms Hist. Anteckn. (II: 223) finner man att E. C. Reuterholms och hans makas stoft ej fick ostördt hvila i Sjundeå: »Presidenten Axel Reuterholms [deras son], enka, som ärfde Svedja och Pickala, sålde dessa egendomar och tog vid sin öfverflyttning till Sverige alla liken ur familjegrafven vid Sjundeå kyrka med sig — hvar de nu äro vet jag icke». — Af Fehr, *Strengnäs kyrkomuseum samt notiser om staden och dess domkyrka*, Strengnäs 1895, inhemtar man att stoften efter E. Chr. Reuterholm, hans maka, deras söner, den beryktade statsmannen Gustaf Adolf R. († 1813) och presidenten Axel Chr. R. († 1811) samt hans enka Lovisa Charlotta Malm († 1845) äro förvarade i Olivercrantz'ska grafkoret i Strengnäs domkyrka. I grafkoret ligger »en lös marmorvård öfver Esbj. Chr. Reuterholm och hans maka, nemligen den ofvannämnda rest af sonen Gustaf Adolf. Den sistnämndes kista kom dit 1821 (Strengn. konsist. prot. d. 12 Sept. 1821 och d. 14 Juni 1845).^{*} Olivecrantz'ska grafkoret har i senare tid benämnts Reuterholmska grafkoret, så i en skrifvelse till Strengnäs domkapitels protokoll 1864.

Anledningen till Reuterholmska likens förflyttning från Sjundeå kyrka finner man af följande anteckning i nämde kyrkas inventariabok: »Yngsta sonen till i epithaphiet uppnämde herrskap presidenten i Statskontoret i Sverige hans excellens friherre Gustaf Adolf Reuterholm egde efter sina

^{*} »Gust. Ad. Reuterholms förhoppning att få njuta lugnet och hvilat i Sjundeå kyrka, uppfylldes icke, ty efter ett kringirrande lif, till största delen under lånadt namn och merendels bäfvande för sin egen skugga, dog han i Slesvig den 27 Dec. 1813, i sitt 57:e ålders år. under det svenska arméen var som fiende inryckt i Holstein. Det är sannolikt att denna armées ankomst och närvaro påskyndade hans död, emedan han fruktade att på något sätt komma i beröring med densamma» (Ehrenströms Hist. Ant. II: 323).

föräldrar Svedja och Pickala egendomar i Sjundeå, men vista-
des ej egentligen här utan så länge han var i tjänst i Sverige
vid Kongl. hofvet i Stockholm, men ända från 1796 i Dan-
mark. Denne herre som dog ogift 1813 i Kihl [Kiel] hade
till sin ende brorson baron Axel Reuterholm, testamenterat
all sin qvarlätenskap med vilkor, att såvida Finland numera
kommit under ryska spiran och Reuterholmska friherrliga ätten
var bördig ifrån Sverige så hade den unge baron Reuter-
holm att, om han ville tillgodonjuta testamentet, försälja Svedja
och Pickala egendomar, uppköpa en egendom i Sverige och
vid den sockens kyrka, der den köpta egendomen låg, upp-
föra en familjegrav, och till den nya grafven flytta alla i
Sjundeå befinliga och i härvarande Reuterholmska grift be-
fintliga likkistor. Detta verkställdes om sommaren 1815.
(Hausen, *Anteckningar gjorda under en antiquarisk forsknings-
resa sommaren 1870 i Vestra Nyland*. Hfors 1872. Reuter-
holmska grafkoret beskrifves af H. mycket omständligt. Det
är nu kyrkans vinkällare.)

Att de Reuterholmska stoften deponerades i Olivecrantz'ska
grafkoret berodde därpå, att Axel Reuterholms enka, Lovisa
Charlotta Malm, härstammade från Elisabeth Paulina Olive-
crantz' stufson Gabriel Emporagrius, nob. Lilljeflycht, samt
att hennes morfar, löjtnant Georg Johan v. Köhnnigstedt,
(† 1778) och mormor, Christina Lovisa Wallenstierna († 1795),
äro begrafna i förutnämnda grafkor.

Följande genealogiska tabell visar den *förmenta* släkt-
skapen mellan Olivecrantz'ska och Reuterholmska ätterna:

Ärkebiskop Laurentius Paulinus Gothus, f. 1565, † 1646. Barnen
adlade Olivecrantz.

Elisabeth Paulina Olivecrantz, g. m. Er. Gabr. Emporagrius, biskop
i Strengnäs (f. 1606, † 1674) som i ett *föregående* gifte med Sara Sim-
telia hade sonen

Gabriel Emporagrius, nob. Lilljeflycht, lagman, f. 1639, † 1690,
G. m. Maria Björnkrou, † 1696.

Brita Eleonora Lilljeflycht, f. 1685, † 1736. G. m. hofrättsrådet
Olof Wallenstierna, f. 1672, † 1740.

Christina Lovisa Wallenstierna, f. 1723, † 1795. G. m. Georg Johan
von Köhnnigstedt till Olivehäll, löjtnant, f. 1707, † i Strengnäs 1778.

Eleonora Lovisa von Köhnnigstedt, f. 1745, † 1821. G. 1767 m.
Henrik Jacob Georgsson Malm, f. 1735, † 1789, major vid Södermanlands
regemente.

Lovisa Charlotta Malm, f. 1768, † 1845. G. 1797 m. friherre
Axel Christian Reuterholm, f. 1753, † 1811, president i Wasa hofrätt
(broder till Gustaf Adolf R. hvars *enda* svägerska hon var).

C. M. C.

Kurfursteättlingar i Sverige.

Genom tyska furstinnors (Braunschweig-Lüneburg, Hessen-Cassel) eller grefinnors (Löwenstein-Scharffeneck, Nassau-Siegen, Solms-Braunfels, Hohenlohe-Neuenstein och Daun-Falkenstein) giftermål med ättlingar af de svenska eller på svenska riddarhuset introducerade ätterna Brahe, Blixen, Oxenstierna, Wrangel, Dohna och Lewenhaupt härstamma flera medlemmar af såväl adliga som icke adliga släkter i Sverige från furstehusen på den europeiska kontinenten. I en uppsats om »Karl den stores ättlingar» har hofintendenten V. Örnberg närmare redogjort för ifrågavarande allianser o. s. v. Brandenburgs förste kurfurste, burggreven af Nürnberg, Friedrich I, är för de flesta af nyss uppräknade furstinnor och grefinnor en siste gemensam stamfader. Här skola emellertid ytterligare tvenne härledningar från denne kurfurste visas. Den ena af dessa mynnar ut i en svensk friherrlig ätt, hvars nuvarande bestånd af undertecknad skall påpekas i Wrangels och Bergströms: Ättartaflor ifrån år 1857; en kvinnlig medlem af denna i Estland bosatta ätt har på grund af giftermål öfverflyttat till Sverige. Härledningen är i detta fall led efter led följande:

I. Friedrich I kurfurste af Brandenburg 1415—1440. II. Friedrich, markgreve af Brandenburg, † 1463. Gift med Agnes af Pommern. III. Magdalena af Brandenburg, f. 1450, † 1496. Gift med Eitelfritz II, greve af Zollern, † 1512. IV. Eitelfritz III, greve af Zollern, † 1525. Gift med Johanna van Borselen. V. Karl, greve af Hohenzollern-Sigmaringen, † 1576. Gift med Anna af Baden. VI. Eitelfritz I, greve af Hohenzollern-Hechingen, f. 1505, † 1604. Gift med Sibylla af Zimmern. VII. Johan Georg, furste af Hohenzollern-Hechingen, f. 1577, † 1623. Gift med Fransiska, rhengrefvinna af Salm-Neufville^{*}. VIII. Anna Maria, furstinna af Hohenzollern-Hechingen, † 1652. Gift med Egon, greve af Fürstenberg. IX. Anna Maria, grefvinna af Fürstenberg, f. 1634, † 1705. Gift med Ferdinand Karl, greve af Löwenstein-Wertheim-Rochefort. X. Ernestina Barbara Katarina, grefvinna af Löwenstein-Wertheim-Rochefort, f. 1655, † 1698. Gift 2) med greve Johan Karl Serényi. XI. Maria Ernestina, grefvinna Serényi, f. 1680, † 1744. Gift med greve Otto Ferdinand Felix von Hohenfeld. XII. Otto Karl Max, greve von Hohenfeld, f. 1704, † 1772. Gift med Maria Teresia, contessa Guido di Bagno. XIII. Maria Teresia Anna Judith, grefvinna von Hohenfeld, f. 1740, † 1814. Gift med friherre Johan Heinrich Emmerich von Keyserlingk till Gawesen i Kurland. XIV. Marie Julie Terese Elise friherrinna von Keyserlingk, f. 1761, † 1800. Gift med Christian Ewald von Kleist till Susten. XV. Julie von Kleist, f. 1798, †. Gift med friherre Carl von Dellingshausen till Jess m. m. i Estland. XVI. Anna, friherrinna von Dellingshausen, f. 1833. Gift 1853 med friherre Otto Fromhold Taube

^{*} Rhengrefvarnes ätt erhöll i 15:de århundrandet genom giftermål halft grefskapet Salm i Lothringen. Till en utslocknad gren, Salm-Mörchingen, af denna ätt hörde 30-åriga krigets »rhingrefve» Otto Ludwig, som i svenska historiska verk alldeles oriktigt fått namnet Solms.

till Maydel och Carlöö n:r 34. XVII. Flere söner, bosatta i Estland, och en dotter: Julie Heléne, friherrinna Taube till Maydel och Carlöö. Gift med kabinetssekreteraren m. m. greve Arvid Fredrik Taube n:r 112.

Filiationerna i det andra fallet äro följande. I (från kurfurst Friedrich I, jfr ofvan citerade uppsats i Svenska Ättartal V. sid. 32—46 skulle generationen numreras med V). Elisabeth, grefvinna af Solms-Laubach [hos Örnberg 26 d.]. Gift med Ludwig, greve af Sayn-Wittgenstein. II. Amalia, grefvinna af Sayn-Wittgenstein, f. 1585. Gift med Georg, greve af Nassau-Dillenburg. III. Margareta, grefvinna af Nassau-Dillenburg, f. 1606, † 1661. Gift med Otto, greve zur Lippe-Bracke¹. IV. Dorotea, grefvinna zur Lippe, f. 1633, † 1706. Gift med Johan Diedrich, greve von Kunowitz. V. Maria Filippina, grefvinna von Kunowitz², f. 1678, † 1754. Gift med generalen i Hessen-Casselsk tjänst Friedrich Ludwig von und zu Schachten. VI. Sofia Maria von und zu Schachten f. 1713, † 1775. Gift med generallöjtnanten och guvernören i Cassel Georg Moritz Wolff von Gudenberg. VII. Sofia Filippina Wolff von Gudenberg f. 1738. Gift med d. v. löjtnanten i Hessen-Casselsk tjänst, Carl August von Berg från Estland. VIII. Georg Filip von Berg (generation XII från Kurfurst Friedrich I), naturaliserad och adopterad Berch på n:r 1774 bland adelsmän, till Wrams Gunnarstorp, f. 1769, † 1817. Gift med Anna Ulrika Juliana von Berg. Från Georg Filip härstammar, utom den ännu lefvande adliga ätten Berch, medlemmar af adliga ätten Schmiterlów, n:r 1768, af Hofdalasläkten Fischerström (se Svenska Ättartal III, sid. 79) af friherrliga ätten Stackelberg n:r 192, bosatta i Estland, den ointroducerade i Sverige bosatta grenen af den pommerska ätten von Horn till Ranzin och en släkt Pettersson-Ranzin samt, genom gifte med fröknar von Hennings, de tvenne yngsta generationerna af friherrliga ätten Djurklou n:r 234, tvenne ättlingar af grefvarne Mörner till Morlanda n:r 60, äfvensom yngsta generationen af den 1756 introducerade grenen af adliga ätten Fock (n:r 1846 B.)

G. v. E.

¹ Begge härstammade i femte led från hertig Henrik af Mecklenburg och Sophia af Pommern. Om dessas folkungahärkomst se Svenska ättartal VII 28 och VIII 18.

² Från hennes systrar Juliane Luise, grefvinna Lippe-Biesterfeld, och Charlotte Amalie, grefvinna Erbach Fürstenau, härstamma, bland andra, H. M. Kejsarinnan Augusta Victoria af Tyskland, H. M. Drottningen af Sverige och Norge och H. K. H. Hertiginnan af Dalarne. Jfr Svenska ättartal VIII 29 och IX 6.

Svenska Autograf-Sällskapet

1899

Styrelse:

Bonde, Carl Carlson, Friherre, Öfverceremonimästare. Ordförande.
Klinckowström, Rudolf, Friherre, Öfverste.
Odhner, Claës Theodor, Riksarkivarie.
Silfverstolpe, Carl, Hofmarskalk. Skattmästare.
Wrangel, Fredrik Ulrik, Grefve, Kammarherre. Sekreterare.

Hedersledamot:

H. H. Prins **Johan af Holstein-Glücksburg**.

Ledamöter:

Abramson, A., Grosshandlare.*
Adelswärd, Th., Friherre, Bergsingeniör.
Åtvidaberg.
Almquist, J. A., vice Slottsarkivarie.
Annerstedt, C., Universitetsbibliotekarie.
Upsala.
Bager, E., Godsegare. Thorsberga.
Barthelson, F., Aktuarie.
Becker, N., Protokollssekreterare.
Beck-Friis, C., Grefve, Godsegare. Bör-
ringe.
Belfrage, J. G. W., Kammarherre.
Berger, S., vice Häradshöfding. Djurs-
holm.

Bergström, O., Kapten.*
Björlin, G., Öfverste. Visby.
Bonde, C. C:son, Friherre, Öfvercere-
monimästare. Ericssberg.
Bonde, C. J. Trolle, Grefve, Godsegare.
Trolleholm.
von Bonsdorff, C., Professor. Helsing-
fors.
Bore, E., Grufpastor. Malmberget.
Brahe, M., Grefve, Kammarherre. Ryd-
boholm.
de Brun, R., Direktör.*
Bukowski, H., Konsthandlare.
af Burén, Axel, Kammarherre.

- Böttiger, H.**, Bankdirektör. Gefle.
Böttiger, J., Hofintendent.
Carlander, C. M., Grosshandlare.
Carlson, E., Professor. Göteborg.
Cederström, E., Friherre, Godsegare.
 Krusenberg.
Celsing, G., Förste Kammarherre.
Claeson, S., Docent.
von Dardel, N., vice Häradshöfding.
De la Gardie, M. G., Grefve, Lands-
 höfding. Kristianstad.
Douglas, L., Grefve, Utrikesminister,
 Excellens.
Drake, F., Jur. stud. Sigtuna.
Durling, A., vice Häradshöfding.
Egerström, F., vice Häradshöfding.
Ehrensward, Alb., Grefve, f. v. Utrikes-
 minister, Tosterup.
Ehrensward, J. J. Alb., Grefve, vice
 Häradshöfding.
Ehrensward, Aug., Grefve, Ryttmästare.
 Liatorp.
Ek, C. A., vice Häradshöfding.
Ekman, C., Bruksegare. Finspong.
Ekman, Sophie, Fru, f. *Kurck*. Göteborg.
Ekstrand, V., Ingeniör. Järfva.
von Engeström, L. Benzeltierna,
 Grefve, Godsegare. Posen.
von Essen, G., Grefve.
Falkenberg, C., Friherre, Kammarherre.
 Lagmansö.
Falkenberg, C., Friherre, Amanuens.
von Feilitzen, K., Notarie. Karlskrona.
Finska Statsarkivet. Helsingfors.*
Fries, Ellen, Fil. Dr.
Fröding, G. H., Öfverstelöjtnant.
Fröst, K. P., Komminister. Mantorp.
Geete, G., Provinsialläkare. Borås.
Grönvall, F., Kandidat. Lund.
Gymnasiebiblioteket i Skara.
Göteborgs Museibibliotek. Göteborg.
Hagdahl, J. E., Kapten.
Hallström, I., Professor.
Hedström, F., Revisor.
Heilborn, Otto, Generalkonsul. Djurs-
 holm.
Hildebrand, E., Lektor.
Holm, G. B. A., vice Häradshöfding.
Indebetou, G., Bokhållare.
- Jahnsson, J.**, Hofjuvelerare.
Janse, A., Kapten.
Johansson, J., Bruksegare.
Jungbeck, K., Revisor.
Kalling, P. U:son, Grefve. Upsala.
Karlsson, K. H., Biblioteksamanuens.
 Rom.
Kempe, B., Grosshandlare.
Kiellman-Göranson, I., Komminister.
Kinberg, A., Revisor.
Klingspor, C. A., Riksheraldiker. Näsby.
Klinckowström, A., Friherre, Docent.
Klinckowström, M., Friherrinna, f. *de*
Labensky.
Klinckowström, R., Friherre, Öfverste.
Koschell, O., Bankkassör.
Krigsarkivet.
Kronberg, J., Professor.
von Krusenstjerna, E., Statsråd.
Kugelberg, O., Revisor.
Lagerberg, M., Kammarherre.
Lagerberg, S., vice Häradshöfding. Djurs-
 holm.
Lagergren, C., Markis, Kammarherre.
Lagergren, H., Postexpeditör. Kristine-
 hamn.
Lagerheim, A., Envoyé. Berlin.
Lagerheim, E., Friherre, Major.
Langenberg, F., Kapten.
Leijonhufvud, K. K:son, Friherre, Löjt-
 nant.
Leijonhufvud, S., Friherre, Kapten.
Levertin, A. P., Docent.
Lewenhaupt, A., Grefve, Kammarherre.
Lewenhaupt, E., Grefve, Bibliotekarie.
 Upsala.
Lindegren, A., Slottsarkitekt.
Lindell, P., Ingeniör.
Lindquist, G., Jur. Fil. stud. Upsala.
Lindström, A., Statsgeolog.
Lundberg, W., Ingeniör. Lund.
Lundin, C., Skriftställare.
Lysholm, T. F. R., Major. Marie-
 berg.
Läffler, F., Professor. Djursholm.
Malmsten, K., Med. Dr.*
Malmström, C. G., f. v. Statsråd. Djurs-
 holm.
Mannerfelt, O., Kapten. Borås.

- von Meck, M.**, Rysk Legationssekreterare.
Montan, E. W., Professor.
Montgomery-Cederhielm, R., Kammarherre. Segersjö.
Munthe, L. W:son, Öfverstelöjtnant.
von Möller, A., Godsegare. Skottorp.
Nationalmusei Konstafdelning.
Naumann, T., vice Härads höfding. *
Nelson, C., Folkskolelärare.
Nordenfalk, C., Landshöfding. Halmstad.
Norska Rigsarkivet. Kristiania.
Odelberg, C. A., Kapten.
Odenkrantz, G., vice Härads höfding. Kalmar.
Odhnér, C. Th., Riksarkivarie.
von Oelreich, F., Kapten. Katrineholm.
Olivecrona, K., Justitieråd.
d'Otrante, G., Hertig, Förste Hofstallmästare.
Palmén, E. G., Friherre, Professor. Helsingfors.
von Platen, C., Amanuens.
von Platen, L., Friherre, Aktuarie.
de Prat de Nantouillet, Marquis, Spansk Envoyé.
Printzsköld, O., Förste Hofmarskalk.
Regnstrand, O. V., vice Härads höfding.
Retzius, G., Professor. *
Riddarhuset.
Riksdagens Bibliotek.
von Rosen, C., Grefve, Öfverste Kammarjunkare.
von Rosen, C. G., Grefve, Öfverste Kammarjunkare.
von Rosen, R., Grefve, Löjtnant.
von Rosen, W., Friherre, Major.
Rosman, H., Amanuens.
von Rothstein, F., Direktör.
Rudbeck, J., Friherre, vice Härads höfding.
Röhss, H., Godsegare. Munkeberg.
Samzelius, H., Jägmästare. Nederkalix.
af Schmidt, K., Godsegare. Nyköping.
Schück, H., Professor. Upsala.
von Schwerin, W., Friherre, Godsegare. Skarhult.
- Settervall, K.**, Biblioteksamanuens.
Silfverstolpe, C., Hofmarskalk.
Sjöström, C., Stadsfogde. Lund.
Snoilsky, C., Grefve, Öfverbibliotekarie.
Sondén, P., Amanuens.
Stockenström, H., Öfverkammarherre. Ekensholm.
Strokirch, C. E., Kapten. Storvik.
Swalin, W., Protokollssekreterare.
Taube, B., Friherre, Arkivarie.
Tegnér, E., Universitetsbibliotekarie. Lund.
Thomle, E. A., Arkivarie. Kristiania.
Torpadie, R., Major.
Trolle, Anna, Friherrinna, f. *Leijonhufvud*. Trollenäs.
Trotzig, C. E., Kontrollör. Hedemora.
Ulfsparré, J. A. O., Major. Helsingborg.
Vitterhets- Historie- & Antiquitets-Akademien.
Vougst, C. F., t. f. Kanslisekreterare.
Vult von Steyern, F., Direktör.
Wachtmeister, A. W., Grefve, Andre Sekreterare.
Wachtmeister, Elisabeth, f. *von Platen*, Grefvinna, Statsfru. Vanås.
Wachtmeister, F. C:son, Grefve, Generaldirektör.
Wachtmeister, H. H:son, Grefve, Statsråd.
Wallenstein, J. A., Kammarråtsråd.
Wallin, H., Bokhandlare.
Warburg, K., Professor.
Wedberg, O., Justitieråd.
Werner, K. F., Kamrer.
Wikström, P., Grosshandlare. *
Wrangel, F. U., Grefve, Kammarherre.
Wrangel, H., Grefve, Kammarherre. Paris.
Wrangel, H., Kapten.
Wrangel von Brehmer, Ingeborg, Friherrinna, f. *Ehrensvärd*. Hyby.
Wretman, J., Rådman.
Åkerhielm, L., Friherre, Statsråd.
Åkerman, H., Envoyé. Paris.
Örnberg, V., Hofintendent.

Korresponderande ledamöter:

Bovet, A., Bokhandlare. Paris.

Charavay, E., Archiviste-paléographe.
Paris.

Cohn, A., Bokhandlare. Berlin.

Fischer v. Röslerstamm, E., Skrift-
ställare. Graz.

de Guëll-y-Borbon, F., Markis. Madrid.

Houghton, R. M. M., Baron. Fryston
Hall, Yorkshire.

v. Mohr, von Morburg und Sunegg,
Ritter, Jur. Doktor. Graz.

Vallier, G., Godsegare. Grenoble.

Zannini, A., Grefve, Envoyé. Haag.

De af sällskapetets ledamöter, för hvilka ej annorlunda uppgifves, bo i
Stockholm.

* Ständig ledamot.
